

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Každodenní život britské aristokracie před 1. světovou válkou

Bc. Kateřina Mišková

Diplomová práce
2018

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Kateřina Míšková**
Osobní číslo: **H15397**
Studijní program: **N7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Kulturní dějiny: Péče o kulturní dědictví**
Název tématu: **Každodenní život britské aristokracie před 1. světovou válkou**
Zadávající katedra: **Ústav historických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Studentka na základě dobového tisku (časopis *The Ladies Field*), pramenů osobní povahy (deníky, memoáry, korespondenc) a odborné literatury zanalyzuje jednotlivé aspekty každodenního života britské aristokracie před první světovou válkou (tzv. edwardovské období). Zaměří se na volnočasové aktivity aristokracie (sport, cestování), život ve městě ("londýnská sezóna") a na venkově, na změny v odívání a další relevantní témata.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

The Ladies Field David CANNADINE, Aspects of aristocracy : grandeur and decline in modern Britain, London 1995. David CANNADINE, The decline and fall of the British aristocracy, New York 1999. G. S. SEARLE, A New England-Peace and War 1886-1918, Oxford 2004.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Zbyněk Vydra, Ph.D.**
Ústav historických věd

Datum zadání diplomové práce: **30. března 2016**

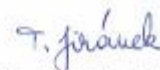
Termín odevzdání diplomové práce: **30. března 2017**

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2016

Prohlášení autora

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše. Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Mladé Boleslavi, dne 29. 8. 2018

Bc. Kateřina Míšková

Anotace

Ve Velké Británii se období před první světovou válkou v mnoha ohledech měnilo. Technický rozvoj, změny ve společenském řádu, imperiální rozmach, to vše mělo vliv na život nejen běžného obyvatelstva, ale také britské šlechty. Tím se zabývá na přelomu 19. a 20. století časopis *The Ladies' Field*, věnovaný převážně britským aristokratickým ženám. Práce se věnuje pohledu časopisu na období mezi lety 1899 a 1913 (dle dostupných vydání) a sestavuje tak obrázek moderní ženy v úzce specifikované době a prostředí.

Klíčová slova

Aristokracie – Velká Británie – *The Ladies' Field* – časopis – ženy

Anotation

The period before the First World War had been changing in many aspects in Great Britain. Technical development, changes in social system, imperial expansions, all previously mentioned have influenced the lives of not only ordinary people but also the lives of British aristocracy. The magazine *The Ladies' Field*, which is dedicated mostly to British aristocratic women, is concerned by the turn of the century 20th century. The diploma thesis shows the view of the magazine on the period between the years 1899 and 1913 (regarding to the available editions) and sets the picture of a modern woman in very narrowed time and environment.

Key words

Aristocracy – Great Britain – *The Ladies' Field* – magazine – women

Obsah

1. Úvod, metodologie a reflexe zdrojů.....	1
2. Druhá polovina 19. a počátek 20. století	3
2.1 Vnitřní politika.....	3
2.2 Zahraniční politika a imperiální snahy.....	9
2.2.1 Austrálie.....	9
2.2.2 Asie.....	11
2.2.3 Americký kontinent.....	12
2.2.4 Afrika.....	13
2.3 La Belle Époque.....	18
2.4 Kultura.....	19
2.4.1 Literatura a tisk.....	20
2.4.2 Vizuální umění.....	23
3. Aristokracie.....	27
3.1 Etymologie a význam slova aristokracie.....	27
3.2 Šlechtické tituly – vyšší šlechta.....	27
3.2.1 Vévoda (Duke).....	28
3.2.2 Markýz (Marquess).....	28
3.2.3 Hrabě (Earl).....	29
3.2.4 Vikomt (Viscount).....	30
3.2.5 Baron (Baron).....	31
3.2.6 Arcibiskup.....	32
3.2.7 Biskup.....	33
3.3 Šlechtické tituly – nižší šlechta.....	33
3.3.1 Baronet.....	33
3.4 Královská rodina – Panující vládce.....	34
4. „The Ladies´ Field“	35
4.1 Stavba časopisu.....	35
4.2 „U domácího krbu“.....	38
4.2.1 Architektura.....	39
4.2.2 Zahrady.....	39
4.2.3 Interiér a vybavení domácností.....	41

4.2.4	Stravování a pořádání společenských akcí	43
4.3	Móda	49
4.3.1	Oblečení	50
4.3.2	Doplňky a obuv	53
4.3.3	Šperky	54
4.3.4	Nakupování	55
4.3.5	Krása	56
4.4	Kultura dle <i>The Ladies' Field</i>	59
4.4.1	Divadlo a hudba	59
4.4.2	Literatura	60
4.4.3	Tvorba vizuálního umění	61
4.5	Děti	63
4.5.1	Oblečení a stravování	63
4.5.2	<i>The Ladies' Field</i> dětem	65
4.5.3	Dětské hračky	66
4.5.4	Volný čas dětí	67
4.6	Volnočasové aktivity	69
4.6.1	Domácí mazlíčci	70
4.6.2	Dostihy a jezdeckví	72
4.6.3	Lov	74
4.6.4	Sport	75
4.6.5	Zahraníčí	78
4.6.6	Automobilismus a další způsoby přepravy	80
4.7	Zvláštní příležitosti	83
4.7.1	Korunovace	83
4.7.2	Londýnská sezóna	85
4.7.3	Svatební oznámení	87
	Závěr	90
	Resumé	92

1. Úvod, metodologie a reflexe zdrojů

“The Edwardian era was a time of booming trade, of great prosperity and wealth in which the pageant of London Society took place year after year in a setting of traditional dignity and beauty. The great houses—Devonshire, Dorchester, Grosvenor, Stafford and Lansdowne House—had not yet been converted into museums, hotels and flats, and there we danced through the long summer nights till dawn. The great country-houses still flourished in their glory, and on their lawns in the green shade of trees the art of human intercourse was exquisitely practiced by men and women not yet enslaved by household cares and chores who still had time to read, to talk, to listen and to think.”¹ – Violet Bonham Carter

Rok 1897, Buckinghamský palác. Velké Británii vládne královna. Královna Viktorie, dcera Eduarda Augusta a sasko-koburské princezny Viktorie. Na trůně slaví právě diamantové výročí své vlády, dlouhých 60 let.² Její úloha v čele státu ale ještě není u konce. Období tzv. dlouhého 19. století (jak jej nazval ve své trilogii věnované moderním dějinám Evropy historik Eric Hobsbawm) s sebou přineslo velké množství politických, hospodářských, kulturních i sociálních změn.

V první části své diplomové práce nastíním hlavní události 2. poloviny 19. století, které měly dopad na život nejen šlechty ve Velké Británii. Tuto část nemohu opomenout z důvodu pochopení vlastního tématu diplomové práce. Tím je každodenní život britské aristokracie před první světovou válkou. V práci budu mapovat poslední roky období vlády královny Viktorie, vládu jejího syna Eduarda VII. a počátek vlády jejího vnuka Jiřího V. Ačkoli život a působení panovníků koruny britské nelze od mého tématu plně oddělit, není hlavním tématem mé diplomové práce.

---

¹ Dle překladu autorky, pokud nepřeloženo jinak: „*Eduardovská doba byla časem vzkvétajícího obchodu, velké prosperity a bohatství, v níž se odehrávaly slavnosti londýnské společnosti rok za rokem v prostředí tradiční důstojnosti a krásy. Velkolepé domy – Devonshire, Dorchester, Grosvenor, Stafford a dům Lansdowne – ještě nebyly přeměněny na muzea, hotely, byty a my se protancovali dlouhými letními večery až ke svítání. Velká venkovská sídla neustále vzkvétala ke své slávě a na trávnících v zeleném stínu stromů bylo skvěle praktikováno umění společenského styku mezi muži a ženami, dosud nezotročenými domácími pracemi, kteří měli stále ještě čas číst, mluvit, poslouchat a přemýšlet.*“ – Violet Bonham Carter; Goodreads [online]. [vid. 12. 8. 2018]. Dostupné z: <<https://www.goodreads.com/work/quotes/1733232-winston-churchill-as-i-knew-him>>

² SKŘIVAN, Aleš, Roman KODET a Ivo T. BUDIL. *Kapitoly z dějin 19. století: Úvod do výuky moderních dějin I*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. ISBN 978-80-261-0208-3.

Hlavním zkoumaným tématem bude postupný vývoj společnosti primárně z pohledu obsahu jednotlivých článků a vydání časopisu *The Ladies' Field* za přispění sekundární literatury. V práci se snažím přiblížit každodenní život britské šlechty především s důrazem na svět žen, jejich zájmy a zvyky. Čerpat budu převážně ze 117 dílů britského periodika *The Ladies' Field*, svým vydáním datovaných mezi roky 1899 a 1913. Časopis vycházející jako týdeník je svými tématy zaměřen téměř výhradně na ženskou část aristokracie, která bude hlavním předmětem mého zkoumání. Časopis je svým obsahem řazen do pravidelných rubrik, které se v průběhu let jen velmi nepatrně měnily. Jeho podstatnou součástí, převážně v pozdějších letech, byla reklamní sdělení s důrazem na ženám blízká témata, jako byla například móda, kosmetika, společenské dění a životní styl.

2. Druhá polovina 19. a počátek 20. století

2.1 Vnitřní politika

V čele britské koruny stála od roku 1837 královna Viktorie. Pro zemi, jejíž rozloha se v průběhu celého 19. století díky expanzím, ideologickým a ekonomickým, zvětšovala, a jejíž ekonomická situace byla pro mnohé země inspirací, přinesla polovina 19. století velké množství změn. Populace země k roku 1851 čítala téměř 21 milionů obyvatel.³

Jedna z velkých událostí odehrávajících se kolem poloviny 19. století se stala roku 1846. Na nátlak průmyslníků bylo uzákoněno zrušení obilných zákonů z roku 1815, které uměle chránily ceny obilí pěstovaného ve Velké Británii, hlavní suroviny chleba, jež tvořil základní složku stravy dělníků. Jednou z hlavních postav, která se zasadila o prosazení *Zákonu o dovozu* (Importation Act), byl Robert Peel (1788-1850), tehdejší premiér a člen *Ligy proti obilným zákonům* (Corn Laws).⁴ Tento akt, jehož oficiálním cílem bylo zajištění dostatečné výživy pro stále rostoucí počet obyvatel, umožnil dovoz levnějšího obilí z cizích zemí a zahájil tak éru volného obchodu. Jedním z hlavních důvodů zavedení bylo zbavení se právních omezení z dob vlády rodu Stuartovců a Olivera Cromwella a snaha podřídit si, tehdy stále rychleji se rozvíjející americké hospodářství. Tento krok spustil vlnu dalších změn směřujících ke zrušení ekonomického protekcionismu. Mezi ně patřily například zákony o plavbě z roku 1849 a zákony o cukru (1852).⁵

Ekonomické expanze měly Británii, v souvislosti se stále se vyvíjející industrializací, zajistit nové odbytiště vlastních výrobků a zároveň nové možnosti v získávání zdrojů. Jak ve své knize *Kapitoly z dějin 19. století* citují autoři dílo W. S. Jevonse *The Coal Question* „*Pláně severní Ameriky a Ruska jsou naše obilná pole; Chicago a Oděsa naše obilnice; Kanada je naším užitkovým lesem ... Hindové a Číňané pro nás pěstují čaj ... Španělsko a Francie jsou naše vinice a Středomoří je naší ovocnou zahradou...*“.⁶ Na tomto příkladu je zcela patrné, kam všude sahaly obchodní styky Spojeného království.

Ochrana, kterou impérium pro kolonie představovalo a již byly zbaveny, měla jen malý vliv na ekonomické propojení. V mnohých případech vedlo zavedení volného obchodu ne

---

³ JUDD, Denis. *Impérium: britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*. Praha: BB art, 1999. ISBN 80-725-7046-3. s. 450.

⁴ SKŘIVAN, Aleš, Roman KODET a Ivo T. BUDIL. *Kapitoly z dějin 19. století: Úvod do výuky moderních dějin I*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. ISBN 978-80-261-0208-3. s. 106.

⁵ JUDD, Denis. *Impérium: britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*. Praha: BB art, 1999. ISBN 80-725-7046-3. s. 80.

⁶ SKŘIVAN, Aleš, Roman KODET a Ivo T. BUDIL. *Kapitoly z dějin 19. století: Úvod do výuky moderních dějin I*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. ISBN 978-80-261-0208-3. s. 117.

k omezení, ale naopak k rozšíření obchodu mezi koloniemi a Velkou Británií. Produkce Británie v padesátých letech 19. století dosahovala dvou třetin světového uhlí, polovinu nejen bavlnářské příze, ale i surovin jako je železo a ocel, a téměř celou světovou produkci obráběcích strojů.

Ruku v ruce se změnami v zákonech se vyvíjel v Británii i rozmach železniční dopravy. K roku 1850 bylo v Anglii položeno na deset tisíc kilometrů kolejí, které se nestavěly jen v tradičních průmyslových oblastech, ale pokrývaly celou plochu ostrovů. Stavba železnic vyžadovala kromě velkého přísunu kapitálu (k roku 1849 to bylo 224,6 milionů liber⁷) také neustálý pokrok vědy a výzkumu v touze po vyspělejších technologiích. Kvalifikovaný personál, know-how a export britských nástrojů a patentů se postaral o industrializaci šesti hlavních ekonomik světa a Londýn se stal centrem mezinárodního obchodu.⁸ V Londýně byla také v lednu roku 1863 otevřena první podzemní dráha na světě.⁹

V době nástupu královny Viktorie na trůn byl v čele vlády William Lamb, druhý vikomt Melbourne, člen liberální strany whigů (první anglické politické strany založené hrabětem ze Shaftesbury koncem 17. století¹⁰), jednou ze dvou hlavních stran určující politický život ve Spojeném království. Druhou stranou byli konzervativně smýšlející toryové, kteří vznikli jako opoziční strana whigů¹¹ a o jejíž změnu na moderní Konzervativní stranu se v průběhu 40. let zasadil Robert Peel. Moc toryů ale po polovině 19. století slábla. Za změnu v politickém systému mohlo do značné míry i zrušení obilných zákonů. Toryové se rozdělili na majitele pozemků, kteří byli zákonem rozpolceni, a na členy spojené se světem financí, tovární výroby a obchodu, kteří viděli v zákonu nové možnosti a postavili se na stranu Roberta Peela. Ti řady toryů opustili a vytvořili politické seskupení tzv. peelitů mezi jejichž nejvýraznější osobnost patřil William Ewart Gladstone (1809–1898).¹²

V době mezi lety 1847 až 1868 prohráli toryové šestkrát volby. Ačkoli označení vítěze nebylo snadné, většinou se vláda opírala o nepříliš stabilní podporu čtyř hlavních skupin (whigů, liberálů, radikálů a peelitů) jež se brzy rozpadly, a tak se k moci dostali menšinová toryové. Během jejich vlády se spojily zbylé strany, vynutily si rozpuštění parlamentu a po

---

⁷ MORGAN, Kenneth O., Martin KOVÁŘ a Josef POLIŠENSKÝ. *Dějiny Británie*. 2., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-432-9. s. 197.

⁸ JOHNSON, Paul. *Dějiny anglického národa*. Voznice: Leda, 2012. ISBN 978-80-7335-309-4. s. 273.

⁹ JUDD, Denis. *Impérium: britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*. Praha: BB art, 1999. ISBN 80-725-7046-3. s. 452.

¹⁰ MORGAN, Kenneth O., Martin KOVÁŘ a Josef POLIŠENSKÝ. *Dějiny Británie*. 2., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-432-9. s. 148.

¹¹ SKŘIVAN, Aleš, Roman KODET a Ivo T. BUDIL. *Kapitoly z dějin 19. století: Úvod do výuky moderních dějin I*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. ISBN 978-80-261-0208-3. s. 104.

¹² JUDD, Denis. *Impérium: britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*. Praha: BB art, 1999. ISBN 80-725-7046-3. s. 81.

výchře ve všeobecných volbách získaly moc. Takto vznikaly menšinové toryovské vlády za lorda Derbyho (Edward George Geoffrey Smith-Stanley, čtrnáctý hrabě Derby, 1799-1869) a Benjamina Disraeliho (lord Beaconsfield, 1804-1881) v letech 1852, 1858-1859 a 1866-1868.¹³ Většinová koalice vytvořená lordem Aberdeenem již v roce 1852 se postupně měnila na tzv. „liberální stranu“, ačkoli svůj název přijala až v šedesátých letech.

Politický radikalismus během padesátých let výrazně zeslábl, o to víc začalo vynikat působení odborových hnutí se svými požadavky na snížení pracovní doby a pomoc po úrazech a v nemoci. V čele jednotlivých odborů (svaz strojníků, tesařů, slévačů, výrobců dámských bot atd.) a Radě londýnských řemesel stáli vážení muži, kteří se pomocí jednání snažili prosadit zájmy svých skupin a stávky považovali za jednu z posledních možností.¹⁴

Roku 1860 došlo také v oblasti mezinárodního obchodu k důležitému posunu. Británie podepsala s Francií tzv. *Cobden-Chevalierovu smlouvu* o redukci celních poplatků ve vzájemných obchodech. Z britské strany se jednalo o plošné zrušení cla s výjimkou koňaku a vína, u kterých byl celní poplatek pouze snížen. Francie zrušila zákaz dovozu textilu a zavázala se, že na celních poplatcích nepřekročí hranici 30 % u zboží dovezeného z Velké Británie. Neméně důležitou součástí smlouvy byla i doložka nejvyšších výhod. Ta zaručovala každé ze smluvních stran, že pokud jedna z nich uzavře smlouvu o výhodě v obchodním styku se třetí stranou, musí být uplatněna i na straně smluvního partnera. To přineslo nejen zvýšení objemu britsko-francouzského obchodu, ale mělo to i vliv na sepsání podobných dohod obsahujících doložku nejvyšších výhod.¹⁵

V roce 1865 čítala Anglie a Wales přes pět miliónů dospělých mužů z nichž nedosahoval počet voličů ani jednoho milionu. O rok později padla Russelova reformistická vláda a v reakci na hospodářskou krizi se lord Derby, vůdce konzervativců přihlásil s potřebou rozšíření volebního práva. S požadavky na trvalé řešení založeném na placení daní, které bude logické a konečné, přišel B. Disraeli (který se stal krátce po přijetí reformy vůdcem konzervativní strany). Naproti tomu liberálové s hlavními představiteli Williamem Gladstonem a Johnem Russellem požadovali v reakci na hospodářskou krizi jen nepatrné změny. Zákon byl nakonec schválen roku 1867 jako *Zákon o zastoupení lidu* (Representation of the People Act)

---

¹³ MORGAN, Kenneth O., Martin KOVÁŘ a Josef POLIŠENSKÝ. *Dějiny Británie*. 2., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-432-9. s. 202.

¹⁴ INWOOD, Stephen. *Historie Londýna*. Praha: BB art, 2003. ISBN 80-725-7017-6. s. 562.

¹⁵ SKŘIVAN, Aleš, Roman KODET a Ivo T. BUDIL. *Kapitoly z dějin 19. století: Úvod do výuky moderních dějin I*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. ISBN 978-80-261-0208-3. s. 370.

a počet voličů se zdvojnásobil. Novými voliči se tak stala městská pracující třída a na venkově zástupci střední vrstvy.¹⁶

1868-1874, rané období kabinetu liberálního W. Gladstona, se neslo ve znamení vrcholu reformních tlaků. Mezi splněné požadavky k roku 1874 patřily zákony týkající se náboženství – zrušení povinných církevních poplatků a ukončení povinnosti náboženských testů jako podmínky pro přijetí na Oxford a Cambridge. Mezi další splněná zákonná opatření patřilo zrušení tzv. „daně z vědomostí“, zakázání možnosti koupě důstojnické hodnosti, přijetí irského pozemkového zákona a zákonů o vzdělání pro Skotsko a Anglii. Ve státní sféře se reformy projeví v obsazování státních úřadů na základě soutěže a zavedením účetního vedení evidence vlády, minimálního rozpočtu a úspor.¹⁷

Důležitou změnou bylo také roku 1872 zavedení tajného hlasování, které alespoň do značné míry ukončilo ovlivňování výsledků a politickou korupci. Na návrh liberála Josepha Chamberlaina byla vypracována nová volební struktura a forma provádění voleb v praxi. Tento nový způsob vyžadoval mnoho plánování a neutuchávající konverzaci s voliči. Odehrávaly se i změny na postu ministerského předsedy, kdy roku 1874 vystřídal B. Disraeli W. Gladstona, který se do téhož křesla posadil znovu o šest let později.¹⁸ Strana toryů se stala stranou prosperity a patriotismu. Ve svých proslovech také velmi dbala na prezentaci politiky, liberály líčila jako hrozbu impéria, nepřitele soukromého vlastnictví a veřejných institucí. Disraeli si byl také jistý nutností sociálních zákonů. Maximální pracovní doba byla stanovena na 56 hodin týdně, byl přijat *Zákon o veřejném zdraví* (Public Health Act, 1875), což v praxi znamenalo, že všechny nové stavby musely disponovat odtokovým systémem a tekoucí vodou. Roku 1880 byla také zavedená povinná školní docházka pro děti mezi 5 až 10 lety.

Dalším neméně důležitým faktorem politických aktivit se stala podpora stranických organizací, a to převážně na místní úrovni. Za tímto účelem byla založená lordem Randolphem Churchillem a sirem Henrym Drummond Wolfem roku 1883 tzv. *Prvosenková liga* (Prim Rose League). Heslem ligy bylo *Impérium a svoboda*, a jako symbol byla zvolena prvosenka, oblíbená květina B. Disraeliho, jehož pojetí konzervatismu liga zastávala.¹⁹

---

¹⁶ SKŘIVAN, Aleš, Roman KODET a Ivo T. BUDIL. *Kapitoly z dějin 19. století: Úvod do výuky moderních dějin I*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. ISBN 978-80-261-0208-3. s. 110.

¹⁷ MORGAN, Kenneth O., Martin KOVÁŘ a Josef POLIŠENSKÝ. *Dějiny Británie*. 2., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-432-9. s. 204.

¹⁸ SKŘIVAN, Aleš, Roman KODET a Ivo T. BUDIL. *Kapitoly z dějin 19. století: Úvod do výuky moderních dějin I*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. ISBN 978-80-261-0208-3. s. 385-386.

¹⁹ The Primrose League. *British Empire* [online]. [vid. 5. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://www.britishempire.co.uk/article/primroseleague.htm>>

Po Disraeliho smrti přišla další volební reforma v podobě dvou zákonů, *Zákon o zastoupení lidu* (Representation of the People Act, 1884) a *Zákon o přerozdělení křesel* (Redistribution of Seats Act, 1885) známých také pod jednotným názvem *Třetí reformní zákon* (Third Reform Act). Zákon sjednotil podmínky pro muže ve městě i na vsi. K volbám mohli všichni muži s ročním nájmem nad 10 liber nebo vlastníci půdy s vyšší hodnotou než 10 liber.²⁰ I přesto, že počet voličů vzrostl na 5,5 milionů, nebylo k volbám připuštěno na 40 % mužů a žádné ženy. Zákon měl také za následek redistribuci křesel v Dolní sněmovně díky vzniku nových volebních okrsků se zhruba stejným počtem voličů.²¹ Zákon o samosprávě Irska předložený Gladstonem, který měl v dlouhodobém hledisku vést k samostatnosti, nebyl přijat. Tato událost vedla k rozkladu liberální strany, což znamenalo odchod velké části tisku a především aristokratů, kteří spolufinancovali většinu volebních výdajů.²²

O poslanecká křesla usilovaly i odborové svazy. Koncem 19. století vzniklo několik menších politických skupin socialistického smýšlení, mezi nimi *Sociálně demokratická federace* (Social Democratic Federation, 1881) v čele s předákem H. M. Hyndmanem, který se od konzervatismu přiklonil k socialismu po přečtení Marxova *Kapitálu* a jenž měl ve své straně převážně velký počet dělníků včetně těch nekvalifikovaných a nezaměstnaných. Mezi další patřila *Nezávislá strana práce* (Independent Labour Party, 1893) nebo intelektuálně zaměřená *Fabiánská společnost* (1884) jejíž neznámějšími členy byli George Bernard Shaw a manželé Webbovi (Sidney a Beatrice).²³ Fabiáni, myšlenkově sociální evolucionisté, kritizovali liberální ekonomický řád převážně z hlediska nevykonnosti a ztrátovosti, a dle jejich názoru mohli těmto problémům zamezit vyškolení profesionálové, a to ne pomocí revoluce, ale legislativní formou.²⁴ Už na přelomu 20. století bylo zřejmé, že snahy Nezávislé strany práce o prosazení nebyly úspěšné a tak se spojila s fabiány, Sociálně demokratickou federací a dalšími svazy a založili nové seskupení, které se od roku 1906 nazývá *Labouristická strana* (Labour Party).²⁵

První roky nového století se nesly převážně v duchu sociálních reforem. Přechod od zemědělství k průmyslu, který urychlila agrární krize 80. let, zvýšil počet rolníků, kteří odešli

---

²⁰ SKŘIVAN, Aleš, Roman KODET a Ivo T. BUDIL. *Kapitoly z dějin 19. století: Úvod do výuky moderních dějin I*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. ISBN 978-80-261-0208-3. s. 387-388.

²¹ CANNADINE, David. *The decline and fall of the British aristocracy*. 1. the United States: the Vintage Books, 1999. ISBN 0-375-70368-3. s. 39-40.

²² MORGAN, Kenneth O., Martin KOVÁŘ a Josef POLIŠENSKÝ. *Dějiny Británie*. 2., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-432-9. s. 220.

²³ INWOOD, Stephen. *Historie Londýna*. Praha: BB art, 2003. ISBN 80-725-7017-6. s. 567-569.

²⁴ MORGAN, Kenneth O., Martin KOVÁŘ a Josef POLIŠENSKÝ. *Dějiny Británie*. 2., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-432-9. s. 218-219.

²⁵ INWOOD, Stephen. *Historie Londýna*. Praha: BB art, 2003. ISBN 80-725-7017-6. s. 568.

do měst. Velké množství nekvalifikovaných lidí, špatné bytové podmínky, hrozba nezaměstnanosti a závislost na konci života na dobročinnosti či odborech patřila ve Velké Británii na konci 19. století k problémům, které ještě nenašly svá řešení.²⁶

Počátek roku 1901 přinesl i jinou změnu. Po více než 63 letech vlády zemřela královna Viktorie, nejdéle vládnoucí panovník Británie (až do roku 2015, kdy byla překonána nynější královnou Alžbětou II.). Na trůn nastoupil v necelých 60 letech její prvorozený syn Eduard VII. Eduard byl, na rozdíl od své disciplinované a přísné matky, velmi rozmařilý a ve společenských kruzích velmi oblíbený. Svou pozornost ve velké míře věnoval nově nastupujícímu automobilovému průmyslu v podobě převzetí záštity nad Automobilovým klubem Velké Británie a Irska z něhož učinil Královský automobilový klub. Období jeho vlády nebylo zdaleka tak dlouhé, jako jeho matky. Eduard VII. zemřel 6. května 1910. Poslední panovníkem, v mnou zkoumaném období, se tak stal druhorozený syn krále Eduarda, Jiří V.²⁷

Mezi zákony, které uvedla v platnost liberální vláda v letech 1905-1914, patřilo například školní jídlo zdarma (1907), starobní důchody, rozvojový zákon (1909) a zákon o národním pojištění (1911). Tyto kroky dokládaly, že viktoriánská myšlenka vlastní píce a poctivosti nebyla dostačující pro zajištění přiměřené prosperity.²⁸ Dalším krokem byla změna *Zákona o parlamentu* (the Parliament Act 1911), která zamezila Sněmovně lordů dále využívat právo veto, měli možnost pouze schvalování zákona pozdržet po dobu dvou let. V rámci tohoto zákona bylo pozměněno i maximální trvání parlamentu ze sedmi na pět let.²⁹ Konec prvního desetiletí 20. století přinesl dohady ohledně formy a výše zdanění. Na jedné straně stáli liberálové podporující přímé zdanění pomocí tzv. „superdaně“ na příjmy bohatých, na druhé straně unionisté (dřívější konzervativci), kteří se přikláněli k zdanění nepřímému prostřednictvím cen potravin. Stejně jako celá řada dalších zákonů, ani forma zdanění rozhodnuta nebyla. Roku 1914 vstoupila Velká Británie do první světové války.³⁰

---

²⁶ GILBERT, Felix a David Clay LARGE. *Konec evropské éry: dějiny Evropy 1890-1990*. Praha: Mladá fronta, 2003. ISBN 80-204-0887-8. s. 55-66.

²⁷ Tamtéž. s. 50-51.

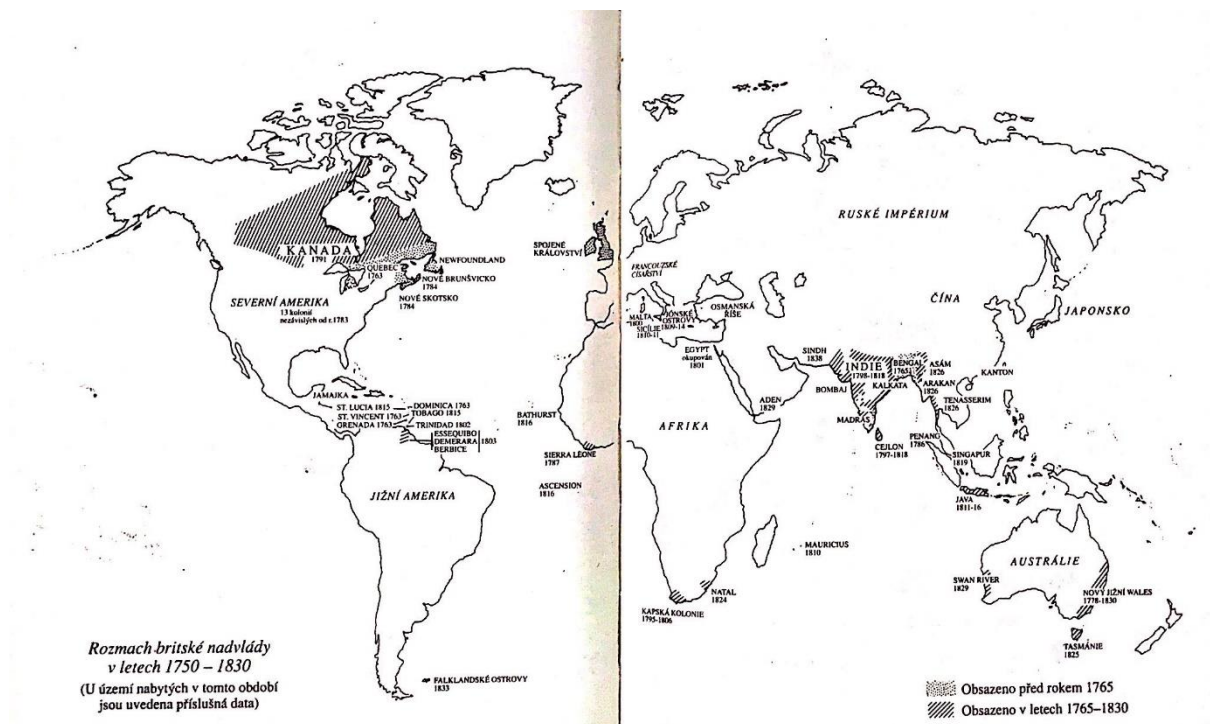
²⁸ MORGAN, Kenneth O., Martin KOVÁŘ a Josef POLIŠENSKÝ. *Dějiny Británie*. 2., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-432-9. s. 220.

²⁹ GILBERT, Felix a David Clay LARGE. *Konec evropské éry: dějiny Evropy 1890-1990*. Praha: Mladá fronta, 2003. ISBN 80-204-0887-8s. 64.

³⁰ MORGAN, Kenneth O., Martin KOVÁŘ a Josef POLIŠENSKÝ. *Dějiny Británie*. 2., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-432-9. s. 221-222.

2.2 Zahraniční politika a imperiální snahy

Imperiální snahy Británie jsou neodmyslitelnou součástí její historie. Již ve 30. letech 19. století sahala moc Britů na všechny osídlené kontinenty planety. Ani po polovině 19. století se tento vývoj nezastavil, naopak, rozmach pokračoval dál. Neustálý technický vývoj, nadvláda britského námořnictva i palná síla zbraní dovolovali zemi v čele s královnou stále větší expanzi. Imperiální duch byl cítit napříč celými britskými ostrovy. Propaganda se odehrávala nejen v rámci politické scény a volebních programů, ale byla součástí každodenního života v tisku, učebnicích, popěvcích i reklamě.³¹

Obrázek 1 Mapa imperiálního rozmachu, 1750 - 1830

(Zdroj: JUDD, Denis, 1999., s.16-17)

2.2.1 Austrálie

Nejvzdálenější kolonie se nacházeli na území Austrálie. Zlatá horečka, která tam vypukla roku 1851 (o tři roky později než v Kalifornii), zajistila australskému hospodářství prosperitu až do konce 19. století. Velký nárůst a přínos zaznamenal také tamní chov ovcí. Obě tyto aktivity ale přinesly střet zájmů s Korunou. U chovatelů ovcí se jednalo o pozemkové problémy. V počátcích byly chovatelé nuceni půdu pro pastvu kupovat, později, za rozsáhlé

³¹ MORGAN, Kenneth O., Martin KOVÁŘ a Josef POLIŠENSKÝ. *Dějiny Británie*. 2., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-432-9. s. 216-217.

agitace s pomocí britských textilních průmyslníků a bank, jim byl umožněn pronájem s předkupním právem. Na rýžovištích zlata se jednalo o vymáhané měsíční kutací povolení, které působilo nevoli mezi zlatokopy. Násilnosti používané při jeho výběru policií vyvrcholily střetnutím s dvaadvaceti mrtvými, což nakonec vedlo ke zrušení měsíčních povolení ve výši 30 šilinků a zavedení ročního poplatku jedné libry.³²

Na základě Korunních zemských zákonů (*The Crown Lands Acts*) roku 1861 se na území kolonie Nového Jižního Walesu začali vyskytovat zámožní vlastníci půdy, což sebou přineslo střety s Aboridžinci, kteří do té doby mohli půdu legálně užívat k vlastním účelům. Dříve známý jako „ostrov trestanců“ (což platilo pro všechny kolonie vyjma Jižní Austrálie) tak v průběhu 19. století získával novou tvář. Oblasti ostrova postupně proměněné během 19. století v jednotlivé kolonie získávaly svůj tvar i jméno. Roku 1901 byl uzavřen Australský svaz šesti kolonií jakožto dominia Britského impéria.³³

Roku 1840 bylo Brity na Novém Zélandu založeno město Wellington. Téhož roku podepsaná mírová smlouva mezi britskými usedlíky a Maory, a o rok později vyhlášení britské kolonie v čele s guvernérem Hobsonem, přinesly velké množství otázek o společném soužití. Dalším velkým krokem je schválení autonomního statusu, vytvoření parlamentního systému a vyhlášení prvních šesti provincií a jejich vlád. Objev zlata, stejně jako na dalších místech planety, znamenal pro Nový Zéland příliv velkého počtu lidí a následného propuknutí zlaté horečky v 60. letech. Tato léta se ale nesou převážně ve znamení válek mezi Maory a Brity o území ukončených střetem roku 1864 ve Waikato konfiskací půdy maorských kmenů. Provincie vzniklé v 50. letech jsou po více než 20 letech zákonodárným sborem na návrh premiéry Julia Vogela zrušeny. Roku 1893, jako první země uděluje Nový Zéland ženám všeobecné volební právo (následováno o deset let později Austrálií). O šest let později, než tomu bylo u Australského svazu, tedy roku 1907, byl Novému Zélandu udělen taktéž status autonomního dominia Britské říše.³⁴

Padesátá léta přinesla Británii hned několik válečných střetů. Na africkém kontinentu došlo ke střetu s Basutskem (1851-1853), v Asii ve stejném období vedla anglická Koruna střet

---

³² JUDD, Denis. *Impérium: britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*. Praha: BB art, 1999. ISBN 80-725-7046-3. s. 60-62.

³³ European discovery and the colonisation of Australia. *Culture and declaration* – [online]. [vid. 9. 6. 2018]. Dostupné z: <<https://web.archive.org/web/20110216230554/http://www.cultureandrecreation.gov.au/articles/australianhistory/>>

³⁴ History settlement and development. *Encyclopaedia of New Zealand. - Te Ara. - 1966* [online]. [vid. 9. 6. 2018]. Dostupné z: <<https://teara.govt.nz/en/1966/history-settlement-and-development>>

s Barmou. Jako součást koalice s Francií a Sardinským královstvím se účastnila bojů o Osmanskou říši proti carskému Rusku (1854-1857).³⁵

2.2.2 Asie

Území indického subkontinentu se už od počátku osmnáctého století potýkalo se stále se zvyšující mírou prosazování evropských obchodních společností (britských, nizozemských, francouzských). Poloostrov také postrádal větší politickou autoritu. Byli to ale právě Britové, pod názvem anglické *Východoindické společnosti* (United Company of Merchants of London Trading into East London), kteří si v průběhu konce 18. století podmanili celý subkontinent. Za poplatek zajišťovali místním vládcům „ochrannou“ vojenskou podporu a z výběrčích daní udělali trvalé vlastníky zemědělské půdy. I v průběhu 19. století Britové zaznamenali několik snah zabránit jejich expanzi, a to nejen ze stran „místních“, ale i nájezdníků a loupeživých kmenů. Dopad na území nebyl jen vojenský, ale i kulturní a průmyslový. Snaha o vytvoření indické vrstvy dle západních vzorů se podepsala například na uzákonění angličtiny jako úředního jazyka namísto dosavadní perštiny (1835), vytvoření železniční sítě, zavedení poštovní služby.

Vývoj událostí v Indii narušilo roku 1857 povstání indických vojáků ve službě Východoindické společnosti, tzv. sipáhíjů. Jejich útok vedený nesouhlasem s anexí domorodých indických států byl nelítostný vůči všem evropským důstojníkům a civilistům včetně žen a dětí. Ačkoli poslední bitva proběhla až v lednu 1859 ve prospěch Britů, již v srpnu předešlého roku byl vydán *Zákon pro lepší správu Indie* (Act for the Better Government of India), díky kterému země přešla pod britskou Korunu, a byla zřízena Indická rada a ministerstvo pro Indii. Britové na území omezili misionářské snahy a panovníkům domorodých států byla vrácena původní práva. Na návrh B. Disreliho schválil parlament roku 1876 zákon, jímž byla prohlášena královna Viktorie indickou císařovnou. Ačkoli Indii ve druhé polovině 19. století stihl několikrát hladomor, její populace se neustále zvyšovala. Zemědělské zaměření země (80-90%) dovoľovalo zvyšovat export čaje, kávy a od dob občanské války v USA také bavlny. I přesto, že byly správní části Indie komplikované (místokrál, guvernérové jednotlivých provincií a indická státní správa), dá se zpětně působení britské vlády označit za do značné míry fungující.³⁶

---

³⁵ JUDD, Denis. *Impérium: britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*. Praha: BB art, 1999. ISBN 80-725-7046-3. s. 450-451.

³⁶ SKŘIVAN, Aleš, Roman KODET a Ivo T. BUDIL. *Kapitoly z dějin 19. století: Úvod do výuky moderních dějin I*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. ISBN 978-80-261-0208-3. s. 277-294.

2.2.3 Americký kontinent

V roce nástupu královny Viktorie k moci se odehrály nepokoje i na území severoamerického světadílu. Povstání nejprve anglicky mluvících poddaných v Horní Kanadě (území dnešní provincie Ontario) následovalo povstání francouzsky mluvící Dolní Kanady (dnešní provincie Quebec). V důsledku zvýšení počtu mužů s volebními právy se současně zvyšoval i zájem o ústavní struktury zbývajících britských kolonií v Severní Americe. Na radu komise v čele s lordem Durhamem byla vydána zpráva doporučující ustanovení odpovědné vlády tvořené volenými členy zákonodárního sboru v čele s guvernérem, který by měl mít podobnou moc jako král. Část kompetencí jako například úprava ústavy, distribuce státní půdy, obchodní a zahraniční politika by i nadále spadaly pod britskou vládu. Důležitým bodem Durhamovi zprávy bylo i spojení Horní a Dolní Kanady, které se uskutečnilo roku 1840 a vznikla jím Kanadská unie. Po prvním Novém Skotsku (1848) se dosažení autonomní samosprávy dostalo i zbylým britským koloniím v Severní Americe.

Neustále otevřená myšlenka připojení se ke Spojeným státům americkým se ale díky mnoha činitelům postupně rozpadala. Naopak se během šedesátých let 19. století stále častěji objevovala myšlenka koloniálního federativního spojení. Konference v Quebecu roku 1865 tomu spojení, za britské finanční podpory na stavbu transkontinentální železnice, která měla napomoci obchodu mezi jednotlivými koloniemi, významně napomohla. Zákon o Britské Severní Americe byl schválen westminsterským parlamentem roku 1867. Stanovil federaci Horní a Dolní Kanady, Nového Skotska a Nového Brunšvicka. Ostatní kolonie dnešní Kanady se dle svých možností připojovaly postupně až do roku 1905, tou poslední připojenou až roku 1949, která byla původně samostatným dominiem byla kolonie Newfoundland. Dle návrhu Durhama zastupoval nepřítomného britského panovníka ve federaci generální guvernér a hlavním městem byla stanovena Ottawa. Jakožto první, stala se Kanada určitým vzorem pro budoucí autonomní kolonie.³⁷

V oblasti Karibiku měla Británie také svou kolonii. Rok 1855 byl dvoustým výročím Jamajky pod britskou správou, která pro Británii byla hlavním dovozcem třtinového cukru. V počtu značně převládalo černošské obyvatelstvo. O deset let později vypukla drobná potyčka mezi smírčím soudem a obyvateli afrického původu, která skončila smrtí dvou desítek lidí. V porovnání s ostatními spory v britských koloniích se tento konflikt dá považovat za ne tak zcela zásadní z hlediska počtu jeho obětí. Jiného názoru byl ale místní guvernér Edward John

---

³⁷ JUDD, Denis. *Impérium: britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*. Praha: BB art, 1999. ISBN 80-725-7046-3. s. 72-79.

Eyre, který na popud naléhání bělochů a představě o plánované černošské revoluci zmobilizoval dobrovolníky a zálohy z Kanady či Bahamských ostrovů. Stíhání černochoů, které vedlo k mučení, popravám (střelbou i věšením) a vypalování domů trvalo pouhých 5 týdnů, během nichž zemřelo téměř 450 lidí z nichž 350 po rozsudku stanného soudu. Guvernér, neprávem, prohlásil za povstání zodpovědného G.W. Gordona (syna bělošského plantážníka a černošské matky), smírčího soudce, kazatele a poslance jamajského Shromáždění, kterého podezřival ze spiknutí a touze strhnout bělošskou vládu. Eyre nad ním vyřkl rozsudek smrti, který vojenský soud odmítal vyslovit.

Ačkoli Británie Eyra pochválila za rychlou reakci, kvůli nepřiměřeně použité moci jej suspendovala. Celý konflikt byl vyústěním událostí z první poloviny 19. století. Zrušení otroctví přineslo nedostatečnou pracovní sílu na polích s cukrovou třtinou a zrušení ochranných opatření v rámci volného obchodu znamenalo pokles z 15 % na 2 % ve světové výrobě cukru. Nejvíce nasnadě na uvalení viny byla Británie. Nedůvěra bývalých otroků v bělochy a strach bělochů z černošských povstání tak vyústila v události roku 1865. Bělošští misionáři před rokem 1866 podporující černošské kongregace v bojích za svobodu tento přístup změnili po událostech předchozího roku, hlášeného nepořádku, svedení myslí a výsměchu bohoslužeb. V rámci britských politických vztahů vůči koloniím se po jamajské vzpouře (zřejmě nutné pro britské prozření) začalo upouštět od koloniálních ústav a přistoupilo se na mnohých územích k vytvoření vlastních vládních systémů.³⁸

2.2.4 Afrika

Jak již bylo řečeno, imperiální snahy se týkaly všech osídlených kontinentů, ani Afrika nebyla výjimkou. Suezský průplav, ačkoli Británií zprvu nechtěný, otevřený roku 1869 za velkých oslav, umožňoval Británii výrazné zlepšení v námořní dopravě. Cesta do Indie se zkrátila téměř o polovinu. Průplav umožňoval rychlejší a levnější pohyb jak nákladních, tak válečných lodí a vojenských jednotek. Průplav byl financován investory z mnoha zemí, Británie ale jednou z nich nebyla. Velkou část akcií průplavu měl v držení Egypt, ale provoz průplavu nevykazoval očekávanou rentabilitu a Egyptská ekonomika zmítaná krizí nebyla s to si je udržet.³⁹ 25. listopadu 1875 prodal Egypt své akcie Británii, která je zakoupila za pomoci bankovního domu rodiny Rothshildů, a postavil tím podíly Francie a Británie na stejnou úroveň.

---

³⁸ JUDD, Denis. *Impérium: britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*. Praha: BB art, 1999. ISBN 80-725-7046-3. s. 103-111.

³⁹ Tamtéž. s. 113-118.

Zároveň tak Egypt předal finanční kontrolu oběma zemím prostřednictvím *Komise veřejného dluhu* (La Caisse de la Dette Publique).⁴⁰

Pro zajištění splátek investorům byl Egypt přinucen přijmout francouzského a anglického ministra. V řadách egyptské armády toto vzbudilo vlnu nevole, a bouře roku 1882, které přinesly několik mrtvých na straně Evropanů, spustily britské vojenské intervence. Suezský kanál v rukou Egypta už nebyl Evropany považován za bezpečný. Koncem roku byly egyptské síly poraženy a britské úřady se staly „egyptskou vládou“ zasahující zároveň i do jejich zahraničních vztahů. To zahrnovalo správu Súdánu, po částech dobytého Egyptem v 19. století a spravovaného provinčními guvernéry. To vedlo během 80. a 90. let k potyčkám mezi anglo-evropskou armádou a súdánskými derviši. Do vlády byly dosazeni Britové v roli generálních guvernérů a Egyptané do méně významných funkcí. Britové tak v severní Africe spravovali nejen část Suezského průplavu, ale i Egypt a Súdán.⁴¹

V jižní části Afriky probíhaly, stejně jako tomu bylo na severu, boje o území. Británii patřily kolonie Natal a Kapsko. V Kapsku od roku 1854 zasedal parlament s oběma komorami volitelnými, do nějž mohli volit příslušníci všech ras (podmíněný finančním omezením, které vylučovalo většinu míšenců a Bantuů). Nebývalý zájem o Afriku podnítily také četné výpravy dobrodruhů, mezi nejznámější z nich patří skotský misionář David Livingstone, mezi další patřili cestovatelé John Hanning Speke, nebo Richard Francis Burton. Mezi Brity objevená místa té doby (jak již dva následující názvy napovídají) patří například Viktoriino jezero, Albertovo jezero, jezero Tanganika, povodí řeky Kongo či naleziště diamantů podél řeky Vaal. Nově vzniklé těžbařské město Kimberley na území Griqualand West, které bylo Británií záhy anektováno a zařazeno do Kapské kolonie, včetně hlavních dolů zařazených pod britskou správu, přilákalo do těchto míst velké množství přistěhovalců.

Ministr kolonií, lord Carnarvon předložil roku 1874 návrh na spojení Natalu, Kapska, Transvaalu a Oranžského svobodného státu a vytvoření konfederace, tak jak tomu na jeho návrh došlo o několik let dříve na území dnešní Kanady. Zábor Transvaalu následoval vědomě vyprovokovaný konflikt se zuluským královstvím, který přinesl velký nepoměr mezi počty mrtvých a zraněných na obou stranách. Armáda Anglie pod vedení generála sira George Pomeroye Colleyho okusila zdrcující porážku v bitvě u Majuby v únoru 1881. Dosud vnímaná Britská prestiž byla těmito událostmi značně pošramocena. Tyto skutečnosti dodaly odvahy

---

⁴⁰ SKŘIVAN, Aleš, Roman KODET a Ivo T. BUDIL. *Kapitoly z dějin 19. století: Úvod do výuky moderních dějin I*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. ISBN 978-80-261-0208-3. s. 305.

⁴¹ JUDD, Denis. *Impérium: britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*. Praha: BB art, 1999. ISBN 80-725-7046-3. s. 118-123.

Búrům v zabraném Transvaalu, kteří si vydobyli opět nezávislost. Ta jim byla uznána Pretorijskou konvencí roku 1881 a o tři roky stvrzena konvencí Velké Británie (se zanecháním si kontroly nad její zahraniční politikou).⁴²

Během získávání a upevňování si pozic Británie v Jižní Africe a Egyptě, probíhalo „rozdělování“ území i v oblasti střední Afriky. Británie byla svázaná obavou, že Francie (odcizená Británii díky politice v Egyptě) bude chtít anektovat celé západoafrické pobřeží. Počátkem roku 1883 byl podán návrh britského konzula Edwarda Hewitta na vyhlášení protektorátu mezi deltou Nigeru, Lagosem a Kamerunem (významným producentem palmového oleje). Ministerský předseda Gladstone ani jeho členové vlády nebyli tomuto nápadu příliš nakloněni, ale Hewitt získal podporovatele mezi členy *Národní africké společnosti* (National Africa Company), mezi které patřil např. George Dashwood Goldie-Taubman nebo James Hutton, oba vlivní podnikatelé. Ačkoli se Francie opravdu pokoušela o zábor území, kvůli nedostatku financí musela ustoupit. Mezitím se k Hewittovu nápadu přidal nově zvolený Percy Anderson, vedoucí afrického oddělení, jehož argumenty přesvědčily Gladstonův kabinet o nutnosti vyhlášení protektorátu v Guinejském zálivu.⁴³

Velkým zásahem do dějin Afriky z britského pohledu se zapsal také Cecil Rhodes, syn hertfordshireského vikáře, jenž byl tichým, churavým dítětem. Životní změnu v jeho životě ale přinesla zdravotní cesta do Jižní Afriky (1870) za svým bratrem Herbertem. Zde se ukázal jako zdatný obchodník, který se během pár let stal díky těžbě diamantů v Kimberley multimilionářem. Úspěšný obchodník a zároveň student Oxfordské univerzity sepsal roku 1877 svou první platnou závěť. V té stanovil dva vykonavatele své poslední vůle: generálního prokurátora Griqualanad Westu Sidneyho Shipparda a lorda Carnarvona, ministra kolonií. Ti měli za úkol vytvořit tajnou společnost, která by se starala o šíření britské vlády do ještě Brity neosídlených koutů planety (ostrovy v Tichém oceánu, Jižní Amerika, provincie Číny a Japonska atd.) a zároveň měla získat zpět Spojené státy Americké.

Krise v diamantových dolech roku 1875 ukázala další Rhodesovi obchodní znalosti, skoupil opuštěnou půdu a brzy se přesvědčil o její výnosnosti. O pár let později spojil podíly s budoucím společníkem Ruddem a s konkurenční společností a založil *De Beers Mining Company Limited* (později *De Beers a Consolidated Goldfields Limited*). Tato investice mu pomohla po stávce v transvaalské oblasti roku 1886 skoupit hlavní podíl i na nalezištích zlata. Rhodes stál za sjednocením Pokrokové strany (sdružení anglicky mluvících usedlíků v Kapské

---

⁴² SKŘIVAN, Aleš, Roman KODET a Ivo T. BUDIL. *Kapitoly z dějin 19. století: Úvod do výuky moderních dějin I*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. ISBN 978-80-261-0208-3. s. 304-306.

⁴³ Tamtéž. s. 306-308.

kolonii) s umírněnými Afrikánci, která mu vynesla post ministerského předsedy autonomního Kapska. Za doby svého života si Rhodes pomocí získané královské charty roku 1889 a vlastních vojsk vytvořil soukromá impéria v po něm pojmenované Severní a Jižní Rhodesii, které se prakticky staly jeho osobními državami. Ani jedna ze zemí už ale Rhodesovi neposkytla tak výrazná naleziště minerálů. I přesto byl v 90. letech držitelem devadesáti procentního podílu na světovém trhu s diamanty.

Rhodes byl, ačkoli nejmúspěšnější ve svém snažení, hned jedním z několika mužů, podnikatelů plných ideálů, kteří se do budovatelských snah pustili ať už hnáni idylickou představou rasové nadřazenosti nebo touze po zisku či moci. Britská vláda jim k tomu dala příležitost vlastní nečinností často z finančních důvodů nebo se její pozornost upírala na řešení politicko-geografické na jiném území.⁴⁴

Roku 1896 došlo k přerušení rozhovorů ohledně dělení moci a území podél řeky Niger mezi Francií a Británií a vztahy se znovu vyostřily. Francie se pokoušela o vytvoření souvislého pásu od Atlantského k Indickému oceánu a tím zabránit Británii při postupu z Kapska do Káhiry. Francouzský zábor Fašody na Bílém Nilu roku 1898 přinesl ještě téhož roku konflikt mezi oběma zeměmi, o rok později byl na základě smlouvy z Káhiry prohlášen Súdán britským kondominiem.⁴⁵

Naleziště zlata v Transvaalu odkrytá koncem 80. let udělala z této země jednu z nejbohatších na území Afriky. Počet přistěhovalců pomalu začal převyšovat „domácí“ Búry, kteří imigrantům nepřiznávali plná práva. Rhodes se roku 1895 snažil svrhnout tehdejšího transvaalského prezidenta Paula Krugera, incident, který je známý jako Jamesonův vpád, ale nebyl úspěšný. Britská vláda se na Krugera snažila klást neustále se zvyšující požadavky. Po informaci o směřování britských vojáků roku 1899 do Natalu vyhlásily obě búrské republiky (Transvaal a Oranžský svobodný stát) Velké Británii válku. Počáteční převaha búrských vojsk se později obrátila ve prospěch Británie. Nakonec byla roku 1902 podepsána mírová smlouva. Válka byla velkým zásahem do královské pokladny a součtem na obou stranách přinesla i velké množství obětí, cca 55 000 včetně žen a dětí. Na konci května roku 1910 vytvořily Transvaal, Kapsko, Oranžský svobodný stát a Natal Jihoafrickou unii, která se posléze stala britským dominiem.⁴⁶

---

⁴⁴ JUDD, Denis. *Impérium: britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*. Praha: BB art, 1999. ISBN 80-725-7046-3.s. 118-123.

⁴⁵ SKŘIVAN, Aleš, Roman KODET a Ivo T. BUDIL. *Kapitoly z dějin 19. století: Úvod do výuky moderních dějin I*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. ISBN 978-80-261-0208-3.s. 313-314.

⁴⁶ Tamtéž. s. 316-317.

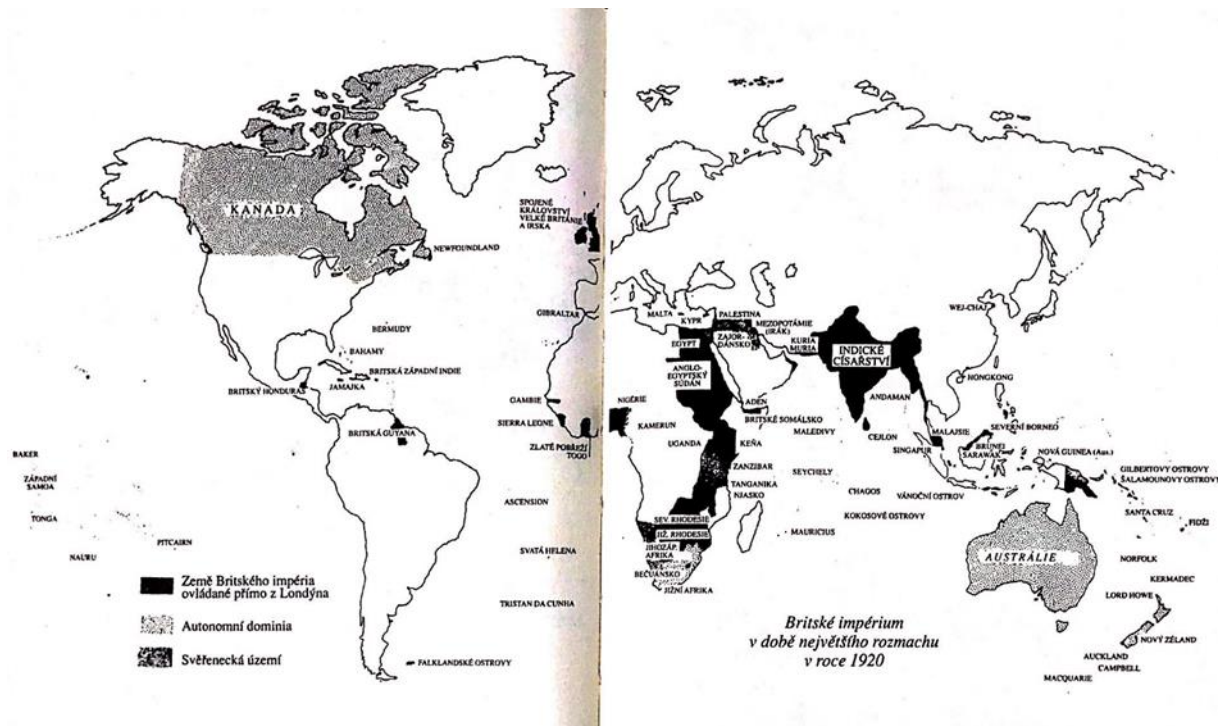
Na podporu koloniálního a imperiálního snažení bylo v Británii založeno hned několik stran a institucí. Mezi ně patří například *Královský koloniální institut* (1868), *Imperiální federální liga* (1884), *Liga za jednotný imperiální obchod* (1891) a *Liga Britského impéria* (1894). Tyto instituce byly zaměřením spíše obchodní než podporující myšlenku jednotné federace. Jejich záměrem bylo převážně rozšířit obchod mezi zeměmi. Pro projednávání zájmu kolonií byl ustanoven systém konferencí s ministerskými předsedy jednotlivých kolonií. První z nich se uskutečnila roku 1887, druhá o deset let později, roku 1902 se uskutečnila imperiální konference, následována roky 1907 (kdy do úřadu zástupce ministra kolonií nastoupil člen Dolní Sněmovny, člen liberální strany - Winston Churchill) a 1911. Z bližšího pohledu je patrné, že všechny konference se odehrávaly v době významných událostí britské královské rodiny.

Dominium, ač nazývaným autonomními, mohl být jakýkoliv zákon zrušen britským panovníkem nebo parlamentem, pokud byl v rozporu s ústavní praxí či anglickým zvykovým právem. U zahraniční politiky byla situace poněkud jiná, ačkoli pod správou Británie, Koruna neměla donucovací prostředky při nesouhlasu, a tak byla závislá na ochotě ke spolupráci. Britská vláda se také počátkem 20. století pokoušela uzavřít spojení s císařským Německem až do doby, kdy roku 1904 uzavřela členství ve francouzsko-ruském bloku známém jako Trojdohoda, vzniklém jako protiváha Trojspolku. Síla tohoto spojení, stejně jako vztahů mezi Británií a jejími dominiemi, byla vyzkoušena o deset později s příchodem první světové války.⁴⁷

---

⁴⁷ JUDD, Denis. *Impérium: britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*. Praha: BB art, 1999. ISBN 80-725-7046-3. s. 229-240.

Obrázek 2 Mapa imperiálního rozmachu, 1920
(Zdroj: JUDD, Denis, 1999 s.18-19)

2.3 La Belle Époque

Takzvaná „krásná doba“ je období zhruba mezi ukončením prusko-francouzské války (1871) a vyvrcholením Velké války roku 1914. Zde je nutné podotknout, že časové řazení jednotlivých autorů se více či méně liší. Jedni její trvání datují mezi léta 1900 až 1914, jiní naopak od 80. let 19. století do smrti královny Viktorie. Je zde ale několik událostí, které napovídají o příchodu nové doby. Mezi takové můžeme řadit londýnskou přednášku Williama Morrise o *Dekorativním umění* v roce 1877, stejně jako výtvarný styl „*Arts and Craft*“ pocházející z Velké Británie a šířený od 80. let do konce století. Roku 1882 vyšly dvě lartpoumlartistická (tendence tvořící umění pro umění, uznávající ideál krásy bez jakékoli jiné funkce umění ať již sociální, politické nebo morální)⁴⁸ díla Oscara Wilda – *Výzdoba domu* a *Umění a ruční práce*. Anglii následovaly další země, mezi nimi Francie (převážně Paříž), Německé císařství a Rakousko-Uhersko. Svůj název, La Belle Époque, získala doba až po konci první světové války.

Nejširší pojetí La Belle Époque je obdobím druhé vlny industriální revoluce spojené s elektrifikací, masovou produkcí oceli, spalovacím motorem a celkovou změnou ve

⁴⁸ PROKOP, Vladimír. *Literatura 19. a počátků 20. století: (od romantiků po buřiče)*. Sokolov: O.K.-Soft, 2006. ISBN 978-0-00-000002-6. s. 59.

způsobu hromadného přepravování. Změnila se podstata práce, která již nutně nevyžadovala vlastnictví pozemku a zapříčinila tak velký příliv obyvatelstva do měst a tím i jejich rozvoj. Urychlení výrobních procesů za cenu monotónní a často velmi náročné manuální práce bylo kompenzováno ekonomickým nárůstem. Platy v Británii například vzrostly v období mezi lety 1850 a 1890 o 60 %, naopak ceny se v průměru snížily o více než 5 %. Rozvoj ale přinesl i velké množství nemocí a zranění, nutno říci, že i to mělo ve výsledku dobrý dopad, který způsobil rychlejší rozvoj hygieny a medicíny. Ačkoli nelze obecně mluvit o blahobytu celé společnosti, ekonomické změny a hromadná produkce napomohly také masovému šíření umění, a to ve všech jeho podobách – malířské tvorbě, literatuře, divadlu, cirkusu, hudbě nebo počátkům kinematografie. Do této doby můžeme také zařadit stavbu veřejných parků a velký rozvoj volnočasových aktivit, především těch sportovních.⁴⁹

V aristokratických kruzích britské společnosti (1900-1914) nebylo téměř žádné spojení mezi sociálním a intelektuálním světem, úplně jiná situace ale byla mezi světem sociálním a politickým. Anglické dámy se často setkávaly ve svých vesnických sídlech s ministry, bankéři, velvyslanci, novináři a dalšími vlivnými muži za přítomnosti několika dalších, často velmi krásných dam. I přesto, že sport zaujímal větší část těchto shledání než samotná konverzace, dámy byly její součástí nebo alespoň v její blízké přítomnosti. V kruhu vysoce postavených lidí se ale vyskytovala, ač ojediněle, i kulturně a intelektuálně zaměřená skupina jedinců, kteří se stavěli opovržlivě k dle nich „vulgárnímu“ luxusu edvardovců. Touto skupinou byla společnost takzvaných *Duší* (the Souls). Je ale nutné podotknout, že aristokratické zvyky, moderní stavby a poslední móda byla neustálým terčem zájmu a těšila se obdivu napříč evropským dvorem. Výrazné životní předěly (nejen královské rodiny) byly nedílnou a vyhledávanou součástí dobového tisku stejně jako putování aristokracie (včetně toho anonymního) po své zemi či do zahraničí. Společenské aktivity byly takřka na denním pořádku a svou velkolepostí dodnes udivují. Časopis *The Ladies Field* je tak velmi přesným zobrazením všeho, co bylo pro britskou smetánku této doby tak typické.⁵⁰

2.4 Kultura

Druhou polovinu 19. století ve Velké Británii odstartovala v květnu 1851 Světová výstava. V Hyde Parku byla na návrh Josepha Paxtona vybudována výstavní hala, později

---

⁴⁹ *The Belle Epoque in Europe* – [online]. [vid. 12. 6. 2018]. Dostupné z: <<http://www.la-belle-epoque.de/beintroe.html>>

⁵⁰ JULLIAN, Philippe. a Diana. VREELAND. *La Belle Epoque: an essay*. 1. New York: Metropolitan Museum of Art, c1982. ISBN 08-709-9329-1. s. 45.

časopisem *Punch*⁵¹ nazvaná Křišťálový palác (Crystal Palace). Budova z více než 4000 tun železa a 400 tun skla⁵², se stala symbolem vědecko-technického pokroku. Výstavu s téměř 14 000 exponáty (polovinou z Britských ostrovů a druhou z území Britských impérií či ciziny) shlédlo přes 6 milionů návštěvníků (což činilo téměř jednu třetinu z celkového počtu 20 900 000 obyvatel Británie)⁵³. Mezi britskými exponáty bylo možné spatřit Whitworthova přesná měřidla a obráběcí stroje nebo parní buchar Jamese Nasmytha, mezi světovými exponáty byl k vidění například Coltův revolver.⁵⁴ K významným osobnostem, které výstavu navštívili patřil Charles Darwin, spisovatelé George Eliot a Charlotte Brönteová nebo členové rodiny Bourbonů.⁵⁵

2.4.1 Literatura a tisk

Země Shakespeara, jak je Británie pro svého zřejmě nejvýznamnějšího autora nazývána, pokračuje ve své literární tradici i v devatenáctém a dvacátém století. Nový směr vzniklý na počátku 19. století se z Anglie šířil do celé Evropy. Romantismus vznikl jako ostrá reakce na klasicismus a jeho nerespektování člověka jako svobodného jedince, reflektoval nové vztahy ve společnosti a vzpuru vůči normám, jeho hlavním útvarem se stal, jak již název napovídá, román. Mezi nejvýznamnější představitele britského romantismu patří George Gordon Byron (1788–1824) se svým dílem *Childe Haroldova pouť* (1812), v díle se autor vyjadřuje proti povrchní zábavě, nesvobodě a tyranství a hledá něco „opravdového“. Autor pocházející z aristokratické rodiny, pro nepochopení v rodině a svém okolí, trávil většinu svého života v zahraničí.

Jeho skotským „básnickým rivalem“ byl Walter Scott (1771–1832) jež se proslavil románem *Waverly* (1814) a je považován za zakladatele historické povídky. Mezi další významné autory patří například manželé Mary a Percy Bysshe Shelleyovi.⁵⁶ Konec tendencí romantismu přinesl ještě jméno rodiny, které dominovaly z literárního hlediska ženské představitelky – sestry Brönteovy. Anna, nejmladší ze sester je často opomíjená, její literární

---

⁵¹ INWOOD, Stephen. *Historie Londýna*. Praha: BB art, 2003. ISBN 80-725-7017-6.s. 600.

⁵² HIBBERT, Christopher. *Londýn: životopis města*. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998. Dějiny měst. ISBN 80-710-6214-6. s. 222.

⁵³ JUDD, Denis. *Impérium: britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*. Praha: BB art, 1999. ISBN 80-725-7046-3. s. 450.

⁵⁴ INWOOD, Stephen. *Historie Londýna*. Praha: BB art, 2003. ISBN 80-725-7017-6.s. 600.

⁵⁵ SKŘIVAN, Aleš, Roman KODET a Ivo T. BUDIL. *Kapitoly z dějin 19. století: Úvod do výuky moderních dějin I*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. ISBN 978-80-261-0208-3.s. 117.

⁵⁶ PROKOP, Vladimír. *Literatura 19. a počátků 20. století: (od romantiků po buřiče)*. Sokolov: O.K.-Soft, 2006. ISBN 978-0-00-000002-6. s. 3-5.

kvality nedosáhly takového úspěchu jako jejích starších dvou sester. Nejstarší ze sester, Charlotte (1816-1855) se svým dílem *Jana Eyrová* (1847) a mladší Emily (1818-1848) s románem *Na Větrné hůrce* (1847) se nesmazatelně zapsaly do britských literárních dějin. U obou autorek můžeme pozorovat romantické prvky s nově nastupujícím příchodem realismu.

Realismus, jak je možné odvodit z jeho názvu, se vyznačuje specifickou snahou zachytit skutečnost bez podléhání jakýmkoli dobovým politickým a duchovním konvencím a co největší objektivitu. Na rozdíl od romantismu plného emocí a imaginace, je realismus vnímám jako směr „ztráty iluzí“, jehož součástí byla reakce na skutečnosti v podobě kritického realismu. Jistě neznámější postavou britského realismu je Charles Dickens (1812-1870). Pohnuté dětství částečně strávené dětskou prací v dílně na výrobu leštidel se výrazně podepsalo na jeho pozdější tvorbě. Svou kariéru v patnácti letech započal jako písař, později byl parlamentním a soudním zpravodajem. Do podvědomí veřejnosti se dostává spoluprací na *Kronice Pickwickově klubu* (1836). Jeho další díla (*Oliver Twist*, 1838; *David Copperfield*, 1850; *Nadějně vyhlídky*, 1861), svými lokalitami barvitá a již kriticky se vyjadřující k sociální politice, se nesmazatelně zapsala do dějin světové literatury. Kritice se nevyhnula ani anglická aristokracie, v satirické *Knize snobů* (1848) popisuje William Makepeace Thackeray nejrůznější typy a charakteristiky britských snobů. Thackerayho nejslavnějším dílem, věnované stejnému typu britské společnosti je *Jarmark marnosti* (*Vanity Fair*) s podtitulem *Román bez hrdiny* (1848).⁵⁷

V druhé polovině 19. století a na pomezí nového století se umělecké směry začaly formovat a střídát výrazně rychleji, než tomu bylo do té doby zvykem. V 80. letech se svými díly *Ostrov pokladů* (1883) a hororovým příběhem *Podivný případ dr. Jekylla a pana Hyda* dostal do povědomí veřejnosti skotský spisovatel Robert Luis Stevenson. Autorem kritického realismu s prvky naturalismu z prostředí venkova byl Thomas Hardy, známý pro svou kritiku manželství a otevřenému postoji k sexu (*Neblahý Juda*, 1895).⁵⁸ Tématika sexuality, bohémství, alkoholu, mystiky, narcismu, výrazně protknutá symbolismem je příznačná pro spisovatele takzvané dekadentní literatury. Mezi ní můžeme v Anglii zařadit spisovatele Oscara Wilda, pocházejícího z rodiny lékaře královny Viktorie. Wilde, který se pohyboval v uměleckých kruzích, byl vyhledávaný pro svou schopnost s ironií a vtipem glosovat o vysokých společenských kruzích. Z těch (a nejen z nich) byl vyloučen po obvinění z homosexuality. Nejvýznamnějším Wildovým počinem je *Obraz Doriana Graye* (1891), dílo s velkou mírou symboliky, narcismu a povrchnosti. Mezi jeho divadelní díla patří komedie

---

⁵⁷ PROKOP, Vladimír. *Literatura 19. a počátků 20. století: (od romantiků po buřiče)*. Sokolov: O.K.-Soft, 2006. ISBN 978-0-00-000002-6. s. 32-33.

⁵⁸ Tamtéž. s. 72.

Vějíř lady Wintermerové (1892) a *Jak je důležité mítí Filipa* (1894). K autorovým dílům je nutné zařadit i jeho prvotinu *Šťastný princ a jiné pohádky* (1888).⁵⁹ V dětské literatuře tak navázal na *Alenku v říši divů* (1865) Lewise Carrola, anglického matematika a spisovatele dětských příběhů. Do pohádek a příběhů pro děti se dostalo pomocí *Knihy džunglí* (1894) i prostředí britského impéria, jmenovitě indického pralesa. Její autor, Rudyard Kipling, držitel Nobelovy ceny za literaturu (1907) ve své tvorbě promítl dětská a svá pozdější jinošská léta strávená v Indii a z jeho děl značně vyplývá jeho vlastenecký postoj. Naopak zcela mystickou Zemi Nezemi pro svou postavu Petra Pana vytvořil ve svém díle *Malý bílý pták* (1902) skotský autor James Matthew Barrie. Na knihu původně určenou dospělému publiku, ale navázala divadelní hra s fantaskními prvky *Petr Pan aneb o chlapci, který nechtěl vyrůst* (1904).⁶⁰

Počátek 20. století se v literatuře nese ve znamení tzv. moderní nebo experimentální prózy. Je pro ni typický odklon od dějové linie, hra s jazykem, značně využívá podtextu a na předkládané problémy se snaží upozornit, nikoli na ně nalézt odpověď či jejich řešení. Do moderní prózy lze zařadit irského spisovatele Jamese Joyce, autora souboru próz *Dubliňané* (1914), na něž hlavní postavou navazovalo meziválečné dílo *Odysseus*, vydané o 8 let později.⁶¹ Posledními dvěma zmíněnými autory jsou další držitelé Nobelovy ceny za literaturu – John Galsworthy (1932) a George Bernard Shaw (1925).⁶² Galsworthy, studovaný právník, původem z rodiny z „vysokých kruhů“, získal popularitu a uznání postupným vydáním trilogie *Sága rodu Forsytů* (1906-1921). V knihách se věnuje čtyřem generacím viktoriánské rodiny Forsytů patřící do vyšší střední třídy v období 80. let devatenáctého století až po 30. léta století dvacátého. Poukazuje na hodnoty jako jsou rodinná pospolitost, stabilita ve společenském uspořádání a smysl pro majetek, a jejich střet s vášní a krásou rodině Forsytů tak vzdálených. Sociálně kritické náměty volil ve svých dílech i irský rodák George Bernard Shaw. Známý svými satirickými komentáři všeho dění, vtipy a kritikou hlouposti a pokrytectví se zapsal do historie více než 70 divadelními hrami z nichž největší slávy se dostalo dílu *Pygmalion* (1913). Mezi další hry patří například *Caesar a Kleopatra*, *Svatá Jana* a *Dům zlomených srdcí*.⁶³

---

⁵⁹ PROKOP, Vladimír. *Literatura 19. a počátků 20. století: (od romantiků po buřiče)*. Sokolov: O.K.-Soft, 2006. ISBN 978-0-00-000002-6. s. 59-60.

⁶⁰ Tamtéž. s. 72.

⁶¹ PROKOP, Vladimír. *Přehled světové literatury 20. století. 2. upravené vydání*. Sokolov: O.K.-Soft, 2006. ISBN 80-270-2984-8. s. 13-15.

⁶² Tamtéž. s. 68.

⁶³ Tamtéž. s. 33.

Během posledních let 19. a prvních let 20. století bylo také založeno velké množství britských deníků, mezi ně patří například ekonomicky zaměřené *the Financial Times* (1888), bulvární *the Daily Mail* (1896), *the Daily Express* (1900) a *Daily Mirror* (1903).⁶⁴

2.4.2 Vizuální umění

Stejně jako v literatuře, i do výtvarného umění se dostaly realistické tendence. Za průkopníka této tvorby je možné považovat francouzského umělce Gustava Courbeta. Realistické malby a kresby postrádají příkrášlování, zobrazují skutečnost tak, jak ji autor vidí. Je zde také zřetelná tematická odchylka od předchozího romantismu. Pozornost byla nově věnována všedním dnům, vesnickému prostředí, obyčejným lidem a jejich zachycení je omezeno na pouhé zobrazení faktu bez snahy podrobit se jakýmkoli ideálům. Mezi autory realistické tvorby v britském prostředí patří takzvaní prerafaelisté (Pre-Raphaelite Brotherhood). Anglická skupina malířů, básníků a kritiků, jejichž cílem bylo znovuoživení čistoty a citlivosti provedení (jak tomu bylo u italských mistrů, jak již název napovídá, před Rafaelem) s častou inspirací z literatury. Mezi nejslavnější patří autor obrazů *Ježíš v domě svých rodičů* (1850), *Ofélie* (1852) a *Slepá dívka* (1856) John Everett Millaise, v jehož domě bylo hnutí roku 1848 založeno. Mezi další autory, spoluzakladatele prerafaelitů můžeme zařadit Williama Holmana Hunt (*Probuzené svědomí*, 1853; *Obětní kozel*, 1856) a Danteho Gabriela Rossettiho (*Monna Vanna*, 1866; *Persefona*, 1874).⁶⁵ Ačkoli samotnými prerafaelity nepřijatý, dá se minimálně svým výtvarným zpracováním zařadit do tohoto směru i francouzský malíř Ford Madox Brown, do jehož tvorby patří díla *Eliáš křísící vdovinu syna* (1864) nebo *Práce* (1865).⁶⁶

Dalším, již zmíněným směrem, byl tzv. Lartpourlartismus (L'art pour l'art) – umění pro umění, v češtině též nazývaný jako esteticismus (z anglického překladu Aestheticism). V tomto pojetí zaměřený spíše na interiérový design, s důrazem na výrobu porcelánu a nábytku z ebenového dřeva. Mezi často se opakující motivy patří orientální prvky a jemné přírodní motivy (peří, listy). Britským autorem stanovujícím principy esteticismu byl architekt Owen Jones.⁶⁷

---

⁶⁴ JUDD, Denis. *Impérium: britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*. Praha: BB art, 1999. ISBN 80-725-7046-3. s. 454-456.

⁶⁵ PROKOP, Vladimír. *Literatura 19. a počátků 20. století: (od romantiků po buřiče)*. Sokolov: O.K.-Soft, 2006. s. 23-24.

⁶⁶ Ford Madox Brown. *Artmuseum.cz* [online]. [vid. 14. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=186>

⁶⁷ PROKOP, Vladimír. *Literatura 19. a počátků 20. století: (od romantiků po buřiče)*. Sokolov: O.K.-Soft, 2006. ISBN 978-0-00-000002-6. s. 59.

S dá se říci až převratnou myšlenkou přišel Brit William Morris. Hodnotu umění viděl v možnosti ho sdílet a šířit široké veřejnosti, ne jej držet stranou jen pro skupinu vyvolených. Tato myšlenka přinesla světu směr nazývaný se Arts and Crafts Movement, jíž předcházela výstava Medieval Court (Středověký dvůr), která byla součástí Světové výstavy roku 1851. Morris oceňoval středověkou řemeslnou zručnost a rovné postavení jak konzumentů umění, tak tvůrců uměleckých děl. Jejím mottem bylo Hlava, Ruce a Srdce spojující všechny části lidského těla potřebných k vytvoření uměleckého díla. Arts and Crafts Movement není tak uměním samo o sobě jako spíše způsobem na nahlížení na něj. Sám Morris byl majitelem nábytkářské firmy a návrhářem velkého množství interiérových doplňků jako jsou textilie, vitráže nebo tapety. O značné rozšíření tohoto směru do povědomí veřejnosti se svou přednáškou roku 1882 na americké půdě výrazně zasadil Oscar Wilde.⁶⁸

Umělecký směr vzniklý v 80. letech 19. století současně na několika místech Evropy nese v anglickém prostředí francouzský název Art Nouveau (Nové umění). V české společnosti mluvíme o secesi a pro německé prostředí je známý jako Jugendstil (Styl mládí). Český název pochází z latinského slova *secessio* – odloučení. Již tak názvem napovídá o své podstatě. Art Nouveau se výrazně staví proti starým historizujícím tradicím a konzervativním projevům. Stejně jako u Arts and Crafts Movement se tvorba obracela nejen na klasické projevy umění, ale stala se součástí i interiérového designu, šperkařství a módy. Mezi její typické znaky patří ladnost, odklon od ostrých geometrických tvarů, využití stejnobarevných ploch, ornamentálních a přírodních motivů, stejně jako jemné erotické ladění.

Ztvárnění stejných jednotlivých motivů je možné najít napříč různými uměleckými směry (poezie, hudba, malířství, užité umění).⁶⁹ Často zobrazovanými tak jsou dlouhé ženské vlasy v pohybu, mezi květinami dominují lilie, irisi a orchideje. Vyobrazení živočišné říše dominuje nápadně zbarvené ptactvo a hmyz (vážky, pávi, labutě). Základními použitými prvky jsou v architektuře dominující kov, v interiérovém designu světlé, medově zbarvené dřevo a barevné sklo. Mezi její světové představitele patří například Victor Horta (architektura), Gustav Klimt nebo Alfons Mucha (výtvarné umění). Od nejběžnější, takzvané florální secese se poněkud liší secese geometrická. Jejím představitelem byl skotský architekt a designér Charles Rennie Mackintosh. Na rozdíl od florální secese, jak již název naznačuje, ta

---

⁶⁸ Arts and Crafts Movement. *Artmuseum* [online]. [vid. 14. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=143>

⁶⁹ PROKOP, Vladimír. *Literatura 19. a počátků 20. století: (od romantiků po buřiče)*. Sokolov: O.K.-Soft, 2006. ISBN 978-0-00-000002-6. s. 57.

geometrická nepopírá rovné linie a symetrii, barevně je výrazně konzervativnější (často se spokojí s pouhým černobílým kontrastem).⁷⁰

V první polovině 19. století také přicházejí první pokusy s fotografií, jejíž technika se během století neustále vyvíjela a doba expozice se zkracovala. Zachycení obrazu ale dále podnítilo hledání nových možností a stálý obraz již nebyl dostačující. V roce 1889 vytvořil britský vynálezce William Friese-Greene fotoaparát umožňující zachytit až 10 snímků za vteřinu, který jako první zaznamenal pohyblivý obraz na celuloidové filmové pásce. Tento aparát si nechal o rok později patentovat, avšak namísto jeho komerčního šíření a dalšího rozvoje, se rozhodl experimentovat s barvou a zvukem. Z toho důvodu je za otce filmu v Británii považován spíše Robert William Paul, který používal pro své filmy už jiný záznamový materiál. Mezi jeho snímky patří například filmy z roku 1896 *Rough Seas at Dover* (Bouřlivé moře v Doveru) nebo *The Soldier's Courtship* (Vojákovy námluvy). Je také autorem první filmové adaptace díla Charlese Dickense *Vánoční koleda* (1834), kterou nazval *Scrooge, or, Marley's Ghost* (1901). R. Paul se svými filmovými pokusy skončil roku 1910, kdy se začal věnovat konstrukci mikroskopu.

Původně fotografové na plážích v Brightonu, byli Skot James Williamson a Angličan George Albert Smith zvyklí na prostředí mimo interiéry a neustálou změnu prostředí. Williamson vnesl do filmového provedení prvky dramatu, poprvé v díle *Attack on China Mission* (Útok na čínskou misi, 1900), zatímco Smith se ve filmu *As Seen Through a Telescope* (Jak je vidět dalekohledem, 1900) zaměřil na experimenty s výrazy lidského obličeje.⁷¹ Williamson roku 1902 zfilmoval nácvik i samotnou korunovací krále Eduarda VII a královny Alexandry. Ačkoli do roku 1910 natočili Smith a Williamson ještě několik snímků, svou hlavní činnost u filmu ukončili roku 1903. Smith se věnoval práci na barevném filmu, pokračoval tak v práci Brita Edwarda Raymonda Turnera, kterému se podařilo vyvinout zobrazení červené a zelené barvy. Roku 1906 Smith opustil v Turnerově procesu myšlenku přidání třetí barvy a našel nový systém použití dvoubarevného schématu. Ještě téhož roku si zažádal o patent na barevný film, který mu je udělen roku 1907. O rok později je Smithův proces barevného filmu pojmenován Kinamacolor a Smithovi je Královskou společností umění udělena Stříbrná

---

⁷⁰ Liberty Stile/Art Nouveau. *The Belle Epoque in Europe* [online]. [vid. 14. 6. 2018]. Dostupné z: <<http://www.la-belle-epoque.de/artnouve.html>>

⁷¹ England USA: First Experiences. *The Belle Epoque in Europe* [online]. [vid. 14. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.la-belle-epoque.de/cinema/cine_e_e.html>

medaile. První velkou kinamakolorickou filmovou produkcí je indický korunovační ceremoniál krále Jiřího V. nazvaný *Durbar at Delhi* (Durbar v Dili) natočený v prosinci roku 1911.⁷²

---

⁷² Brighton and Hove from the dawn of the cinema. *Brighton film* [online]. [vid. 14. 6. 2018]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20150811070923/http://brightonfilm.com/brighton_chronology.htm>

3. Aristokracie

3.1 Etymologie a význam slova aristokracie

Slovo aristokracie se skládá ze dvou řeckých slov: *aristos* (nejlepší svého druhu) a *-kratia* (moc, síla). Z kombinace těchto dvou slov vzniklo řecké slovo *aristokratia*. V překladu jde tedy o vládu těch nejlepších. Později slovo získalo svou podobu ve starofrancouzštině jako *aristocratie*, ze kterého se na konci 15. století vyvinula jeho britská podoba *aristocracy*. Význam slova aristokracie ve smyslu „rozhodování privilegované třídy, vlády těch, lišících se postavením a majetkem“ (*best-born* nebo *best-favoured by fortune*) se používá od 70. let 16. století. Ještě větší důležitosti na svém významu nabralo v 17. století v obecném významu jako osoby, výrazně jakýmkoli způsobem nadřazené a kolektivně přijímané.⁷³

3.2 Šlechtické tituly – vyšší šlechta

Tituly vyšší šlechty měly ve Velké Británii dvojí dělení. Primární bylo rozdělení na šlechtu duchovní a světskou. Druhým rozdělením bylo postavení šlechty v Horní sněmovně Parlamentu (House of Lords), jedna část šlechty měla svá křesla a hlasy na základě vzdělanosti, druhá právo zasedat a volit zdědila a byla povolávána k činnosti jen na základě hlasování určitého počtu dalších lordů. Vyšší šlechta (peerové) spolu s titulem zároveň získala i zákonodárnou a soudní moc v Parlamentu.

Všichni dospělí členové světské i duchovní šlechty anglického království zasedali od doby jejich vzniku nebo vysvěcení. Šlechta irská a skotská, ať už duchovní nebo světská měla své vlastní stanovy pro zastoupení v Britském parlamentu. Uvedení do funkce mělo svá striktní pravidla platná pro všechny nové členy. Šlechtic byl díky svému postavení pod ochranou, nemohl být vzat do vazby, až na výjimku v případě vykonání závažného trestného činu. Toto privilegium se vztahuje jak na Horní, tak na Dolní sněmovnu Britského parlamentu (House of Commons). Ochrana se liší pouze dobou trvání, u členů Dolní sněmovny byla omezena na několik let po ukončení jejich funkčního období na rozdíl od lordů, jejichž ochrana byla doživotní. Také napadení člena Parlamentu nebo jeho služebnictva si mohlo vyžádat závažný trest. Člen Sněmovny Lordů mohl za splnění jasně stanovených podmínek volit v zastoupení, opustit Sněmovnu, zahájit protest proti tisku nebo vyjádřit nesouhlas (a důvody k němu) se schváleným zákonem. Bylo stanoveno, že zákony, které se mohly jakkoli dotýkat práv Horní

---

⁷³ Aristocracy (n). *Etymonline*. [online]. [vid. 15. 6. 2018]. Dostupné z: <<https://www.etymonline.com/word/aristocracy>>

sněmovny byly projednávány jako první. Šlechtic nemohl pozbýt svůj titul jinak, než vlastní smrtí nebo spácháním velezrady. Děti šlechticů užívaly pouze zdvořilostní tituly. V minulosti mohl král titul odebrat, pokud šlechtic ztratil takovou míru majetku, že nebyl dál schopen finančně podporovat svůj důstojný život.⁷⁴

Mezi světské šlechtické tituly, mající hlasovací právo v Horní Sněmově, tzv. *Peerage*, se řadí:

3.2.1 Vévoda (Duke)

Vévoda, po hodnostech královské rodiny nejváženější titul anglické šlechty, byl poprvé udělen králem Eduardem III. Od té doby několikrát zanikl a byl znovu obnoven. Jeho postava je titulována „Vaše Milosti“ nebo „Nejurozenější“. Královskou korunou je pak nazýván „Námi po právu důvěřovaný a bezmezně milovaný Bratranec a Poradce“.⁷⁵

Roucho, které nosí vévoda při korunovaci, se skládá z pláště a přehození bez rukávů z běžného sametu, lemovaného bílým taftem, plášť je zdvojen od krku k loktům kůží z hranostaje se čtyřmi řadami skvrn na každém rameni. Jeho parlamentní plášť se skládá z šarlatově zbarvené látky lemované taftem se čtyřmi řadami hranostajů ve stejné vzdálenosti, každá ze skvrn je ozdobena zlatou krajkou a plášť je uchycen bílou stuhou k vévodově levému rameni. Vévodova pokrývka hlavy je z purpurového sametu, lemovaného hermelínem se střípci na vrcholku. Koruna s listy jahodníku je zhotovena ve zlatě.⁷⁶

3.2.2 Markýz (Marquess)

Markýz je dalším titulem britské šlechty. V původním významu měli příslušníci tohoto titulu na starost obranu hranic království (v anglickém jazyce nazývané „marches“) před historickými nepřáteli ze Skotska a Walesu. Velitelé těchto obranných skupin se nazývali „Lords of marches“ nebo „Marquesses“. Prvním oficiálně královsky uděleným titulem britského markýze byl roku 1336 Robert de Vere, který byl králem Richardem II. jmenován

---

⁷⁴ LODGE, Edmund. *The Peerage and Baronetage of the British Empire as at Present Existing: Arranged and Printed from the Personal Communications of the Nobility*. 38. London: Hurst and Blackett, 1869. ISBN 978-1174746734. s. 11-14.

⁷⁵ BURKE, Bernard. *A Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage of the British Empire*. 30. London: Bookseller to the Queen and the Prince of Wales, 1868. ISBN 3-1858-052-743-998. s. 12-13.

⁷⁶ BURKE, John. *A Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage of the British Empire*. 6. London: Henry Colburn, 1839. s. 14.

markýzem dublinským. Do vlády Eduarda VI. byl titul používán výjimečně, ale s jeho příchodem se stal v prostředí aristokracie běžně užívaný. Titul markýze je vždy udělen písemně královským patentem a jeho sestoupení regulováno odpovídajícím způsobem. Korunou je markýz oslovován „Námi po právu důvěřovaný a bezmezně milovaný Bratranec“, čestným titulem je „nejctihodnější“ a je oslovován „Vaše Lordstvo“ či „Mylorde“.⁷⁷

Roucho, nošené markýzi na korunovaci, se skládá z karmínového sametu lemovaného bílým taftem, přehozem z hermelínu majícím čtyři řady černých skvrn na pravé a tři na levé straně od sebe stejnoměrně vzdálené, každá z nich je lemována zlatou krajkou a roucho je připevněné k levému rameni jeho majitele stuhou. Jeho lordstvo má na hlavě pokrývku z karmínového sametu lemovanou hermelínem a zlatou třásní na jejím vrcholu. Markýzská koruna je zlatá a na jejím obvodu se střídají perly s motivem jahodového listu.⁷⁸

Obrázek 3 Korunovační róby markýzů a barona

(Zdroj: *The Ladies' Field*, 1911)

3.2.3 Hrabě (Earl)

Postavení hraběte existovalo v Anglii ještě před jejím dobytím Normany v 11. století. Tento titul se vztahuje k určitému anektovanému území a rozlišují se tři typy hraběcí hodnosti. Prvním byl titul spojen s vlastnictvím země a celého kraje dle královského práva, v tom případě se území stalo provincií spravovanou šlechtici s královskou pravomocí (paladin), v čele s osobou titulovanou hrabě. Díky královské jurisdikci byl hraběcí paladin v čele všech

⁷⁷ BURKE, Bernard. *A Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage of the British Empire*. 30. London: Bookseller to the Queen and the Prince of Wales, 1868. ISBN 3-1858-052-743-998. s. 12.

⁷⁸ BURKE, John. *A Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage of the British Empire*. 6. London: Henry Colburn, 1839. s. 14.

vysokých soudů a kancelářů spravedlnosti, stejně jako král. Ve skutečnosti bylo hrabství v každém ohledu feudálním královstvím.

Druhé zahrnovalo také titul dle území, ale nebylo navázáno na teritoriální vlastnictví ani práva a výhody hrabského paladina. Jejich příjmem byla část z odvodů okresnímu soudu.

Třetím druhem hrabství bylo králem garantované území pod podmínkou, že hrabě zajistí na daném území pořádek. Po dobu několik století byl tento titul udělován písemně královským patentem. Od úvodního iniciačního ceremoniálu bylo v důsledku počtu hrabat upuštěno. Čestným titulem je hrabě osloven „Excelence“, Korunou je osloven „Námi po právu důvěřovaný a velmi milovaný Bratranec“.⁷⁹

Korunovační roucho je podobné vévodskému a markýzskému s jediným rozdílem v počtu skvrn. Na každém z ramen se nachází tři řady se zlatým krajkovým zdobením. Pokrývka hlavy je stejná jako u markýze. Koruna je zlatá s vyčnívajícími hroty, na jejichž vrcholku jsou umístěny perly a mezi nimi jsou v nižší části listy jahodníku.⁸⁰

3.2.4 Vikomt (Viscount)

Šlechtický titul vikomt, pocházející ze slova Vice-Comes, bylo dříve užíváno k označení osob hlídajících pořádek na určitém území. Jako šlechtický titul začalo být používáno až od vlády Jindřicha VI., jeho první použití je zaznamenáno roku 1440. Titul je vždy předán písemně královským patentem a jeho postoupení je dáno jasně stanovenými pravidly. Hodnota vikomta byla dříve jakousi nadstavbou nad titulem barona, ale později začala být udělována samostatně. Britskou korunou i čestným titulem je osloven stejně jako hrabě.⁸¹

Roucho vikomta se liší od hraběcího pouze svrchní částí skládající se z kůže hranostaje, ta je čistě bílá bez černých skvrn se zlatými výšivkami. Čepec se od hraběcího nijak neliší, jen koruna je dokola osázena čtrnácti perlami.⁸²

---

⁷⁹ BURKE, Bernard. *A Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage of the British Empire*. 30. London: Bookseller to the Queen and the Prince of Wales, 1868. ISBN 3-1858-052-743-998. s. 11-12.

⁸⁰ BURKE, John. *A Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage of the British Empire*. 6. London: Henry Colburn, 1839. s. 14.

⁸¹ BURKE, Bernard. *A Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage of the British Empire*. 30. London: Bookseller to the Queen and the Prince of Wales, 1868. ISBN 3-1858-052-743-998. s. 11.

⁸² BURKE, John. *A Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage of the British Empire*. 6. London: Henry Colburn, 1839. s. 15.

3.2.5 Baron (Baron)

V Britském prostředí se můžeme setkat se třemi způsoby získání baronského titulu, řazených od nejstaršího po nejmladší. Baron je také nejnižším šlechtickým titulem způsobilým k zasedání v Parlamentu, ale děje se tomu tak jen na výslovný požadavek samotného krále nebo královny.

3.2.5.1 Baron držbou

Baron držbou je titul související s určitou půdou dle feudálního systému, přímo v pravomoci a ve službě králi. Tou bylo myšleno převážně dodání rytířů nebo mužů ve zbrani dle rozlohy spravované země. Baron tak na svém území vybíral tzv. rytířskou daň, která mu dovoľovala dodávat panovníkovi požadovaný počet bojovníků.

3.2.5.2 Baron písmem

Tato hodnost vychází z písemného předvolání krále k zasedání v radě nebo parlamentu. Byla použita ve 13. století Jindřichem III. a Eduardem I., který svolal šedesát baronů, aby se s nimi poradil ohledně záležitostí království. Od udělování titulu barona pomocí předvolání bylo upuštěno, jediná rozeslaná předvolání mohou obdržet nejstarší synové vévodů, markýzů a hrabat. I tak se ale nestávají automaticky barony a až na zcela ojedinělé výjimky jsou baroni prohlašováni dle Korunou jasně stanovených podmínek.

3.2.5.3 Baron královským patentem

K prvnímu udělení titulu barona tímto způsobem došlo roku 1387 Richardem II. Slavnostní ceremonie vyhlášená králem Jakubem I. Stuartem, se jako součást tradice spojené s udělováním hodnosti barona neosvědčila. Kvůli své finanční náročnosti, byla ještě téhož roku na doporučení poradců zrušena. Čestným titulem je baron oslovován „Excelence“, britským panovníkem jako „Námi po právu důvěřovaný a velmi milovaný“.⁸³

Roucho barona se podobá výše zmíněným, s výjimkou pouhých dvou řad černých skvrn se zlatým lemováním. Koruna, baronům přičena Karlem II, která nahradila původní zlatou kruhovou čelenku, je ozdobena čtyřmi po obvodu rovnoměrně usazenými perlami.⁸⁴

---

⁸³ BURKE, Bernard. *A Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage of the British Empire*. 30. London: Bookseller to the Queen and the Prince of Wales, 1868. ISBN 3-1858-052-743-998. s. 10-11.

⁸⁴ BURKE, John. *A Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage of the British Empire*. 6. London: Henry Colburn, 1839. s. 15.

Mezi duchovní šlechtické tituly, mající hlasovací právo v Horní Sněmově, se řadí tituly pouze dva:

3.2.6 Arcibiskup

Obrázek 4 Arcibiskupové z Canterbury a Yorku, biskup z Winchesteru
(Zdroj: *The Ladies' Field*, 1902.)

čepce. Arcibiskup ale na rozdíl od biskupa nemá na hlavě včetně mitry i vévodskou korunu, má pouze zlaté pruhy ozdobené šperky.⁸⁵

Tento představitel duchovenstva nese vévodské oslovení „Milosti“, je postaven na roveň královské krve a tím nadřazen všem vévodům. Arcibiskup z Canterbury je prvním lordem říše (po něm následuje lord kancléř a třetím je arcibiskup z Yorku) a sám se tituluje jako arcibiskup „z Boží prozřetelnosti“, zatímco jsou arcibiskup z Yorku a biskupové titulováni „s božím svolením“. Arcibiskupovou a biskupovou pokrývkou hlavy je mitra – vysoká čepička, špičatá a rozštěpená na svém vrcholu, se dvěma stuhami a rozparkem na koncích visícími ze spodní části

⁸⁵ LODGE, Edmund. *The Peerage and Baronetage of the British Empire as at Present Existing: Arranged and Printed from the Personal Communications of the Nobility*. 38. London: Hurst and Blackett, 1869. ISBN 978-1174746734. s. 29.

3.2.7 Biskup

Schválením parlamentu za vlády Jindřicha VIII. bylo ustanoveno nadřazené postavení biskupů nad barony v hierarchii šlechty. Oslovováni jsou „Lord“ či „Pravý otec ctihodný“.⁸⁶

3.3 Šlechtické tituly – nižší šlechta

3.3.1 Baronet

Baronet je šlechtickým titulem, který je udělován výhradně britským panovníkem. Poprvé byl v Anglii založen králem Jakubem I. Stuartem roku 1611 a o osm let později rozšířen s platností i na Irsko. Jakub I. Stuart přišel s myšlenkou založení titulu baroneta ze zcela zjištěných důvodů. Jeho státní kasa byla prázdná a aby získal příjem, nabídl dvěma stům džentlmenům s vysokým příjmem, aby každý z nich zaplatil žold třiceti vojákům na dobu tří let s první platbou v den doručení královského patentu, na oplátku za královský titul. Jakub I. se již udělení hodnosti nedočkal, ale v jeho snažení pokračoval jeho syn Karel I. Stuart a první titul udělil roku 1625.⁸⁷ Tento titul, ve středověkém významu znamenající „malý baron“, na rozdíl od výše zmíněných, patřících do vyšší šlechty, nemá právo zasedat v Horní sněmovně parlamentu.

Dle ustanovení baronetů bylo prohlášeno a zajištěno, aby baroneti a jejich mužští dědici, jejich manželky, synové, dcery a ženy jejich synů v jakékoliv budoucí době, ve všech otázkách jich týkajících se, byli regulováni použitím zvyku a práva, stejně jako je tomu u jiných dědičných šlechtických titulů. Ženám baronetů, „Dámám“ (Ladies) je udělen titul s místem a nadřazeností, a to jak během života jejího manžela, tak i po jeho smrti. Jejich dcerám je přiřknuta nadřazenost a postavení stejně jako nejstaršímu ze synů. Oslovení baroneta je „Sir“.⁸⁸

Irsko, Anglie a Skotsko mělo každý svůj individuální titul baroneta. Ke sjednocení pod titul baronet Spojeného království došlo po podepsání legislativní unie mezi Anglií a Skotskem a Velkou Británií a Irskem.⁸⁹

---

⁸⁶ BURKE, Bernard. *A Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage of the British Empire*. 30. London: Bookseller to the Queen and the Prince of Wales, 1868. ISBN 3-1858-052-743-998. s. 13.

⁸⁷ LODGE, Edmund. *The Peerage and Baronetage of the British Empire as at Present Existing: Arranged and Printed from the Personal Communications of the Nobility*. 38. London: Hurst and Blackett, 1869. ISBN 978-1174746734. s. 30.

⁸⁸ BURKE, Bernard. *A Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage of the British Empire*. 30. London: Bookseller to the Queen and the Prince of Wales, 1868. ISBN 3-1858-052-743-998. s. 14.

⁸⁹ BURKE, John. *A Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage of the British Empire*. 6. London: Henry Colburn, 1839. s. 17.

3.4 Královská rodina – Panující vládce

Během mapovaného období mé práce se na Britském trůně vystřídali tři panovníci. Královna Viktorie, Eduard VII. a Jiří V. Pro ukázkou dobového popisu panovníka v letech jeho vlády jsem si vybrala královnu Viktorii, která je nejen ženou mezi dvěma dalšími muži, ale i jednou z nejdéle vládnoucích monarchů nejen britského království.

„*Victoria, by the grace of God, of the United Kingdom of Great Britain and Ireland, and of the colonies and dependencies thereof in Europe, Asi, Africa, America and Australia, Queen, Defender of the faith. Her Majesty was born at Kensington Palace, the 24th of May, 1819; ascended the throne at the decease of her uncle, King William IV., 20th June, 1837; and was crowned in the Abey of Westminster, 28th June, 1838. The Queen m. at St. James's Palace, 10th February, 1840, Jeho Královské Veličenstvo, Francis-Albert-Augustus-Charles-Emanuel, Prince Consort (such title and dignity being conferred upon him, by letters-patent, under the Great Seal, 25th June, 1857)[...].*“⁹⁰ V literatuře následuje výčet titulů královnina manžela a soupis všech jejich devíti narozených dětí.

---

⁹⁰ Dle překladu autorky, pokud nepřeloženo jinak: „*Viktorie, z milosti Boží, Spojeného království Velké Británie a Irska, kolonií a držav v Evropě, Americe a Austrálii, královna, ochránkyně víry. Tak zní celý titul královny Viktorie k roku 1868. Její veličenstvo bylo narozeno v kensingtonském paláci, 24. května 1819. Na trůn nastoupila po smrti svého strýce, krále Williama IV., 20. června 1837 a byla korunována ve westminsterském opatství 28. června 1838. Královna se provdala ve svatojakubském paláci 10. února 1840 za Jeho královskou výsost Francise-Alberta-Augusta-Charlese-Emanuela, manžela královny (titul a hodnost mu přidělená královským patentem, pod hlavičkou královské pečeti, 25. června 1857)[...].*“ LODGE, Edmund. *The Peerage and Baronetage of the British Empire as at Present Existing: Arranged and Printed from the Personal Communications of the Nobility.* 38. London: Hurst and Blackett, 1869. ISBN 978-1174746734. s. 25.

4. „The Ladies' Field“

Britský časopis *The Ladies' Field* (ve volném překladu „Na poli žen“) byl založen roku 1898 baronetem Georgem Newnesem, jedním z nejvlivnějších vydavatelů viktoriánské a eduardovské doby. Mezi časopisy, které Newnes založil, patřily například *The Strand Magazine* (1891), *The Million* (1892), *The Wide World Magazine* (1898) nebo *The Captain* (1899). Nutno poznamenat, že každý z Newnesových časopisů se svým obsahem, zaměřením (genderovým i sociálním) a zpracováním (barevné, černobílé) znatelně lišil od časopisu *The Ladies' Field*.⁹¹

4.1 Stavba časopisu

Časopis byl vydáván každou sobotu (s výjimkou speciálních vydání k významným událostem). Během časového rozmezí mnou zkoumaných 116 dostupných vydání mezi lety 1899 a 1913 byla cena časopisu zahrnující pouze běžné sobotní vydání 6 britských pencí, speciální vydání stála 1 šilink, královské korunovační vydání půl britské koruny. S takto posazenými cenami dle tehdejších standardů, bylo mířeno na čtenáře z okruhu vyšší střední třídy. Dle názvu i obsahu časopisu je zřejmé, že se týdeník zaměřoval především na ženskou část publika. Již zcela běžnou součástí každého vydání časopisu, se zcela patrně zvyšující se tendencí v době kolem Vánoc a nadcházejících plesových období, je cílená reklama. Dle takto pečlivého výběru lze usuzovat, že ženy vyšší střední třídy byly považovány za silnou kupní sílu s velkým finančním potenciálem a touhou dostat se nebo zůstat ve „vybrané“ společnosti dané doby. Volba jazyka je formální, ačkoli nijak odborná, odpovídající svému období i společnosti, na kterou byla cílena. Z pohledu dnešního čtenáře jsou texty svým obsahem spíše nenáročné, snadno srozumitelné a díky patkovému písmu v jednotlivých článcích jednoduše čitelné.

Barevné provedení se vyvíjí v průběhu let. Ačkoliv jsou téměř všechna díla v černobílém provedení, můžeme nalézt i výjimky. Mezi ně lze zařadit speciální vydání k příležitosti Londýnské sezóny, Vánoc, královské korunovace a mnohých dalších. Prvním časopisem, s barevně provedenou titulní stranou, který jsem měla k dispozici, je speciální rozšířené vydání k Londýnské sezóně ze 17. května roku 1902.⁹² V některých vánočních

---

⁹¹ JACKSON, Kate. *George Newnes and the new journalism in Britain, 1880-1910: culture and profit*. Burlington, USA: Ashgate, c2001. ISBN 07-546-0317-2. s. Introduction.

⁹² *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, 17(218). s. titulní.

speciálních vydáních můžeme vidět i kolorované obrázky za použití převážně oranžové barvy na černobílém pozadí.

Všechny díly časopisu jsou velmi obsáhle graficky zpracované, a to v podobě nejen fotografií, maleb a kreseb, ale i ilustrovanými nadpisy jednotlivých článků. Jména autorů těchto ilustrací můžeme nalézt značně skryté v jejich výtvarném provedení. Patří mezi ně například Garth Jones, Marold Nelson, E. Miriam Garden, Will Jenkins a mnoho dalších. U prvních dvou zmiňovaných můžeme nalézt prvky secesní malby. Poměr malovaných nebo kreslených

obrázků vůči fotografiím se v průběhu let nijak výrazně nezměnil a odhadem se dá říci, že je jejich zastoupení vyrovnané.

Způsob provedení titulní strany u běžných vydání časopisu se u zkoumaných vzorků během let, s výjimkou speciálních vydání, nezměnilo. Nadpis časopisu se nachází v horní části titulního listu zobrazeném na svitku papíru. Pod nadpisem se nachází soubor, číslo, den a datum publikace a cena. Zbylé tři čtvrtiny titulní strany zobrazují černobílou fotografii nebo obrázek významné osoby či události s krátkým popisem. V díle vydaném 2. června roku 1900 můžeme vidět i fotografický portrét královny Viktorie.⁹³

Obrázek 5 Titulní strana The Ladies' Field

(Zdroj: The Ladies Field, 1902)

Součástí časopisu byl až do druhé poloviny roku 1907 obsah na první straně. Jeho provedení bylo stejné po celou dobu. Obsah uváděl obrázek E.F.Bricdala, který zobrazuje ženu v upravované zahradě, za jejímž plotem jsou vidět siluety města či vesnice s velkými množstvím postav (rytíř, poutník, šašek, Amorek, učenec, dívka a služebná). Dle obrázku je možné si domýšlet, že jednotlivé postavy jsou jakýmsi ztvárněním témat, jichž se časopis svým obsahem dotýká. Stránky nejsou řazeny od čísla jedna v rámci jednoho časopisu, ale navazují na sebe v rámci jednoho souboru.

⁹³ The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1900, 9(116).s.titulní.

Další částí první strany, která se v časopise udržela po celou dobu jejího vydání, je Poznámka redaktora. Obsahem sdělení byly poznámky k nově připravovanému vydání, reflexe návrhů čtenářů či případné omluvy. Nebyla opomíjena ani výzva ke sdílení osobních a společenských článků a fotografií jakéhokoli tématu, které by mohlo zajímat „kultivované“ ženy. Detailní informace k poskytnutí článků a fotografií byly v magazínu tištěny do konce roku 1907, později byly výrazně zkráceny a umístěny na místo, kde se původně nacházel obsah. Autory jednotlivých částí časopisu tak nebyli jen autoři píšící pro *The Ladies' Field*, ale mohl se jím stát kdokoli, pokud byl jeho příspěvek schválen v redakčním oddělení. Mezi přispívatele jednotlivých článků a rubrik tak byli zástupci obou pohlaví. V kulturními událostmi vytiženém období nechyběl také soupis jejich seznamu, pro snadnou přehlednost čtenářek.

Poslední část první strany tvořily zprávy. Je nutné říci, že zde nemůže mluvit o zprávách z domova či ze světa, jak je známe dnes, ale jedná se o krátké zprávy o (nejen) britské aristokracii. Mezi nejčastěji reflektované patří události týkající se královny či králů s manželkami, jejich cesty ve vlasti i v cizině a jimi pořádané společenské události. Krátké zprávy se dotýkaly celé královské rodiny včetně jejich zvířecích mazlíčků. Informace nezahrnovaly pouze britskou aristokracii, ale do povědomí čtenářů se tak dostávaly i zprávy o sňatech a výpravách ze zahraničí. Dle výčtu popisovaných informací je zřejmé, že tento časopis nesloužil jako informativní zdroj o aktuálním dění ve světě politiky, ekonomiky či vědy, na druhou stranu poskytuje velmi podrobný přehled o aktuálním dění poměrně malé skupiny obyvatel. Z hlediska získání jakýchkoli jiných dobových informací, vyjma chování, pohybu a zvyků šlechty, je informativnost tohoto časopisu téměř nulová.

Přelom 19. a 20. století přinesl velké množství nových událostí a vynálezů, i ty samozřejmě do značné míry ovlivnily britskou šlechtu a ona ovlivnila je. V časopise ale nalezneme velké množství rubrik, které se uchovaly od počátku až do konce sledovaného období. Tyto rubriky nám dávají nejlépe nahlédnout do života aristokracie, a to nejen prostřednictvím redaktorů, ale i prostřednictvím samotných čtenářů. Mezi takové rubriky patří části věnované módě, dětem, domácím mazlíčkům, sportovním a volnočasovým aktivitám, architektuře atd. Všechny výše jmenované kapitoly jsou velmi obecné. Do stálých rubrik časopisu jde ale také zařadit například ohlášky, inzerci či rubriku otázky a odpovědi. Právě ta nám asi nejvíce přibližuje svět žen a starosti, kterými se zabíraly z jejich vlastního pohledu.

Speciální vydání měla pokaždé jedno téma, kterému byla většina obsahu časopisu věnována. V mnou nasbíraných dílech časopisu mohu dokumentovat asi nejobsáhlejší a zároveň nejzajímavější díl korunovace Jiřího V. a královny Marie. Speciální díly byly vydávány k příležitosti zvláštních událostí jako jsou Vánoce nebo Londýnská sezóna. Byly ale

věnované také motorismu, jednotlivým sportovním aktivitám nebo radám ohledně vhodných vánočních darů.

Kvalita jednotlivých vydání časopisu *The Ladies' Field* dostupných na území České republiky, byla více než uspokojující. Ačkoli některá vydání nebyla úplná z důvodu archivace pouze určité části nebo byla mechanicky poškozená či ušpiněná, jejich obsah byl velmi snadno čitelný a obrazová část byla jasně zřetelná. Pouze z některých výtisků byly vytrhané nebo vystříhané celé strany či jejich části, které ve výjimečných případech nedovolovaly vytvořit kompletní sdělovanou myšlenku článků či mít k dispozici celý obrázek.

4.2 „U domácího krbu“

Pro britskou aristokracii byla důležitá jejich pověst. Ta byla kromě samotného postavení ve společnosti, množství majetku a vystupování, tvořená také vzhledem osob samotných, jejich obydlím nebo v mnohých případech i většího počtu jejich sídel. Pro běžný chod domácnosti tak bylo častokrát zapotřebí velkého počtu služebnictva, které v nejmajetnějších rodinách mohlo čítat až několik desítek lidí. Mezi vyhledávané patřily profese jako je komorník, kuchař, chůva, pokojská, pomocná síla v kuchyni, kočí, později řidič – mechanik, švadlena a mnoho dalších. Stálá část služebnictva se ale během večírků, bálů, večeří pro hosty nebo jiných společenských akcí až několikanásobně rozrostla o další pomocné síly. Pro vytvoření představy dle knih etikety a autorů věnujících se chodu domácnosti činily roční náklady na služebnictvo skládající se z kuchaře, dvou služebných, sluhy a chůvy okolo £1000. Minimální výše mezd nebyla ale centrálně stanovena, a tak se poměrně výrazně v závislosti na různých místech a domácnostech lišila. Ochrana služebnictva do jisté míry pomohl v roce 1911 ustanovený *Zákon o pojištění* (National Insurance Act), který měl služebnictvu zajišťovat zdravotní péči a slušné zacházení ze strany zaměstnavatele.⁹⁴

Šlechta se ale potýkala i s problémy u služebnictva, kterými se byla nucena zabývat, jak můžeme zjistit v článku *Ti služební* z roku 1903 od jisté S.S.S. Tato dáma popisuje své obtíže s hledáním služebnictva, které by bylo stálé, oddané a nemělo své přílišné nároky. Její služebná jí vypoví práci, když jí nejsou dovoleny každodenní lekce piana. S.S.S. výpověď přijímá, ale vyjadřuje obavy nad nalezením nové, spolehlivé, nekuřácké a abstinující pomocné síly. Služebná ale bez ostychu sdělí paní, že se s matkou sbalí obě a odejdou z čehož můžeme vypožorovat určitou víru ve snadné nalezení nové práce, a tedy ne úplný strach o přežití bez

---

⁹⁴ HOLLAND, Evangeline. *Edwardian England: a guide to everyday life, 1900-1914*. 2. Plum Bun Publishing, 2014. ISBN 978-149-4969-684. s. 38.

krátkodobého finančního zajištění. Je nutné podotknout, že dáma S.S.S. odmítá ženy oslovovat jménem, všechny služebné jsou pro ni „Jane“ a všichni spoluúčastníci na práci v kuchyni „kuchaři“. Dle článku je očividné, že se S.S.S nelíbí nové zvyky šířící se mezi služebnictvem a teskní po časech, kdy šlechta mohla klást na pomocníky jakékoli neomezené nároky bez jakéhokoli vzdoru z jejich strany.⁹⁵

4.2.1 Architektura

V první řadě je nutné podotknout, že v případě britské vyšší společnosti můžeme často mluvit o vlastnictví několika obytných budov, které sloužily k různým účelům. K těm nejběžnějším ale patřilo vlastnictví vily v Londýně a venkovského sídla. Samotnou architekturou budov v Londýně se časopis *The Ladies' Field* nezabýval. Z čehož lze vyvozovat dva závěry. Jedním z nich je již vlastnictví samotných budov, které si rodiny mohly držet po generace, a tak se jejich výstavbou nebylo nutné dále zabývat. Druhou možností je, že tyto záležitosti spravoval v rodině muž.

U venkovských staveb ale můžeme vidět minimálně v jednom z dílů časopisu, že se tomuto tématu věnovaly také ženy. Jedná se o výsledky soutěže vyhlášené redaktory samotného časopisu v čísle 82 vydaného roku 1899. K dispozici je několik vítězných návrhů v kategoriích půdního schématu, ceny za design venkovních sídel rozdělených do ženské a mužské kategorie či přízemních domů. Autoři svá díla velmi detailně popisují v přiloženém textu. Ačkoli instrukce k soutěži udávaly maximální hodnotu výstavby, autoři návrhů ve většině případů neopomíjeli pokoje pro služebnictvo či společenské místnosti a lze tedy odhadovat, že se sami pohybovali ve vyšších kruzích a tyto místnosti považovaly za jakýsi běžný standart. Součástí některých náčrtů jsou i půdorysy nebo schémata zahrad. (Obr.10)⁹⁶

4.2.2 Zahrady

Mnohem větší pozornost byla věnovaná zahradám, a to převážně květinám, které na ní byly pěstovány. Ač se o velkou část prací spojenou s vytvářením a udržováním okrasných zahrad starali zahradníci (což nebylo v článcích opomíjeno a bylo pokládáno za samozřejmost), dámy se rády samy angažovaly, a to nejen ve výběru květin, které dle mnohých článků v časopisu *The Ladies' Field* také podléhaly módním trendům. Nejednalo se ale jen o okrasné

---

⁹⁵ *The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1903, 22(281). s. 333.*

⁹⁶ *The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1899, 7(82). s. 200-201.*

záhony, ale také květinovou výzdobu v oknech, květinami pokryté pergoly i ovocné a zeleninové zahrady. K částem časopisu věnujícím se pouze tématu pěstování a zahradničení, můžeme zařadit kapitoly *Zahradnické poznámky* (Gardening Notes) a *V mé dámské zahradě* (In My Ladys Garden), se secesním nadpisem provedeným v perokresbě, který pomocí žen a květin odkazuje na samotný název kapitoly.

O šlechtění nových druhů se starala do velké míry *Královská zahradnická společnost* (Royal Horticultural Society), která své výpěstky představovala na výstavách, které i sama pořádala. Není proto divu, že mnoho různých druhů a barevných provedení nese šlechtické tituly či přímo jména členů královské rodiny jako je například druh *Narcisu, Vévodkyně z Westminsteru* (Narcissus, Duchess of Westminster)⁹⁷ nebo *Chryzantéma, Královna Marie* (Chrysanthemum, Queen Mary)⁹⁸. Nově vyšlechtěné druhy byly často po panovníkovi pojmenovány k nějakému výročí.

Poskytované rady se týkaly problematiky hned od počátku plánování zahrad, svými náměty přispívaly k vytvoření vhodné architektury zahrady vůči poloze a celkové stavbě domu. Dámy byly také upozorněny na volbu nejen květin ve správné barvě, ale také na dobu jejich květenství a správný typ půdy. Velký důraz byl také kladen na pečlivou volbu rostlin, které byly nově vyšlechtěné a neokoukané. Těmi měly dámy mít možnost zaujmout a inspirovat své okolí.

Výzdoba zahrady ale nesloužila jen pro potěchu venku. Květiny vypěstované v zahradách sloužily také jako ozdoba pokojů a bylo potřeba, aby v době návštěv byly neustále k dispozici. Důležitým faktorem tak byla také trvanlivost a vzhled květin v interiéru pokojů. Součástí rad daných redaktory jsou i odkazy na knihy, které jim zaručovaly odpovědi na jejich dotazy, mezi nimi například kniha *Kelweyeho Manuál* (Kelway's Manual) z roku 1899.⁹⁹

Stejně jako téměř všem tématům časopisu, se ani zahradničení nevyhýbá téma reklamy. Upozorňuje například na vydání speciálního vydání dalšího Newnesova časopisu *The Garden* obsahujícího barevné snímky „okouzlujících efektů za použití pelargonii“ a výčet kapitol zahrnujících nejen květeny, ale i pěstování ovoce a zeleniny. V některých číslech je také možné najít pozvánky a zahradní výstavy.¹⁰⁰

---

⁹⁷ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **47**(69). s. 409.

⁹⁸ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1913, **63**(818). s. 609.

⁹⁹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1899, **7**(82). s. 171.

¹⁰⁰ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **53**(685). s. 394.

Možnost zúročit své pěstitelské snažení byla na mnohých výstavách. Mezi ně spadá tematicky laděná Výstava chryzantém nebo Ghentova podzimní výstava (The Ghent Autumn Show) s mezinárodní účastí.¹⁰¹

Nedílnou součástí časopisu jsou také výzvy k dotazům a samotné dotazy čtenářek, respektive pouze odpovědi na jejich dotazy (z dnešního hlediska poněkud nepochopitelný formát opakovaný napříč celým časopisem, který nedovoluje plně nahlédnout do problematiky či dotazu). Jednotlivé odpovědi jasně poukazují na angažovanost žen při pracích v zahradě, a to nejen při výběru květin, ale i u samotného sázení či jejich péče. Dle těchto dotazů se lze domýšlet, že pro aristokratické ženy nebyla zahrada pouze chloubou se snahou zaujmou, ale často také velmi vášnivým koníčkem.

4.2.3 Interiér a vybavení domácností

Reprezentace ve společnosti aristokratů nikdy nepřicházela až na druhém místě. Snaha ukázat se v co nejlepším světle ovlivňovala velkým způsobem i interiéry šlechtických domů. Byly to právě často oni, kteří si v prostředí Velké Británie mohli dovolit utrácet velké částky za nové věci všeho druhu. Představovaná sídla majitelů v jednotlivých číslech časopisu napříč všemi ročníky dávají nahlédnout do míst, ze kterých ostatní čerpali inspiraci nebo byly vyhlášenými místy společenských setkání. Mezi takové patří například rozsáhlé panství Bowood (Wiltshire) pátého markýze Lansdownu, který zaujímal pozici státního tajemníka zahraničních styků v kabinetu lorda Salisburyho.¹⁰²

Články věnované stylům nebo novinkám v interiéru jsou velmi často přímo spojeny s reklamou na určitý obchodní dům nebo výrobce, a to zřejmě i bez přičinění. Jednalo se zde o zprostředkování nejen posledních trendů, ale i usnadnění při hledání výrobků pro možné budoucí zákazníky. Dobrým příkladem je článek vydaný v únoru roku 1911 (ve speciálním vydání o vybavení domácnosti), který pojednává o nově uvedených tapetách v *Hampton's*. Autor nejenže vybírá příklady možných vzorů, poskytuje také podrobný popis, včetně složení barev, materiálu a ideálních míst pro jejich použití. Vzhledem k blížící se korunovaci Jiřího V. se dělalo velké množství opatření nejen na královském dvoře, ale i šlechta byla v očekávání značného množství společenských událostí, na kterých se mohla reprezentovat a k tomu jim měla dopomoci i nově vybavená sídla. Podobným příkladem je i nákupní dům *Liberty's*, kde si

---

¹⁰¹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1913, **63**(818). s. 609.

¹⁰² *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(227). s. 217 - 222.

mohla šlechta prohlédnout vybavené vzorové pokoje. Hlavní pozornosti se dostává již zmiňovaným tapetám, dále také nábytku převážně z ebenového a dubového dřeva a ozdobným tkaninám. (Obr.11)

V požadavcích šlechty ale neustále zůstával zájem o tradiční motivy. Můžeme tak soudit dle látek s orientálními nebo velmi složitými květinovými vzory, typickými, dle samotného výrobce, pro pozdní 17. století často inspirované v daleké Číně, nebo imitacemi nábytku z 16. až počátku 19. století. Jistým vzorem tak mohla být pro ostatní i královna Marie, jež si nechala zhotovit křeslo ve stylu Ludvíka XV, zobrazeného v již zmiňovaném speciálním vydání. Častými motivy byly květy a listoví, kontrastní barvy často zvýrazněné černým pozadím a látky zakončeny ozdobnými štrápci po celé své délce.

Změny interiéru byly, zdá se dle jednotlivých vydání, mnohem častější během zimního období, které nebylo tak plné společenských aktivit a dávalo více prostoru pro přestavbu a přípravu na nadcházející plesové sezóny. Takové změny často znamenaly velký zásah nejen do rozpočtu, ale i do původního rozložení pokoje. Látky na záclony a křesla byly už od výroby sladěné ke kobercům a tapetám.

Ve výrobě nábytku pro pokoje šlechty je oceňované především mahagonové dřevo. Jeho zpracování ztrácí v druhém desetiletí 20. století výrazné zdobení. Jednotlivým kusům nábytku dominují čisté linie s jemnými dekoračními prvky, jakými jsou například madla a úchyty, římsy na skříních nebo zaoblení vysokých nohou. Mezi moderní kusy nábytku patří samostatně stojící hodiny s barometrem, skládací karetní a barové stolky nebo čajové stolky na gumových kolech pro snadný pohyb na koberci či v trávě. Pozornost je věnována také výhřevu domácnosti, které má, dle dobové reklamy, zajistit plynové vytápění prospívající zdraví. Dámám je také doporučeno nechat služebnictvo přepočítat náklady spojené s ohřevem domu pomocí uhlí či elektřiny v porovnání s plynem a na základě výsledku provést patřičné změny v domácnosti.

Nábytek pro služebnictvo nepodléhal v takové míře moderním trendům, naopak u něj byl mnohem větší důraz na praktičnost provedení a cenu. Lišil se také použitým materiálem, do kterého nespádalo drahé mahagonové dřevo, ale levnější dub nebo ořech. Z důvodu větší finanční dostupnosti mezi nižší vrstvou a snazšího nákupu byla obchodníkem s nábytkem *Hackney furnishing Co.* nabízena možnost koupě na splátky.¹⁰³

Konečnou tečkou ve výzdobě pokojů byly různé sběratelské kusy umění od soch a obrazů až po různé orientální sběratelské předměty z dalekých cest. Do sbírek žádaným

---

¹⁰³ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, 52(676). s. 533.

zbožím patřilo například i porcelánové nebo stříbrné nádoby vytvořené ke speciálním událostem královského dvora, jak ve své reklamě uvádí klenotnická firma *Mappin Brothers*. (Obr.12)¹⁰⁴

Důležité je si zde povšimnout faktu, že nabídka se týká sériové výroby a z reklam i článků mizí výroba na zakázku, ačkoli se nedá předpokládat, že by od ní šlechta upustila. Jedině díky ní tak mohla totiž doopravdy vyniknout a odlišit se od ostatních, a to i v rámci „vyšších kruhů“.

Na velké množství změn a nejasností měly možnost čtenářky reagovat pomocí dotazů zasílaných redaktorům. Mezi nejčastější z nich patřilo použití barev a správná volba materiálů pro jednotlivé místnosti, výzdoba stolů pro nadcházející společenské události (plesy, Vánoce atd.) či správná péče o nové materiály. Ženy se také často ujistovaly, že jejich návrhy na nový interiér podléhají novinkám své doby.

4.2.4 Stravování a pořádání společenských akcí

Typické anglické stravování nepatřilo v průběhu 19. století ke světově vyhlášené kuchyni. Velkou inspirací mu byla převážně světově proslulá francouzská kuchyně, která na rozdíl od té britské měla jasně stanovenou formu a uspořádané recepty. Velkou vlnu touhy po francouzském stravování přinesla do Británie Marie-Antonin Carême, šéfkuchařka prince regenta, která se zasloužila o zjednodušení jídel a uspořádání pokrmů do jednotlivých typů chodů. Jídla ustálila spolu s Alexisem Soyrem, jehož společenské události dominovaly raně viktoriánskému období. Na vrchol se dostala francouzská kuchyně pod rukama Augusta Escoffiera, jež byl jednou z hlavních postav, který se o její vývoj zasloužil. Vedle francouzské kuchyně v podobě ragú a kanapek, se na stoly královského dvora a aristokracie dostaly ale i tradiční anglické recepty.

Kořeny anglické kuchyně se nacházejí v puritánské Anglii, vystihují ji silné chutě a komplexní omáčky typické pro evropské katolické národy. Většina jídel jako chléb s různými duhy sýrů, pečené a dušené maso, slané koláče z masa a zvěřiny, vařená zelenina a vývary, sladkovodní i mořské ryby mají původ v dávné britské historii a jejich recepty se nacházely už v kuchařce ze 14. století *Forme of Cury* z královského dvora Richarda II. Jejich pozměněná, modernizovaná podoba ale byla podávána až do 20. století.

---

¹⁰⁴ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(226). s. iv.

Anglická kuchyně má i svá regionální jídla, mezi ty patří například Cornwallský stargazský koláč, Derbyshirský „dobře upečený“ dortík, Leicestershirský stiltonský sýr a velké množství dalších. Ačkoli druhou polovinu 19. století ovládl Francií ovlivněný *service à la russe*, tedy stolování za servírování několika chodů po sobě jdoucích, které nahradilo dříve běžně hromadně servírované jídlo na stolech, bylo i nadále vrcholem každého stolování upravené maso a jeho porcování. Mezi nejvybranější druhy masa patřilo skopové a jehněčí, které bylo vhodné ke všem typům kuchyňských úprav.

Zákony o lovu a vlastnictví rozlehlých pozemků, umožňovalo šlechtě i královské rodině snadný přístup ke zvěřině. Pro běžnou populaci byla tato strava, kvůli ceně loveckých povolení, téměř nedosažitelná. Na aristokratických stolech se tak často objevovalo srnčí, zaječí, koroptve, holuby nebo bažanti. Běžné nedělní jídlo, typické pro celou Anglii, byl tzv. Sunday roast (nedělní pečeně), který se skládal ze společně pečeného masa a brambor, doprovázených Yorkshirským pudinkem (typickým pro britskou kuchyni, vzniklým za použití zbylého tuku, masa nebo krve), nádivkou, zeleninou a zahuštěnou šťávou z masa, vše dle chutí a rozpočtů domácností.

Během anglické vlády v Indii se její vlivy dostaly i do britské kuchyně. Kuchaři se nechali inspirovat a vznikla jídla jako Kedgeree (vařená ryba s rýží na indický způsob), polévka Mulligatawny, maso na kari a čatní, se stala populárními chody britského jídelníčku. Koření jako bylo kari a chilli našlo v jídelníčku mnohem širší uplatnění.

Z nápojů je nutné zmínit konzumaci, pro Británii tak typického, velkého množství čaje. Jeho spotřeba byla rozsáhlá už od 17. století, ale svého vrcholu dosáhla až po doporučení tohoto nápoje vévodkyní z Bedfordu ve 40. letech 19. století. V roce 1911 vzrostla spotřeba přes 3 kilogramy čaje na osobu za rok, což udělilo Británii první příčku v jeho konzumaci. Na druhém místě se umístilo Rusko, jehož spotřeba byla méně než poloviční. Nutno říci, že ačkoli vliv francouzské kuchyně byl v Británii velký, káva preferovaná ve Francii, pozici čaje nijak neohrozila.

K čaji bylo podávané sladké pečivo v podobě vdolků, malých palačinek namočených v medu a lívanců nebo drobné, lehké sendviče a dortíky. Vše bylo podávané na ozdobných stupňovitých podstavcích pro snazší dostupnost a větší dekorativnost.¹⁰⁵ Kvůli neustálému časovému posunu večerí na pozdější hodiny, byly čajové dýchánky čím dál větší. Trendy v oblasti odpoledních čajů v Británii udávaly královský Buckinghamský palác a Sundringham. Typický čaj o páté se ve všech královských domech podával v šest hodin. Během letních dnů

---

¹⁰⁵ HOLLAND, Evangeline. *Pocket Guide to Edwardian England*. USA: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2012. ISBN 9781478113447. s. 52-56.

se k pití podávaly kromě běžného teplého čaje také studené nápoje jako limonáda s ledem, zázvorové pivo, ječmenná voda, ledová káva i ledový čaj.¹⁰⁶ K nejčastěji inzerovaným nápojům patřil čaj, kakao a šťáva rozpustná ve vodě mezi alkoholickými nápoji to byla whisky (Black and White), brandy (Hennessy) a sherry. V žádném z mnou přístupných vydání časopisu se neobjevila reklama na pivo, víno nebo nápoje v té době již založených amerických firem Coca Cola a Pepsi.

Změny v uskladnění jídla přinesl vynález z počátku 19. století, kdy byla patentována průmyslová konzervace, během následujících desetiletí se tento způsob uchování jídla dostal do celého svět a s vynálezem otvíráku se jeho použití ještě rozšířilo. Vzrostla také produkce dříve běžně doma vyráběných potravin a polotovarů což například publikaci *Cassell's Book of the Household* (1889-1891) vedlo k tvrzení, že čas jsou peníze a ženy, které ještě vaří nebo pečou doma jídlo, které lze zakoupit, jsou neekonomické.¹⁰⁷ Ostatně i na takové produkty můžeme nalézt reklamu v časopise *The Ladies' Field*. Jedná se například o kukuřičnou mouku vhodnou do všech omáček od *Brown & Polson's*, čaj bohatý na chuť i aroma od *Melrose's*¹⁰⁸ nebo hovězí bujón od společnosti *Lemco*¹⁰⁹.

V časopise je stravování věnována kapitola *Domácnost a způsob* (Menage and Means), která se objevuje napříč všemi ročníky a vydáními. Ve svém obsahu se věnuje převážně uvádění receptů a tvorbou ukázkových menu. V týdeníku najdeme čísla věnující se malým obědům, malým večeřím, lehkým občerstvením nebo domácím jídelníčkem. Příklady tzv. malých obědových menu:

Menu č. 1)

*„Vaječné pečivo
Videňský steak
Grilované kuře
Salát
Bramborové lupínky
Ovocný kompot
Pomerančový pudink „Orange Fool“
Žervé*

---

¹⁰⁶ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **17**(218). s. 435.

¹⁰⁷ BROOMFIELD, Andrea. *Food and cooking in Victorian England: a history*. Westport, Conn.: Praeger Publishers, c2007. ISBN 978-027-5987-084. s. 18.

¹⁰⁸ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(227). s. xviii.

¹⁰⁹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1913, **60**(773). s.xix.

Dort
Ovoce^{“110}

Menu č. 2)

„Gratinovaná ryba
Dušené telecí na italský způsob
Kachna na divoko
Pomerančový salát
Bramborové lupínky
Kaštanový krém s hruškami
Sýr
Dort
Ovoce^{“111}

Menu malé večeře se svým rozsahem nelišilo. Z dnešního hlediska a rozhodně i z hlediska nižších tříd té doby se rozhodně nejednalo o malé obědy či večeře. Několik případů z mnoha:

Menu č.1)

„Palestinská polévka
Humří karbanátky
Dušené brzlíky
Pečené jehněčí stehno
Francouzské fazole
Nové brambory
Okurkový krém
Pomerančové želé
Sardinkové kanapky^{“112}

---

¹¹⁰ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1910, **48**(619). s. 330.

¹¹¹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **60**(712). s. 398.

¹¹² *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **45**(573). s. 26.

Menu č.2)

Čirý vývar

Smažené filety z červeného platýse s holandskou omáčkou

Rajčata plněná kaštany

Pečené perličky

Brusinková omáčka

Bramborové spirály

Šunková pěna

Ženevské timbale

*Kanapky s jikrami sledů*¹¹³

Ať už u obědů či večeří, je zcela očividné, že jednotlivá jídla dne byla velmi početná, svým obsahem rozmanitá a časově velmi náročná na přípravu. Použité ingredience rozhodně napovídají o vyšší společnosti, která si tyto potraviny mohla i finančně dovolit. Velká část jídel na menu měla v časopise i svůj recept. Pro ilustraci jsem si vybrala slavnostní recept na pečeného krocana plněného kaštanovo-lanýžovou nádivkou:

„Roast turkey with chestnut and truffle stuffing Cut the tops off three pounds of large chestnuts, and bake them in a hot oven for twenty minutes. When they have cooled a little remove the skins (both outer and inner) and put the nuts into a stewpan with sufficient veal stock to cover them; let the stock boil up and then simmer until they are quite tender and all the stock has been absorbed. Pound the nuts in a mortar with four ounces of bread panada (made with cream), two ounces of raw fat bacon, and three ounces of veal suet, finely chopped; season with salt and black pepper, and moisten with two large or three small eggs, which have been well beaten. Pass the mixture through a wire sieve, and add one pound of chopped truffles to it. Fill the body of the bird with the farce the day before it is required, and if a very fine bird a larger quantity should be prepared. Hang the turkey in a cool larder for thirty hours before it is to be roasted, and before cooking it fill the crop with a delicate veal forcemeat. Serve with oyster sauce.“¹¹⁴

---

¹¹³ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, 53(677). s. chybějící.

¹¹⁴ Dle překladu autorky, pokud nepřeloženo jinak: „Nařizněte vrcholky třech liber kaštanů a pečte je v horké troubě po dobu 20 minut. Když trochu vychladnou, odstraňte slupky (vnější i vnitřní) a vložte je do pánve na dušení masa s dostatečným množstvím telecího vývaru, který je zakryje. Nechte uvést do varu a poté slabě vřít, dokud neabsorbují všechny vývar a nejsou dost měkké. Ořechy roztlučte v hmoždíři se čtyřmi uncemi chlebu panada

U receptů v tomto týdeníku chybí soupis potravin, jak je tomu zvykem v dnešní době a je nutné si potřebné potraviny v textu vyhledat. U dotazu čtenářek jsou pouze jména, nelze tedy přesně zjistit totožnost tazatele a dle toho soudit, zda se šlechta nějakým způsobem v kuchyni sama zapojovala. Dle náročnosti návodů a počtu připravovaných jídel lze ale předpokládat, že byly recepty pouze předány služebnictvu, které mělo na starost chod kuchyně a plánování stravy. Dotazy v této rubrice zodpovídala žena s pseudonymem Contessa, jež měl vzývat dojem prostředí Itálie, považovaného za centrum civilizace.

V rámci kapitoly zabývající se stravováním se objevují občasné články o specialitách ze zahraničí (escargot – šneci)¹¹⁵, nových způsobech úprav (vaření v ohřívači)¹¹⁶ a uchovávání jídle (termoska)¹¹⁷ či sezonním stravování (letní saláty)¹¹⁸. Zvláštní pozornosti se také dostalo zahradním party, které šlechta pořádala a které si žádaly speciální pokrmy. Mezi ty byly autory časopisu zařazeny různé druhy sendvičů - okurkové, princezniny, čokoládové a jahodové, dále dortíky s šunkovým krémem, galetky s foie gras nebo sněhové pusinky. Součástí článků věnovaných zahradním slavnostem byly i recepty.¹¹⁹

Stravování šlechty bylo oproti nižším společenským vrstvám výrazně pestřejší a (nejen) nutričně bohatší. Ve zmíněných jídlech si můžeme povšimnout velkého vlivu francouzské kuchyně, jež byla Brity od poloviny 19. století považována za vrchol světové gastronomie. U jídla se nehledělo jen na jeho chuťovou složku, ale i jeho prezentace, a to převážně během společenských událostí, byla velmi důležitá. V příložených receptech není nikde zohledněná cena potravin a není ani předmětem dotazů čtenářek, což nám opět potvrzuje, že vrstvy, pro které byl časopis psán, nepovažovaly finanční náročnost potravin za stěžejní. Změna v exportu potravin, v jejich uchovávání a přípravě tak umožnila aristokracii v průběhu 19. a počátku 20. století rozšířit své obzory a možnosti v oblasti stravování.

(dělaného se smetanou), dvěma uncemi syrové tlusté slaniny a třemi uncemi telecího loje, jemně nakrájeného. Okořeňte solí a černým pepřem a zvlhčete dvěma velkými nebo třemi malými, dobře ušlehanými vejci. Směs přecedte přes drátěné síto a přidejte jednu libru nasekaných lanýžů. Naplňte tělo ptáka masovou nádivkou den předem, než bude požadován a pokud je to velký pták, mělo by být připraveno vše ve velkém množství. Pověste krocana do chladné spížírný na třicet hodin před jeho pečením. Před vařením vyplňte jemným telecím masem. Podávejte s ústřicovou omáčkou.“ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1899, **8**(92). s.37.

¹¹⁵ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1910, **48**(619). s. 330.

¹¹⁶ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **17**(219). s. 480.

¹¹⁷ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **47**(610). s. viii.

¹¹⁸ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(227). s. 216.

¹¹⁹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1906, **34**(443). s. 130.

4.3 Móda

Neexistuje zřejmě rychlejšího způsobu, jak člověk může na první pohled zaujmout a upoutat pozornost. Prísloví, že „šaty dělají člověka“ mělo ve vyšších kruzích snad ještě větší váhu než kdekoli jinde. Oblečení a vzhled se staly součástí dámských magazínů pro vyšší vrstvy pod názvem „móda“ (fashion) na konci 18. století. Informace o módě byly sdělovány jako zprávy o aktuálně nošeném oblečení na dvorech v Londýně a Paříži. Jako hlavní téma móda pokračovala napříč devatenáctým a dvacátým stoletím a rychle se rozvíjející obchod s oblečením na obou stranách Anglického kanálu tomu ještě více napomáhal. Tématu oblečení, doplňků a bot byl věnován velký prostor každého dílu časopisu *The Ladies' Field*, a to v podobě tipů na nákupy, prodejce i obchodní domy a rad týkajících se výběru včetně kompletace oblečení a módních trendů.

Od poloviny devatenáctého století můžeme vysledovat úzké spojení mezi pařížským světem umění a ilustracemi oblečení, které v opravdu obsáhlém počtu můžeme pozorovat v celém časopise. Tyto obrázky jsou vyhotoveny z naprosté většiny v graficky velmi zdařilém černo-bílém provedení. Jsou součástí titulních stran, článků o módě a reklamy, která tvořila téměř polovinu obsahu každého vydání. Nejčastěji je na obrázku zobrazena žena zasazená do sociálně významného, ale zároveň nikoli příliš rušivého prostředí. S příchodem nových produktů v péči o krásu se kresba uplatňovala i v tomto odvětví.¹²⁰

Z viktoriánského období padesátých a šedesátých let se přenesly některé prvky sociálního aspektu módy. Pomocí v té době populárních krinolín, početných mašlí, květin, přepychového hedvábí a saténu dávaly ženy na odiv bohatství svých mužů. I siluety postav žen podléhaly dobovým tendencím. V osmdesátých letech populární bohaté honzíky měly zdůraznit ženskou plodnost v době, kdy ženská postava aristokratických žen byla převážně velmi štíhlá. Naopak období mezi lety 1893 a 1896 reprezentovalo novou ženu, atletické postavy.¹²¹

Dle slov dobové spisovatelky Cynthie Asquithové trávil šlechta velkou část svého času převlékáním. Oděvy se měnily několikrát denně v závislosti na aktivitách, období a místu pobytu. Typická skříň ženy vyšší třídy obsahovala plesové večerní šaty, šaty na čajové dýchánky, různé typy šatů na míru, ranní a večerní oděvy a vycházkový oděv. Tento „základní“ šatník byl později doplněn o oděvy k různým sportovním nebo motoristickým aktivitám, které

---

¹²⁰ JACKSON, Kate. *George Newnes and the new journalism in Britain, 1880-1910: culture and profit*. Burlington, USA: Ashgate, c2001. ISBN 07-546-0317-2. s. 213-217.

¹²¹ HOLLAND, Evangeline. *Pocket Guide to Edwardian England*. USA: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2012. ISBN 9781478113447. s 35-34.

si vyžadovaly speciální oblečení. U mužů se situace téměř vůbec nelišila, stejně jako dámy, měli i oni rozsáhlý šatník. Ten obsahoval večerní šaty, různé druhy kabátů, tvídrové obleky, norfolkské sako a oblečení k volnočasovým aktivitám. Typické pro každého muže byly ranní šaty, které byly nošené pokaždé před jednou hodinou odpolední a sestávaly se z fraku, vesty, pruhovaných šedých kalhot, cylindru a rukavic.¹²²

Móda je protknuta téměř celým časopisem *The Ladies' Field*. Mimo doplňujících popisů v různých článcích má i své rubriky, které jsou na módu zcela výhradně zaměřené. Mezi ty patří *Vize marnosti* (Vanity's Vision), *Toulky obchody* (Saunters Through the Shops) nebo *Umělecká Paříž* (Paris Artistique). Ta, jak již bylo řečeno, měla na módu v Británii velký vliv a výrazně se inspirovala jejími modely. Přední postavou návrhářství Francie té doby byla Jeanne Paquin (známá jako první módní návrhářka v moderním smyslu slova), jejíž návrhy jsou v časopise několikrát zmíněny. V rámci speciálního korunovačního čísla je zmíněna i nová Paquinina kolekce oblečení pro korunovační oslavy, dostihové závody v Ascotu a mezinárodní výstavu koní. V rámci kolekce bylo možné zakoupit nové večerní toalety, osobité večerní šaty, slunečníky a doplňky.

4.3.1 Oblečení

Počátkem 20. století se do módy dostal korzet tvaru s, který po atletických rukávech na konci 19. století opět směřoval k vyobrazení ženské plodnosti. Takovým korzetům je věnováno hned několik stran ve vydání z dubna roku 1905. V úvodu článku je možné se dozvědět, že v počátcích se korzet mezi šlechtou setkával s nepochopením, ale v době vydání časopisu je už všeobecně rozšířen a dobře přijímán. Tento typ korzetu se vyznačoval zpevněním kosticemi po celém svém obvodu (vertikálně umístěnými v oblasti pod prsy až do úrovně boků), šněrováním na zádech nositelky s velkým zúžením v oblasti pasu a rozšířením v bocích, vytvářejícím tak siluetu přesýpacích hodin. Ramínka korzetu byla často zhotovena v podobě mašlí, které byly ve dvou provedeních, běžná vedená přes ramena a takzvaná spadlá. Oblast hrudníku díky zpevnění a složitému zdobení výrazně vynikla. Mezi obchodníky nabízející korzety patřil např. *Dickins and Jones's* nebo *Peter Robinson's* a z jejich nabídky bylo možné vybrat korzety padnoucí objemnějším ženám či vhodné ke sportovním účelům bez zdravotních rizik.¹²³ Reklama z roku 1910 upozorňuje na použití kosticového zpevnění z různých náhradních

---

¹²² HOLLAND, Evangeline. *Pocket Guide to Edwardian England*. USA: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2012. ISBN 9781478113447. s 40.

¹²³ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1905,??(???) s. 2-7. – vydání 29.4.1905

materiálů a nabízí původní zpracování z velrybích kostí.¹²⁴ Roku 1910 se na trhu objevuje nově patentovaný, převratný „*Ye Daintie Corsette*“ se šněrováním vpředu a jemnějším zakřivením.¹²⁵

Jak již bylo zmíněno, ženy měly velké množství šatů, u kterých bylo samozřejmostí, že byly během jednoho dne několikrát měněny. Střih šatů se nelišil, rozdíl byl pouze v použitém materiálu, množství zdobení a drobných detailech. Od doby, kdy bylo upuštěno od honzíků na sukních, se volil střih šatů kopírující siluetu ženy ve vypasovaném korzetu s dlouhou, velmi pozvolna se rozšiřující suknicí až na zem a protaženou v její zadní části. Součástí šatů byly také spodničky, jejichž zpracování se lišilo pouze v dolní části, která mohla být částečně viděna z pod svrchní sukne.

Rukávy byly převážně dlouhého či tříčtvrtečního střihu. Značné odlišnosti můžeme vidět v provedení rukávů, které byly buď úzké a hladké, nebo naopak volné, lehkého balónkového střihu, s výrazným zakončením širokými rukávy či byly kombinací obou těchto způsobů. Méně často vyskytovaný krátký rukáv či šaty bez rukávů byly běžně doplňovány společenskými rukavičkami sahajícími až nad úroveň loktů. Nejvýraznějším zdobením se zpravidla mohl pyšnit živůtek. Mezi jeho nejběžnější zdobení patřily mašle nebo řasení často přecházející až na úroveň ramen. Sukně a halenky kopírovaly stejný princip jako šaty.

Obecně lze říci, že ranní a volnočasový oděv byl střídmějších vzorů s menším množstvím zdobení, na rozdíl od večerních rób do divadla či na společenská setkání. Nejhonosnější šaty nebo alespoň části oděvů byly vyhotoveny z brokátu, šifonu, taftu, saténu nebo hedvábí a zdobeny ručně dělanými, složitými výšivkami a krajkami. (Obr.13)¹²⁶ Kolem roku 1910 se objevuje nový trend. Tím je tzv. Hobble skirt (v překladu „kulhavá sukne“), která se dá považovat za jednu z prvních kroků emancipace v prostředí šlechtické módy.¹²⁷ Sukně je typická svým velmi úzkým střihem s délkou pod kotníky (připomínající pánské kalhoty), který ženám umožňoval dělat pouze drobné krůčky a kvůli své nepraktičnosti místo na výsluní příliš dlouho neudržel. Přes spodní sukni byla oblečena splývavá tunika s nyní již častěji se objevujícími krátkými rukávy a ozdobným předělem pod prsy. Použití jednobarevných látek bylo nahrazeno materiály s výraznými motivy. Velký důraz je kladen na kvalitu použitých látek, která nahrazuje chybějící dekorativnost modelů na počátku století. Dle obrázků v *The Ladies' Field* vypadá postava v novém typu sukne přirozeněji a lze tedy soudit, že bylo upuštěno od stahujících korzetů či byly používány v jiné, umírněnější podobě s menším počtem

---

¹²⁴ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1910, 48(619). s. i.

¹²⁵ Tamtéž. s. v.

¹²⁶ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1900, 9(109). s. 207.

¹²⁷ HOLLAND, Evangeline. *Pocket Guide to Edwardian England*. USA: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2012. ISBN 9781478113447. s. 39.

kostěných podpor. (Obr. 14)¹²⁸ Pod šaty měly ženy připevněné pomocí několika krátkých podvazkových kšand punčochy. Podvazky nesloužily jen jako úchyty pro punčochy, ale zároveň udržovaly korzet na bocích, kde měl být umístěn.

Typ svrchní části oděvu se lišil dle počasí, či události. Svrškem na večerní šatech na ples či do divadla byl na přelomu 19. a 20. století dlouhý plášť až na zem s jednoduchým zapínáním v jeho přední horní části a zdobením v oblasti ramen až boků. Jeho součástí byl v mnohých případech i výrazný stojatý límec. Na události, jako například společenské večeře nebo čaje o páté, dámy nosily vrchní plášť o něco kratší (obvykle k bokům či do poloviny stehen), ale o nic méně dekorativní a reprezentativní. Ke sportovním činnostem a volnočasovým aktivitám, které si vyžadovaly větší množství pohybu, bylo používáno krátké, projmuté sako kopírující linii boků s knoflíkovým zapínáním na přední straně.

Saka, kabáty a pláště ženy chránily před nepřízní počasí. Ačkoli jejich potřeba byla zcela praktická, jejich provedení podléhalo módě stejně, jako zbylé části (nejen) ženského šatníku. Délka svrchníků se lišila od krátkých sak zakrývajících boky až po dlouhé pláště sahající až na zem. Kabáty pro mírnější počasí byly kratší délky a projmutí kopírujícího postavu ženy. Jarní a letní kabátky byly vyhotoveny z látek s výraznějším zdobením a často mnohem složitější strukturou. Honosnější provedení na sobě mají velké množství zdobných prvků v podobě velkých knoflíků, mašlí a límců stojacích i dekorativních. Rukávy kopírovaly zpracování rukávů šatů a halenek.

Podzimní a zimní kabáty byly vyrobeny v délkách k bokům až po ty sahající ke kotníkům. Byly kombinací látky (tvíd, vlna, pletenina) a kožešiny nebo vyrobeny pouze z kožešin. Střih u kabátů, především těch delších, byl rovný. Mezi nejčastěji používané kožešiny patřila liška, činčila, mink, či kůže z hranostaje, tchoře, jehněte nebo krtka. Na některých kabátech můžeme objevit kapsy, límce nebo kapuci. Dámám byly v časopisem nabízeny různé typy voděodolných či počasí odolných kabátů například od *J. R. Dale & Co. 's.*, *J. C. Cording & Co. 's* nebo *Burberrys*¹²⁹. Ve vydání roku 1913 si můžeme povšimnout nově nabízených střihů a provedení z čistě bílých kožešin s výrazným tmavým lemováním a střihem přes hlavu. Modelka v uvedených modelech má na sobě sukni z červeného brokátu, tato trojkombinace barev výrazně připomíná korunovační roucha aristokratů. (Obr.15)¹³⁰ Všechny kabáty i saka v různých ročních obdobích často doplňovaly šály, šátky či fiží. Pro zahřátí rukou

---

¹²⁸ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1913, 63(814). s.330.

¹²⁹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1913, 60(773). s. xxi.

¹³⁰ Tamtéž. s. 286-287.

a jako módní doplněk byly používané kožešinové štuclé. Pro zahřátí u aktivních činností a sportu byly běžné kožené či pletené rukavice různých délek.

4.3.2 Doplnky a obuv

Každá žena měla ke svému oblečení i velké množství módních doplňků a bot. Mezi doplňky patřily příruční tašky, klobouky, kapesníčky, deštníky a vějíře. Příruční tašky byly malé, většinou ve tvaru malého měšce často se shodující s dekorem zvoleného oblečení. Jejich provedení bylo spíše jednoduché. Popruhy byly ve dvou provedení, krátké pro nošení přes ruku a delší pro nošení přes rameno. Ačkoli je dnes kabelka považovaná za jeden z hlavních módních doplňků žen, v časopise nenajdeme žádné téma se jimi samostatně zabývající a jsou jen velmi výjimečně součástí všudypřítomné reklamy.

Dalším doplňkem byly deštníky, slunečníky a vycházkové hole, vyrobené převážně z kombinace dřeva a kovu s jemným zdobením v oblasti úchytu. Slunečníky byly většinou prosté s dlouhým madlem, vyrobené ve světlých barvách s možným zdobením v podobě krajky nebo řasení po jejich obvodu. Vějíře nebyly jen šikovným pomocníkem v teplých letních dnech, ale zároveň i součástí večerní garderoby žen. Jejich pevná rozevíratelná část byla vyrobena z vyřezávané perletě, kovu nebo kosti. Vějíř byl zakončen kruhovým poutkem pro snadné držení v jeho složené formě. Samotná plocha vějíře byla vyrobena z různých druhů peří (pštros, páv) nebo z látky s figurálními, florálními a zvířecími motivy. Nejběžnějším způsobem jejího zdobení byla krajka umístěna v jeho nejširší části.¹³¹

Nejvýraznější částí dámského oděvu byl klobouk. Množství variant, které jeho provedení nabízelo je nekonečné ve smyslu tvarů, velikostí či použitého materiálu a zdobení. Mezi klobouky můžeme nalézt běžný kruhový tvar, který ale zdaleka není tím nejběžnějším, příkladem materiálů používaných na jejich výrobu je plst' nebo sláma. S výjimkou sportovních klobouků je jejich společným znakem rozmanité zdobení s použitím ptačího peří, kožešin, mašlí, drahých kamenů, šperků či květin. Můžeme ale najít i nezvyklé zdobení např. v podobě vycpaného ptactva. Součástí některých klobouků jsou šifonové sítky chránící obličej s uchycením pod bradou zřejmě sloužící jako ochrana před hmyzem. Kvůli velmi neobvyklým tvarům a složitému provedení byly klobouky uchyceny k velmi pečlivě upraveným vlasům sponami a hřebínky.

---

¹³¹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902,??(???). s.44. – vydání 13.12.1902

Konečnou tečkou každého oblečení byly boty. Pro některé volnočasové účely a zimní období se používaly vysoké boty s nízkým podpatkem po celé úrovni paty. Jejich zapínání bylo šněrovací do pravidelně umístěných kovových děr nebo malých cvoků, s občasným kombinováním s přezkou.

Nižší boty byly určeny k procházkám a některým druhům sportů. Samozřejmě byly i boty na společenská setkání. Ty byly svým zpracováním a zdobením nejsložitější. Svým tvarem se jednalo o boty typu „lodičky“ od prostých zdobení až po boty dekorované přezkou, mašlí, diamanty nebo kombinací všech výše zmíněných doplňků. Ty nejpropracovanější měly různě stylizované, ozdobné pásky přes nárt. Podpatek těchto bot byl do výše zhruba 6 cm, jeho tvar byl většinou širší, na obou stranách výrazně vykrojený, občasné se můžeme setkat i s jeho rovným provedením.

Tkaničku tvořila stuha se zakončením proti třepení. Boty byly ručně šité z telecí kůže v různých vybarveních. Přední část bot měla špičaté zakončení. K dekoraci bylo použité lakování, prošívání, děrování kůže či mašle a přezky. V druhém desetiletí 20. století se přistoupilo k decentnějšímu externímu zdobení, většinou za použití kontrastu dvou barev či materiálů.¹³² Mezi běžně uvedenými obuvnickými značkami jsou *Winters*¹³³, *Sorosis*¹³⁴ a *Dickins and Jones*¹³⁵.

4.3.3 Šperky

Ozdobou každé ženy byly šperky. Mezi ty aristokratické se kromě běžných náušnic, náramků, řetízků a prstenů řadily také brože, přezky pásků, ozdobné špendlíky, tiáry, diadémy a koruny. Stejně jako u dalších předmětů, byly pro ženy inspirací šperky královen z celé Evropy. K těm nejdekorativnějším pak patřily šperky určené na korunovační či královské svatební obřady.

Na počátku nového století patřila ke světově významným producentům šperků francouzská firma *Parisian Diamond Company*. K jejím výrobkům patřily velmi složité náhrdelníky zakrývající téměř celý hrudník a krk. Mezi použité materiály patřilo zlato, stříbro, diamanty a perly. Takové náhrdelníky měly florální a zvířecí motivy. Pravidelně tvarované perly byly použity na řetízky spojující několik částí šperku sahajícího od jedno ramene ke

---

¹³² *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **53**(685). s. 373.

¹³³ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1906, **34**(814). s. chybějící.

¹³⁴ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **47**(610). s. 57.

¹³⁵ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **53**(685). s. 373.

druhému a zakončeny perlou do tvaru slzy. (Obr.16)¹³⁶ Ze stejných materiálů byly vytvořeny i ostatní druhy šperků. Mezi drahými kameny byly použity nejčastěji diamanty, safíry, rubíny, smaragdy, opály a tyrkysy. Častým provedením náhrdelníku byla také stuha nebo pospojované řady jemných řetízků či perel, které obepínaly krk dokola a často byly na svém středu v jeho spodní části zakončeny přívěškem, výraznou mašlí či broží.

Drobnější nebo méně okázalé šperky byly často inzerované jako dárky k nějaké události (Nový rok, Vánoce). Mezi takové patřily jednotlivé řetízky s různým zdobením, náhrdelník z perel či brože pro družičky. K britským výrobcům můžeme zařadit *Goldsmiths & Silversmith Company Ltd.*, *Mappin & Webb*¹³⁷ nebo královského klenotníka Charlese Whitlocka¹³⁸. Náměty broží patřily zřejmě k nejrůznorodějším díky svému nijak neomezujícímu tvaru. Opět se opakují florální a zvířecí motivy (ptáci, ještěrky, želvy) v secesním stylu¹³⁹, častými jsou také iniciály, různé tvary mašlí a srdcí. Náušnice dam byly převážně oválného či kruhového tvaru často prodávané v soupravě s dalším typem šperku, kopírující jeho materiál i zpracování. V předválečném období se mezi dámami výrazně zvýšila obliba dlouhých, členitých, visacích náušnic.¹⁴⁰

Pokud šlechta nechtěla investovat peníze do pořízení nových šperků, měly možnost si u vybraných zlatníků nechat předělat zastaralé šperky na jiné, s designem dle vlastního uvážení či na návrh samotného klenotníka.

4.3.4 Nakupování

Dle dobových průvodců byl za centrum nákupů v Londýně považována čtvrť West End. Obchody na ulicích Regent Street, Oxford Street, Piccadilly, Bond Street, Buckingham Palace Road, Knightsbridge, Kensington High Street a Westbourne Grove uspokojily všechny potřeby, které zákazník mohl požadovat, od klobouků a rukavic až po přibory a šperky. Bond Street z období regentské vlády byla zaměřená na pánské krejčí a obuvníky, ale ve viktoriánské éře se pomalu přeorientovala na dámské zákazníky a jejich potřeby. Bond Street si udržela svou aristokratickou urozenost a na jako jedinou z londýnských ulic byl povolen vstup pouze v kočárech nebo pro pěší. Nákupy v Londýně byly většinou celodenní záležitostí a ženy část dne strávily v dámských klubech nebo čajovnách. Kluby ženám dávaly prostor pro společenská

---

¹³⁶ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1901, **15**(185). s. 118.

¹³⁷ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1910, **48**(619). s. viii.

¹³⁸ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1913, **60**(773). s. xxiii.

¹³⁹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902,??(???) s. 42. – vydání 13.12.1902

¹⁴⁰ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **53**(685). s. 387.

setkání, karetní hry nebo relaxaci. Čajovny ženám poprvé umožnily jíst na veřejnosti bez mužského doprovodu.¹⁴¹ V časopise je možné si povšimnout, že reklamy, které se nejčastěji opakují a mají zároveň největší rozměry na stránkách mají často své sídlo nebo obchodní dům na jedné z výše uvedených ulic (*Dickins & Jones* – Regent Street, *Parisian Hat Co.* – Knightsbridge and New Bond Street, *Peter Robinson's* – Oxford Street nebo *Tudor Brothers* – Knightsbridge.).

Obchodní strategie firem se nelišila od té dnešní. Použití reklamy upozorňující na výhody výrobků byly běžné. K zaujetí čtenářů používaly obrázky produktů či způsob jejich použití a různorodé písmo nebo orámování. Většina reklam udávala i cenu, za kterou bylo možné daný výrobek pořídit. Běžné byly sezónní výprodeje s upozorněním na procentuální výši slev či možnost vyzkoušet si výrobek zdarma. Touha žen ve společnosti co nejvíce vyniknout a přiblížit se královské rodině se v reklamě projevovala taktéž. Velká část společností používala ve svých reklamách poznámky o jejich spolupráci s královským dvorem či fakt, že jejich výrobky jsou u dvora používány či nošeny. Mezi takové firmy patří například *Aquascutum Ltd.*, *The Orchestrelle Co.* nebo *Charles Whitlock*.¹⁴² Královská záruka byla udělována jednotlivcům či společnostem, kteří spolupracovali s královským dvorem po dobu více než pěti let. Výrobky tak mohly být legálně označeny královským symbolem a dodatkem „*By special appointment to H.M.*“.¹⁴³

4.3.5 Krása

Lidové tvrzení říká, že ženskou vnější krásu určují tři faktory – zdravé zuby, vlasy a pleť. Doslova na tyto tři věci je zaměřena reklama i články v časopise. Samotná postava není častým předmětem diskuzí a témat v člancích o kráse. Lednové vydání z roku 1910 ale pojednává o tom, jak zhubnout. Upozorňuje, že obezita je neduhem v každém věku, problém vidí v moderní době, která namísto toho, aby to tuto situaci zlepšovala, ji spíše zhoršuje. To můžeme dávat za vinu i zmiňovaným mnohačetným chodům téměř v každé možné části dne.

„[...] *Obesity... it becomes nothing less than a deformity, destroying alike the tissues of the body, its lines, its grace of movement, the elasticity of the joints, and substituting in place of these an ugly heaviness constituted by a jelly-like mass of superabundant flesh. Obesity is*

---

¹⁴¹ HOLLAND, Evangeline. *Pocket Guide to Edwardian England*. USA: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2012. ISBN 9781478113447. s. 40.

¹⁴² *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, 53(685). s. xxx.

¹⁴³ Symbols of Monarchy. *British Monarchy Foundation* [online]. [vid. 12. 7. 2018]. Dostupné z: <<https://bmsf.org.uk/about-the-monarchy/the-monarchy/symbols-of-monarchy/>>

*truly a terrible complaint; it paralyses action and reaction, and extends its noxious influence not only to our muscular but also to our intellectual energy, reducing its victims to a state of social inferiority. [...].*¹⁴⁴ Emile Gautier je ve svém popisu velmi přímá, nabízí ale řešení, jak se obezity zbavit. K běžným hubnoucím metodám té doby patřila fyzická péče (masáže, sportování, chůze, koupele atd.) společně s elektrickou léčbou a vhodnou dietou. Dle Gautier je tato metoda sice osvědčená, ale zároveň poukazuje na problémy, kterým při nich šlechta čelí. Vyžaduje velké množství energie způsobující bolest, a zabírá velké množství času a trpělivosti, který vede k pocitům sklíčenosti a otroctví. Externí léčba představuje další druh používané metody, tou je absorpce chemických látek pokožkou, která rozpouští tuk mezi kůží a masem. Dlouhodobě považována za nejlepší metodu, funguje tento druh léčby pouze lokálně. Garter upozorňuje na skutečnost, že obezita je problémem celého těla, varuje před běžně dostupnými pilulkami a tabletami, které mohou být životu nebezpečné a zároveň doporučuje přípravek „IODHYRINE“ na bázi jódu, který zaručí snížení váhy a zároveň neuškodí zbytku těla.¹⁴⁵ Problematice věnovaný článek, je tak odborně vypadající radou, která obsahuje skrytou reklamu. Tento typ je pro časopis zcela typický. Z časopisu nelze odhadnout kolik žen se na jaké hubnoucí metodě podílelo a zda vůbec, ale je zřejmé, že tento problém ve společnosti nebyl nijak ojedinělý.

Ústům vyšší společnosti byla věnována péče zubařů a sama šlechta měla možnost se o jejich čistotu starat pomocí zubních kartáčků a past či ústní vody. Mezi uvedené značky patřila například dodnes známá *Colgate's*¹⁴⁶ nebo v Rakousku-Uhersku založená, nyní česká značka *Odol*¹⁴⁷. Použití bylo doporučované dvakrát denně a zaručovalo potlačení zápachu z úst, čistou ústní dutinu a podporu růstu dásní, dle výrobců byla vhodná i pro můstky a zlaté zubní náhrady. K jejím výhodám patřila snadná aplikace na zubní kartáček a lahodná příchut'. Reklama se výjimečně nezaměřovala pouze na šlechtu, ale i na zubaře. Součástí reklamy bylo také doporučení společensky významných osob a citace jejich vyjádření o přínosu použití daného výrobku.

Velkou část péče šlechtičny věnovaly své pokožce. Od běžně používaných mýdel po velmi úzce zaměřené přípravky. K těm patřila například výživa pokožky, krémy proti vráskám,

---

¹⁴⁴ Dle překladu autorky, pokud nepřeloženo jinak: „[...] *Tloušťka... se stává ničím menším než deformitou, ničí stejně tak tkáň těla, jeho linie, jeho pohyb, pružnost kloubů a tělo nahrazuje místo nich ošklivá, nadbytečná, těžká masitá hmota podobající se žele. Obezita je opravdu velká potíž, paralyzuje akci a reakci a rozšiřuje svůj neblahý vliv nejen na náš muskulární systém, ale také na intelektuální energii, která staví svou obět do pozice společenské méněcennosti. [...].*“ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1910, **48**(619). s. xi.

¹⁴⁵ *Tamtéž*. s. xi.

¹⁴⁶ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1913, **60**(773). s. závěrečná strana.

¹⁴⁷ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **53**(678). s.xix.

komplexní čistící přípravek na spáleniny a pihy, tekutý pudr na jizvy a žíly, napařovací báze, krémy na obočí a řasy, krémy na akné, depilační přípravky nebo běžné krémy na pokožku. Obchodníci nabízely ženám osobní i dopisní konzultace zdarma.

Mezi výrobky najdeme velké množství od obchodníků z Paříže, lákajících na jejich novou konzistenci a vůni. Krémy se aplikovaly přímo na pokožku či na masky, různými úchyty přidělanými k obličejí. (Obr.17)¹⁴⁸ Mezi další způsoby ošetření obličejí a odstranění nechtěných chloupků patřila elektrolyza. K výrobcům kosmetických přípravků patřily *Professor B.B Mono*¹⁴⁹, *Mrs Pomeroy*¹⁵⁰ nebo *Edward Cook*¹⁵¹. Mezi další přípravky sloužící k pozdvižení ženské krásy patřily parfémy, prodávané v různých druzích vůní a velikostech flakónů nebo dekorativní sety manikúr¹⁵². Jedinými zmíněnými líčidly jsou pudr a růž na tvář.

K velkým vadám na kráse u šlechty se jeví vypadávání vlasů. Za účelem předejití, zabránění či zvrácení tohoto problému bylo nabízeno velké množství prostředků. Dle cílení reklamy se tato problematika dotýkala nejen mužů, ale i žen. V prodeji byly výrobky na domácí užití, které posilovaly vlasy, zbavovaly pokožku lupů a zároveň ji v několika krocích vyživovaly. Poptávka byla také po produktech zrychlujících růst vlasů, zastavení jejich šedivění a slábnutí. K dostání byly také přípravky k barvení vlasů v několika různých odstínech.

Ženské účesy vyžadovaly velké množství pozornosti a každodenní úpravu, ke kterým sloužily výše zmíněné přípravky, hřebeny a kartáče. Nedílnou součástí téměř každého účesu bylo tupé v různých délkách a stylech nebo hřebínky s příčesky. K nejkvalitnějším, které aristokracie mohla sehnat, patřily lidské vlasy. Moderní úpravou byly vlasy vlnité až kudrnaté, vyčesávané do výšky a stran. Uchycení hřebínků a tupé bylo složitější a ve většině případů bylo potřeba služebné, která vlasy upravila do požadovaného tvaru. Tento styl byl volen převážně kvůli své vhodnosti pro nošení klobouků. (Obr. 18)¹⁵³ V případě, že vlasy nezdobil klobouk, byly ve své přední části výrazně zvlněny a vyčesány do výšky a doplněny o mašle, květiny, čelenky či šperky. Spolu se sukněmi Hobbles přišla z Francie móda turbanů a čelenek s vysokým zdobením převážně pomocí per vzácných ptáků připevněných od oblasti čela.

Aristokratky byly pro krásu schopné všemožných ústupků, a tak se setkáváme i se zásahem chirurgů, kteří odstraňovali mateřská znaménka, vrásky či pihy. K používaným metodám patřil tzv. face skinning (stahování kůže z obličejí), kdy na tvář byly nanášeny

---

¹⁴⁸ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1910, **48**(619). s. xv.

¹⁴⁹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1910, **48**(619). s. nečitelná.

¹⁵⁰ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1901, **15**(185). s.118. s. xiv.

¹⁵¹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **19**(678). s. xviii.

¹⁵² *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902,??(???) s.36. – vydání 13.12.1902

¹⁵³ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **47**(610). s. viii.

chemické vrstvy, které během několika dní vrchní vrstvu zničily a na tváři se vytvořila zcela nová. Dalším způsobem byly podkožní injekce na bázi parafinu či vyřezávání problematických částí či neduhů z obličeje. Všechny tyto metody byly nebezpečné z důvodu vzniku možných zánětů či nevydařených operací.¹⁵⁴

4.4 Kultura dle *The Ladies' Field*

Středem zájmu v rámci kulturního vyžití bylo i na přelomu století a v předválečném období divadlo, literatura, rukodělné práce a hudba. Časopis *The Ladies' Field* upozorňoval na nová vystoupení či recenzoval ta stávající, informoval o výstavách i nově vydané literatuře a byl velmi častým pořadatelem různých soutěží, kterých se mohly dámy, či jejich děti, účastnit. Časopis věnoval také prostor amatérskému účinkování a dětským aktivitám.

Ostatně dětem byla věnovaná rubrika *Na poli dětí* (The Children's Field), zaměřená na dívky i chlapce s proměnlivým věkovým rozmezím až do dvaceti pěti let (v závislosti na obtížnosti), aby splňovaly podmínky pro účast v pro ně pořádaných soutěžích. Pro dívky, jimž bylo celkově v časopisu věnováno více prostoru než chlapcům, byla rubrika *Na poli dívek* (The Girls' Field). V téměř každém díle časopisu je také možné vidět reklamu zaměřenou na děti, od dětské výživy, kočárek, oblečení až po nejnovější dárky.

The Ladies' Field také organizoval společenské kluby s tematickým zaměřením (malba, fotografie). K soutěžím, jak pro děti, tak pro dospělé, patřily také různé hádanky, či zadání, která po splnění podmínek mohli soutěžící plnit a vyhrát za ně určitý peněžitý obnos. K častým úkolům patřilo skládání básní za použití určitého počtu slov nebo s předem určenými pojmy či rozeznávání figur dle siluet.

4.4.1 Divadlo a hudba

Divadelní představení sloužila k rozšíření kulturního rozhledu a zároveň jako místo společenských setkání. Rubriky *Divadlo* (The Drama) a *Masky a tváře* (Masks and Faces) se zabývají recenzemi uvedených divadelních her. Věnují se samotnému scénáři, uměleckému ztvárnění herců, a použitým rekvizitám. Výběr kostýmů je hodnocen velice pečlivě. Zde je zřejmé, že převážným čtenářem časopisu byla žena, protože není vynecháno jediného detailu z každého, ve hře použitého, kostýmu a popis je mnohdy doprovázen také kresbou. Mezi divadla, jejichž hry *The Ladies' Field* reflektoval patřilo Jamesovo divadlo (James's Theater),

---

¹⁵⁴ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, 47(610). s. lxxiv.

národní opera (Royal Opera House), imperiální divadlo (Imperial Theatre), divadlo Albert Hall (Albert Hall Theatre) a mnohá další.

Velkou událostí, nejen pro herce, ale i pro společnost, byla přítomnost královny či královského páru. K divadelním představením patřily hry autorů jako byl Shakespeare, George Bernard Shaw nebo sir Arhur Conan Doyle. Velký počet divadel umožňoval nastudování her často inspirovaných v zemích kolonií autorů nejen britských, ale i zahraničních. Mezi ztvárňované žánry patřila opera, balet, opereta i činohra. K zájmům, na kterých se šlechta podílela, patřilo i amatérské divadlo, často složené z členů univerzit, dětí a dospívajících z šlechtických rodin a přístupné na různých společenských událostech či soutěžích.

Hudební vystoupení byla pro velké obecnstvo pořádána v Křišťálovém paláci, Queen Hall nebo St. James Hall. Obecnstvem oblíbené byly hudební recitály, zpěv za doprovodu hudebních nástrojů a melodie od známých autorů jako byli Bach, Chopin nebo Beethoven. Svě skladby hráli umělci z Británie i ze zahraničí. Pro poslech hudby v soukromí měla šlechta k dispozici gramofon, na kterém byly nahranné operní árie i orchestrální skladby. Na počátku 20. století byl gramofon i mezi šlechtou poměrně vzácným aparátem, ačkoli velmi ceněným ve společenských kruzích.¹⁵⁵

4.4.2 Literatura

Britští autoři, kteří se svými díly zapsali do historie, jsou v mojí práci zmíněni o několik kapitol dříve. Literatura, kterou reflektoval časopis, ale žádného z výše uvedených autorů nezmiňoval. Mezi náměty uvedených knih patří aristokracii známé prostředí šlechty a královského dvora s fiktivními i reálnými postavami. K těmto knihám patří kniha faktu *Království v každém věku* (Royalty in all Ages) od Thiseltona-Dyera nebo smyšlený příběh *Intervence krále Eduarda* (King Edward Intervences) od Arabelly Kenealy.¹⁵⁶

Velmi častým motivem objevujícím se v knihách všech žánrů jsou daleké země, vyprávějící své příběhy o válce nebo dobrodružství na cizím území. Mezi doporučované knihy patří také soubory básní, psychologické studie či tzv. „červená knihovna“. Autoři pochází nejen z Velké Británie, ale aristokracie měla k dispozici i širokou škálu autorů ze zahraničí, převážně Spojených států a Francie. Ačkoli je většina knih hodnocena kladnými recenzemi, můžeme najít i velmi přímé negativní hodnocení, které ženy výrazně od knih odrazuje. Na konci každé

---

¹⁵⁵ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **20**(250). s. 100.

¹⁵⁶ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1910, **48**(619). s. 316.

kapitoly *Knihy dne* (Books of the Day), je pro snazší přehlednost výčet všech zmiňovaných názvů knih, včetně autorů.

4.4.3 Tvorba vizuálního umění

Aristokratickým ženám se pro jejich zájmy dostávalo dostatečné množství času. Časté umělecké výstavy podněcovaly touhu jich samých tvořit také. Na rozdíl od většiny prostého lidu k tomu měly nejen čas, ale i příležitost.

Klub časopisu *The Ladies' Field Sketch Club* věnující se umění měl stanovený soupis dvanácti různých cílů a pravidel:

- 1) *„Cílem klubu je povzbudit kreslení a malování od přírody a poskytnout instrukce založené na moderních principech potvrzených na kontinentu a doma v oblasti figurální malby, krajiny, zátiší a designu. Velká důležitost je kladena na studium kompozice jak pro výtvarné, tak pro dekorativní účely. Portfolia obsahující vzorky obrázků čtenářů jsou rozesílány všem členům, aby shlédly příklady dobré práce a měly možnost tvorbu zakoupit.*
- 2) *Soutěže o peníze jsou na měsíční bázi a výhry či ceny mohou obdržet jen v The Ladies' Field.*
- 3) *Tvorba je posuzována umělci vynikajícími současně i ve vzdělávání. Členové mohou klást otázky a popisovat své obtíže při tvorbě při zasílání svých obrazů. Ty jsou pečlivě zaznamenány a je k nim přihlédnuto. Při odesílání prací zpět jsou také přiloženy. Pokud je požadovaná odpověď obratem, je nutné přiložit nadepsanou obálku se známku.*
- 4) *Všechny náčrty musí být originály, nesmí být kopiemi dalších umělců.*
- 5) *Počátek roku klubu je vždy v dubnu a k tomu datu je pro všechny jeho členy nutné zaplatit roční poplatek 5 šilinků. Kdokoli příslušící ke Společenskému klubu nebo žijící v hotelu nebo zařízení, kde působí The Ladies' Field, je oprávněný do klubu patřit. Členové jsou přijímáni v průběhu celého roku, poplatek je po zářijové soutěži snížen na 3 šilinky a 60 centů.*
- 6) *Žádost o předplatné s celým jménem a adresou musí být odesláno zvlášť editorovi časopisu se slovy „Sketch Club“, napsanými v levém horním rohu obálky. Stejný postup platí i pro přihlašování se do soutěží.*
- 7) *Jméno a adresa musí být uvedené na každém z náčrtů.*

- 8) *Všechny malby jsou po soutěži navraceny svým majitelům, pokud je jejich součástí zpáteční obálka s adresou a známkou.*
- 9) *Editor si vyhrazuje právo cenu rozdělit nebo zrušit, pokud by žádná z prací nedosahovala dostatečných standardů.*
- 10) *Žádný ze členů nemůže zaslat více než tři práce pro tři různé skupiny soutěže. Rozsah obrázků nesmí přesáhnout velikost Parcel Post. S výjimkou miniatur, žádný obraz nesmí být v zaskleném rámu. Členům je doporučeno neposílat cenné kusy, které by mohly být při doručování zničeny. Všechny práce musí být doručeny poštou, žádné další způsobeny nejsou povoleny.*
- 11) *Až na speciální výjimky, žádný ze členů nesmí obdržet cenu ve stejné skupině v období třech měsíců.*
- 12) *Veškeré náčrty a kritiku čtenářů, je nutné zaslat na adresu The Ladies' Field, Sketch Club Critic, George Newnes, Limited, Southhampton Street, Strand, W.C., Anglie.¹⁵⁷*

Články obsahují fotografie obrazů umístěných na prvních příčkách, popisují průběh hodnocení, důvody k udělení, či také neudělení jednotlivých cen. Vyjadřují se k probíhajícím výstavám a často zmiňují významné postavy britské aristokracie, které se jich účastnily. Autoři článků podávají svá vyjádření dílům věhlasných umělců a zároveň se spolu se čtenáři pomocí rubriky dotazů zamýšlí i nad filosofickými otázkami umění. Jedním takovým je i obraz *Smrt labutí, Anna Pavlova* od J. Laveryho, který je zobrazen v květnovém dílu z roku 1912 v rámci přiblížení Královské akademie. Pro ženy byly k dispozici také různé kurzy o umění, k takovým patřilo i šest lekcí na téma Význam obrazů pořádaných profesorem Johnem C. Van Dykem (autorem knih *Umění pro umění* a *Příroda sobě*) v Metropolitním muzeu umění.¹⁵⁸

Na podobném principu byly založeny i soutěže ve fotografii. Podmínky pro účast v soutěži byly téměř totožné, pouhou výjimkou byla neprofesionalita soutěžícího a neobdržení ceny za stejnou fotografii v jiné soutěži. Poplatek 2 šilinky a 60 centů za členství v klubu byl roku 1911 zrušen.¹⁵⁹

¹⁵⁷ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **53**(685). s. 388.

¹⁵⁸ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1903, ??(???) s. chybějící. – vydání 21.11.1903

¹⁵⁹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **53**(685). s. 388.

Obrázek 6 Karikatura Maxe Beerhoma

(Zdroj: The Ladies Field, 1911)

aukční síň Christie's nebo prodej na Dunn-Gardner. S obdivem a pozdvižením je reflektován nákup slánky a víčka z alžbětinského období od slavného zlatníka Thomase Bamptona, dle vyrytého štítku datované do roku 1577, vyrobené v Londýně. Pan Crichton, žijící na Bond Street 22, ji zakoupil za £3000.¹⁶¹

4.5 Děti

4.5.1 Oblečení a stravování

Ačkoli je dětem v časopise věnováno poměrně velké množství prostoru, je nutné říci, že se jedná o prostor pro děti, nikoli o dětech, respektive nikoli o jejich výchově či vztazích mezi rodiči a dětmi.

Stejně jako vše ostatní v životě vyšší šlechty, podléhalo i dění kolem dětí módním trendům. Na přelomu století si mohly ženy pořídit pro své děti nový druh kočárku a opustit tak

¹⁶⁰ Dle překladu autorky, pokud nepřeloženo jinak: „Londýn bude brzy rozdělen jen na dvě skupiny lidí, na ty, kteří již byli ztvárněni Maxem Beerbohmem a na ty, kteří na to teprve netrpělivě čekají“ [...].¹⁶⁰ The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1911, 53(685).

¹⁶¹ The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, 20(250). s. 108.

Poměrně novým projevem výtvarného umění byla karikatura. Roku 1911 byl jejím hlavním představitelem Max Beerbohm, zabývající se karikaturami významných známých osob. Dle slov Hughy Stokese, autora článku „London will soon be divided into two sections – those who have been caricatured by Mr. Max Beerbohm, and those who are anxiously awaiting the distinction.“ [...].¹⁶⁰ Mezi karikované postavy Beerhomem patří například Winston Churchill, Arthur James Balfour či celé zasedání Horní Sněmovny.

Součástí aktivit šlechty bylo také sběratelství různých předmětů, za které byly schopni utratit horentní částky v rámci stovek až tisíců liber. Mezi prodejní místa patřila

dříve používaný „kostitřas“. K takovým patřil kočár firmy A.W. Gamage. Dětský kočár měl nově vysoká, pogumovaná kola s pružinami a stahovatelnou boudu. Koš byl vyhotoven ze dřeva a vyložen komfortním polstrováním.¹⁶²

Dětské jídlo u společného stolu časopis nijak nereflektuje, reklama ale odkazuje na náhražky stravy pro děti od nemluvnat až po dospělé. Benger's Food vyrobený z mléka a smetany, bez špatně stravitelných složek zaručuje plnohodnotnou stravu pro rychle rostoucí děti s velkým příjmem potravy.¹⁶³ Náhražka mateřského mléka od Allensburys' Food byla vyrobena z kravského mléka a rozdělena do třech různých typů, dle věku dítěte (0- 3 měsíce – konzistence mléka, 3-6 měsíců – taktéž, od 6 měsíců – sladová konzistence).¹⁶⁴ Pro sedící děti rodiny pořizovaly dřevěné dětské židle pro snazší stravování v různých výškách, zároveň také mohli zakoupit bezpečnostní dřevěnou ohrádku pro hrající si děti.¹⁶⁵

Pro nejmladší členy rodiny se v nejujtějším dětství oblečení nelišilo, dívkám i chlapcům byly oblékány dlouhé šaty s výrazným krajkovým zdobením, volného střihu s rukávy pro chladnější počasí a v krátkém střihu bez rukávů pro letní dny. Malým dětem byly v nízkém věku vázány čepce, které později u dívek nahradily klobouky. Měkké, nezpevněné boty pro nejmenší byly vázány stužkou, starší děti měly boty kožené. V chladnějším počasí byl navrch šatů přidáván ještě kabátek.¹⁶⁶

Děvčata se od věku okolo pěti let oblékala do šatů či sukní ke kolenům s různě vysokými botami. V chladném počasí měly, stejně jako dospělí, kabáty často s kožešinou a límci, které se od těch pro dospělé ženy příliš nelišily. Klobouk tvořil již od útlého věku téměř nedílný doplněk. (Obr.19)¹⁶⁷

Oděv chlapců se také nijak výrazně nelišil od oblečení dospělých mužů. Šaty nahradily kalhoty, vesty, košile a saka nebo kabáty. Střih, materiál (kašmír, tvíd nebo česaná příze) i barevné provedení odpovídalo události, pro kterou byly určeny. Součástí oděvů byly stejně jako u dívek klobouky, či bekovky.¹⁶⁸

---

¹⁶² *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(226). s. iv.

¹⁶³ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1910, **48**(619). s. xii.

¹⁶⁴ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **53**(685). s. xxv.

¹⁶⁵ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **48**(612). s. nečitelné.

¹⁶⁶ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **53**(685). s. iv.

¹⁶⁷ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **19**(678). s. 113.

¹⁶⁸ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **53**(685). s. vii.

4.5.2 *The Ladies' Field* dětem

Speciální vánoční vydání pod názvem *Santa Claus* jsou většinou svého obsahu věnována dětem. Oproti běžným vydáním jsou plná dětských ilustrací s použitím omezeného počtu barev, dětských příběhů a básniček. Většina z nich je tematicky laděna na zimní období či Vánoce.

Obrázek 7 Komiksový příběh - Zkušenosti ježka
(Zdroj: *The Ladies Field*, 1902)

Mezi příběhy je také možné vidět komiksové ztvárnění chlapce, který se vydal na maskarní bál v převleku ježka. Jednotlivé obrázky popisují patálie, kterým musí čelit při snaze dostat se na určené místo, poté jeho nevlídné přijetí hostitelkou a ostatními dětmi. Po několika problémech, které na plese způsobí je důrazně vyveden. Ostatní postavy jsou znázorněny v mnohem konzervativnějších kostýmech a sama hostitelka si najde milého mezi jedním z nich. Příběh je zakončen mottem: „*Don't try to be original*“.¹⁶⁹ Z celkového ladění příběhu, zakončeného těmito slovy, můžeme díky posměškům a neúspěchu u hostitelky, vyvozovat důraz na držení se konvenčních pravidel ve společnosti a snaze zabránit jakémukoli lehce extravagantnímu chování či

oblékání.

Mezi otištěné můžeme zařadit pohádky Bílý kůň (*The White Horse*), *Dobrodružství červeného dítěte* (*The Adventures of the Red Baby*)¹⁷⁰ od Kathleen M. Barrow nebo povídku pro chlapce *Vánoční návštěvník* (*A Christmas Visitor*) od Winifreda Grahama. Obě pohádky mají společné vystupování nadpřirozených postav a použití kouzel, povídka pro chlapce má poněkud jiné náležitosti. Její hlavní postavou je zbloudilý chlapec Robin, jak se později ukáže, z movité rodiny, který hledá pomoc. Tu nalezne u staré paní, která má v péči malého chlapce, jehož trestá hladu i holí. Robin se chlapce rozhodne zachránit a odveze ho do rodinného sídla,

¹⁶⁹ Dle překladu autorky, pokud nepřeloženo jinak: „*Nepokoušej se být originální*“. *The Ladies's Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, ??(???) s. 11. – 29.11.1902

¹⁷⁰ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1903, ??(???) s. 2-6. – vydání 21.11.1903

kde ho zaměstná jako podkoního. V příběhu je znázorněn nejen duch Vánoc, ale také dobrosrdečnost společnosti z vyšších kruhů.

Součástí Vánoc byla i dětská představení v divadlech či na různých společenských akcích, která děti nacvičovala po mnoho měsíců a jejich vyvrcholení proběhlo večer na tzv. Boxing day¹⁷¹. K představením patřily divadelní hry, přednesy či písně. Jednou z takových básní byla i Sněhové děti (Snow Children):

*„When the branches have all shed their mantles of russet and red,
When the birds have grown mute in the wood and the flowers are dead,
When winter has come to his kingdom, with laughter and mirth,
Sing ho! For the merry snow children who futter to earth.
The world in a curtain of silver they gently enfold,
And big people call it a snow storm and sigh at the cold;
But the folks in the nursery know better, and softly they say,
‘This the little white children from Heaven, to join in our play!’“¹⁷²*

4.5.3 Dětské hračky

Dětským hračkám bylo věnované převážně předvánoční období, a to v podstatě jen díky rozsáhlému množství reklamy. Její využití s cílením na děti začalo být ve značné míře používáno až koncem prvního desetiletí 20. století. Velcí obchodníci jako například Tudor Brothers poskytovali širokou nabídku. Dětem bylo možné zakoupit plyšové maňásky, kalendáře, imitace vojáků a jejich kavalérií, knihy, dřevěné hračky, domečky pro panenky, imitace letadel, kočárů či aut na hodinkový mechanismus.

V dětské zábavě tomu bylo nejinak, než že byla inspirována Francií. Novými místy pro děti byly v Paříži herny a na jejich popud byla založena i *Herna královského dítěte* (The Casino of King Baby). Původní myšlenka herny byla založená na dětské komisi, která by si členy mezi sebe sama vybírala, ale od tohoto systému bylo brzy upuštěno. Rozsáhlá vstupní hala s proutěnými křesly sloužila jako uvítací místo, odkud si děti začínali hrát sami. Byly to také

---

¹⁷¹ Poznámka autora: 26. prosinec, je svátek v Británii, který získal své jméno dle vánočních dárků, které dávaly rodiny svým služebným spolu se dnem volna.

¹⁷² Dle překladu autorky, pokud nepřeloženo jinak: „Když všechny větve shodí své červenohnědé a červené pláště, když ptáci v lesích utichnou a květiny ztlí, když země přijde se smíchem a veselím do svého království, zpívej hou, veselým dětem sněhu, kteří na zem jdou. Svět v stříbrný závěs jemně oblečou, a velcí lidé sněhovou bouří a chladem to zvou, však děti ve školkách vědí lépe a něžně říkají, ‘Ty malé děti z nebe naši hru sdílejí’ “. *The Ladies’ Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, ??(??). s. 5. – 29.11.1902

sami děti, kdo matky uváděl do čajových klubů a představoval je se všemi formalitami ostatním členům.

Herna se od běžných klubů pro dospělé lišila, byla nekuřácká a bylo možné tam najít množství her a atrakcí pro děti. Mezi ně patřila například nádrž s rybami, které si děti mohly pomocí sítí ulovit a odnést si je domů. To ale pouze v případě, že se jim je povedlo přemístit ze sítě do nádoby bez použití rukou, v opačném případě svůj úlovek ztratily a byly nuceni jej vrátit a znovu usilovat o jiný.

V herně se také nacházelo jeviště, na kterém se dvakrát během odpoledne odehrávalo divadelní představení. Děti byly podporovány pomocí houpaček, dětské imitaci dostihového závodiště či tanečního parketu ke sportovním aktivitám. V případě únavy mohly využít čajového klubu, kde měly k dispozici nejrůznější druhy občerstvení. Do takové herny se při jejím nejvyšším vytížení vešlo až 150 dětí. Matkám, chůvám nebo guvernankám poskytovala herna možnost odložení dítěte na celé odpoledne. Herní personál se skládal z velkého počtu trénovaných sester zvyklých na přítomnost dětí.¹⁷³

Zajímavou a nutno říci, že velmi chytrou koncepci prodeje svých výrobků dětem pojal obchodník Peter Robinson na Oxford Street. Ve svém nákupním domě vytvořil oddělení pro děti, které nazval *Never Never Land* (v českém překladu Země Nezemě) dle bájně země z knihy Petr Pan a Wendy skotského spisovatele J.M. Barrieho. Vstupem do oddělení byl domek Wendy, kde její postava upozorňovala starší děti na ohleduplnost vůči dětem mladším, které byly také vítány. Autor článku upozorňuje i na fakt, že se dospělí budou potýkat s touhou dětí po velkém množství vystavených předmětů a tím pádem i určitými náklady. Postavu Wendy a Petra Pana doplňovala i zábavná malá zelená žabka.

Největším lákadlem, převážně pro chlapce, byla pirátská loď, ze které námořníci rozdávali potají čokoládu. Na děvčata byl zaměřený ostrov s mořskou pannou. K nesčetnému množství hraček, které šlo v této sekci zakoupit, bylo možné vybírat ze sladkostí či převleků na karneval či tematicky zaměřených dekorací.¹⁷⁴

4.5.4 Volný čas dětí

Zpracování nadpisů kapitol v časopise, které se týkají témat pro děti či dívky, je velmi různorodé, což u běžných nadpisů v *The Ladies' Field* není zcela běžné. V námětech můžeme vidět princezny, víly, skřítky, hrady a zámky nebo také postavy Alenky, králíka a kloboučníka

---

¹⁷³ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1903, 23(288). s. 64.

¹⁷⁴ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, 48(612). s. 21.

z knihy anglického spisovatele Lewise Carrolla *Alenka v říši divů* (Alice's Adventures in Wonderland).¹⁷⁵

Jednou z volnočasových aktivit dětí a dospívajících byl sport všeho druhu. Děti měly vyžití doma i v klubech, jako byl pod záštitou *The Ladies' Field* klub *The Bat and Ball*. V zářijovém díle roku 1902 se Mary Nugent zabývá vlivem sportu na lidskou postavu a zdraví a pozastavuje se nad otázkou, proč venkovské dívky na tom nejsou z fyzicko-kulturního vlivu nejlépe. Dle Nugent mají mnohem lepší podmínky, které jim umožňují být na tom z toho pohledu výrazně lépe. Mají čerstvý vzduch, čistou vodu a možnost sportovního vyžití na dle Nugentové nejlepší možná tělesná cvičení – jízdy na koni a plavání. Ve svém článku popisuje způsoby, kterými je čerstvý vzduch prospěšný plicím a jak se chovají svaly u pohybu na koni. Na příkladu dvou dívek, které mají všechny tyto možnosti k dispozici, ukazuje, že venkov sám nepřináší fyzicko-kulturní záruky. Jedna z dívek má možnosti, které nevyužívá, druhá, která je využívá a věnuje se velkému množství sportů, nedosahuje ale i tak správného výsledku. Díky svému vypracovanému tělu jí chybí elegance, kterou mají městske dívky. Nugent poukazuje na fakt, že městske dívky, které se nevěnují pohybu, ale nákupům, mají štíhlou postavu a k tomu i vznešené pohyby, které těm vesnickým chybí. Závěrem její úvahy je, že pohyb a čerstvý vzduch není zárukou krásy, ale je pro ni dobrým východiskem ke splnění všech kritérií moderní dívky, pokud by byl doplněn ještě o základní pravidla jemných pohybů a postoje.

Pro děti různého věku byly časopisem vyhlášovány soutěže s velkým množstvím zaměření. Mezi takové patřily soutěže v omalovávání, kresbě, psaní povídek a fotografování. Děti mohly přispívat do fondu *Girls' Field Memorial to Queen Victoria*, který byl založen jako hold královně Viktorii. Požadovaný příspěvek byl šest pencí, které byly sbírány na pomoc převážně dětským nemocnicím.¹⁷⁶

Na děti se u aristokracie nezapomínalo ani v rámci společenských setkání. Jejich oslavám bylo věnováno téměř stejné množství péče jako tomu bylo u jejich rodičů. Jak Jeanne Jardine komentuje ve svém článku: „*The present-day child, even when not actually precocious, is apt to criticize its surroundings. It therefore behoves us when providing for the inner entertainment of children to pay almost as much attention to detail as if our quests were of riper years. But at the same time the difference in age cannot be altogether overlooked, either as regards the incidental appointments of the table or the viands themselves. For instance, a child, even of the present time, likes to see what it is going to or would like to eat; so the adornment*

---

¹⁷⁵ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, 20(250). s. 124.

¹⁷⁶ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1903, ??(???) s. 124. – vydání 21.11.1903

*of the table should not be such as to overcrowd the dishes.*¹⁷⁷ Díky tomuto faktu byla velká pozornost zaměřena nejen na jídelníček pro hosty, ale také na výzdobu. Návrhy, recepty a tipy jsou součástí článku. Menu na dětské oslavy byla velmi obsáhlá a různorodá.

Příklad takového jídelníčku z roku 1903:

„Vykostěný krocan plněný nádivkou z bažanta

Kotlety Belle Vue

Želatinové košíčky s vejci

Knedlíčky v aspiku

Vařené kuře s bešamelovou omáčkou a posypané šunkou

Pečený krocan

Malé lodičky z pomerančů

Barevný vrstvený šodó dort

Ananasové želé

Trifle

Vrstvený dort St. Honoré

Želé se šlehačkou a meruňkami

Pusinkové košíčky

Ovocný salát

Směs zákusků

*Ovoce*¹⁷⁸

4.6 Volnočasové aktivity

Šlechta měla velké množství volného času, který trávila zpravidla svými zájmovými činnostmi. Oproti tradičním aktivitám, kterým se věnovala po staletí a mezi které patřilo malování, hra na hudební nástroje, vyšívání a další ruční práce, se během 19. století značně rozšířil okruh jejich zájmu. Nová doba přinesla do společnosti nové sporty, které byly mezi šlechtou velmi populární a mnoho z nich se těšilo všeobecnému světovému zájmu. K zálibám

---

¹⁷⁷ Dle překladu autorky, pokud nepřeloženo jinak: „Dnešní děti, i ty, které nejsou předčasně vyspělé, mají tendenci kritizovat své okolí. Proto se při poskytování dětské zábavy v interiéru věnuje téměř stejné pozornosti detailům, jako kdyby hosté byly věkově vyrostlejší. Současně však není možné úplně přehlížet věkový rozdíl, kvůli rozložení pokrmů na stole a potravinám samotným. Například, i dnešní děti rádi vidí, co mohou jíst, a tak by stůl neměl být příliš zaplněn.“ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, ??(??). s. 14. – 29.11.1902

¹⁷⁸ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1901, **15**(185). s.118. s. 113-114.

šlechty ale patřila i zvířata, a to nejen v podobě domácích mazlíčků, převážně psů a koček, ale také tradiční hon a dostihy koní.

S příchodem nových vynálezů se pole zájmu rozšířilo i do světa techniky. Jakožto nejbohatší část obyvatelstva, měla šlechta možnost si zakoupit nové věci jako první, v mnohých případech také jako jediná. Přelom století tak přináší nové kratochvíle v podobě fotoaparátů a kamer a neodmyslitelnou součástí šlechty je v předválečném období i motorismus, kterému byl dáván s léty čím dál větší prostor a například oděvní odvětví se mu v průběhu let postupně přizpůsobovalo.

Britská šlechta je také úzce spojena s cestováním, a to nejen po Británii a do zemí královského impéria, ale s cestami do celého světa. Hlavním cílem cest byla ale pro šlechtu kontinentální Evropa. Účely cesty se různily, od návštěv přátel či rodiny, zdravotních cest až po poznávací zájezdy. Cílové destinace často podléhaly trendům, které svými návštěvami stanovovala královská rodina. Šlechtické cestování zahrnovalo nejen samotnou rodinu, na cesty s nimi byla brána i část služebnictva nezbytně nutná pro zabezpečení běžného chodu.

4.6.1 Domácí mazlíčci

Z početného výskytu rubrik o zvířatech, převážně domácích mazlíčcích, je očividné, že jim šlechta věnovala velkou pozornost. V časopise se můžeme setkat se třemi rubrikami, které se jimi zabývají. Těmi jsou obecné *Řeči z chovatelské stanice* (Kennel Gossip)¹⁷⁹ nazývaná také *Zvířecí průpovědky* (Animal Gossip)¹⁸⁰ nebo *Chovatelská stanice dam* (Ladies' Kennel)¹⁸¹. Zvláštní pozornosti se dostalo kočkám (Cat Gossip) a psům.

Největší prostor byl věnován psům všech ras i velikostí. Ženy se zabývaly šlechtěním a množením papírových chovů a jejich předváděním na různých výstavách a soutěžích. Jednotlivé články v časopise jsou odkazem na majitele a jejich chov či na určité rasy psů, které se těšily v Británii oblibě. K větším rasám patřil krátkosrstý i dlouhosrstý bernardýn, retrívr, doga, vlkodav, kolie, čau čau, různé druhy chrtů a mnoho dalších. K menším oblíbeným plemenům nazývaných „toy dogs“ (psí hračky) lze zařadit jorkšírského teriéra, kokršpaněla, či pudla. Sportovní a bojová plemena jako je například buldok se vyskytovala spíše ojediněle.

V rámci jednotlivými glos přispívatelů se můžeme dočíst o správně vybudovaných kotech, stravování, vhodných hračkách i chovu. Pro malá plemena se zde setkáváme i se

---

¹⁷⁹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1901, **15**(185). s. 113-114.

¹⁸⁰ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **28**(233). s. 481.

¹⁸¹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1899, **7**(82). s. 166.

zmínkou o vhodných ochranných oblečcích. Čtenáři jsou redaktory odkazováni na odbornou literaturu. Stejně jako u většiny rubrik mají odběratelé časopisu možnost se autorů dotazovat a jsou redaktory ujištěni, že jejich odpověď bude zpracována odborníkem nebo zkušeným chovatelem. V rámci rubriky o zvířatech si dámy také mohly přečíst zprávy o jednotlivých majitelích a současném stavu jejich chovů.

Časopis pod svým jménem (Ladies' Kennel Association) pořádá výstavy a soutěže a věnuje se výherním psům z jiných pořádaných soutěží. (Obr.20)¹⁸² Dámám také díky svým recenzím jednotlivých výstav dává časopis vodítko k výběru vhodných společenských akcí. V reportech z výstav ale není důraz jen na skvělé vlastnosti jednotlivých plemen, často se objevují informace o návštěvnicích či porotcích z aristokratických kruhů či ze zahraničí. Součástí článků jsou také pozvánky chovatelů na výměnu či prodej jejich zvířat, které sloužily také jako společenská setkání a umožňovala sdílení informací a zkušeností.

Ačkoli velmi zřídka, v rubrikách jsou kromě psů a koček zmíněna i další zvířata. V srpnovém díle z roku 1902 nalezneme příspěvek k chovu holubů. Autor doporučuje orientální plemena, která mohou být zpestřením života na venkově. Čtenáři se dozví, co je pro účely chovu potřebné a na jaké věci si dát pozor. Zmiňují také chovy různých druhů vzácného ptactva a papoušků s odkazem na zájem, který jim je věnován v zahraničí, převážně v kontinentální Evropě. Varují také před novým trendem pořizování si mangust, v novinách inzerovaných a prodávaných jako domácí zvířata, která na Jamajce zničila většinu populace ptactva během pouhých několika let.¹⁸³

Stejně jako psi, měly i kočky své výstavy. Jejich hodnocení bylo rozděleno do několika kategorií dle délky srsti, pohlaví a barev. Mnohem větší oblibě se mezi šlechtickými milovníky koček těšily kočky dlouhosrsté. Mezi takové patří kočky angorské, perské nebo čínčily. Dotazy dam se nejčastěji zaměřují na krmení koček a starost o kořata či správné prostředí, do kterého je třeba kočky umístit. Velká část dotazů směřuje také k úrazům a nemocím, kterými kočky trpí. Na některé neduhy je doporučováno k běžné stravě dodat několik kapek alkoholu, dle potíží brandy nebo whisky.¹⁸⁴ Již na konci 19. století je majitelům nemocných jedinců nabízena možnost nechat zvíře u lékárníka uspat a předejít tak nešetrným praktikám prováděným doma.¹⁸⁵

---

¹⁸² *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **46**(589). s. 148.

¹⁸³ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **28**(233). s. 481-482.

¹⁸⁴ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **28**(233). s. 483.

¹⁸⁵ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1899, **7**(82). s. 203.

V časopisem můžeme mezi jmény majitelů zmiňovaných zvířat nalézt členy královských rodin (Její královské veličenstvo princezna Kristýna nebo její veličenstvo princezna Viktoria Šlesvicko-Holštýnská)¹⁸⁶. Také jména zvířat jsou často titulována šlechtickými hodnostmi (Princess Rane, Blue Queen nebo Prince Twilight)¹⁸⁷ V krátkých zprávách je také zmiňován stav psů na královském dvoře například při královských cestách a v díle z roku 1903 je zaznamenána i smrt krále irského teriéra Jacka. Jako vyjádření souznělosti se smutkem královské rodině je tak na Jackovu počest namalován obraz a je mu věnován i speciální díl *The Ladies' Field*, který mapuje jeho život.¹⁸⁸

Svou část mají zvířata i v sekci inzerátů. Většina z nich je zaměřena na prodej psů a koček s průkazem jejich původu, obsahující kontaktní informace, detaily o zvířeti a jeho cenu. Můžeme ale nalézt i příklady prodeje policejních či honáckých psů na venkovská panství. Součástí nabídek jsou i služby, ve kterých je za poplatek nabízeno dočasné hlídání zvířecích miláčků nebo služby hotelu, ve kterém je o zvíře plně postaráno, připravováno na výstavy a následně je tam i doprovázeno. Z ostatních zvířat jsou nabízeni nejčastěji koně, poníci a ptactvo všeho druhu (pávi, papoušci, slepice).

4.6.2 Dostihy a jezdeckví

Velkými společenskými událostmi byly i koňské dostihy. Závody se konaly jak v rovinných, tak v překážkových dostizích různých délek v průběhu celého roku. Nejvýznamnějším bylo závodistiště v Ascotu, nacházející se necelých 10 kilometrů od Windsorského paláce. Jeho největším závodem byl úvodní Královský pohár (The Royal Cup). To byl čtyřdenní pohár, který se odehrával každý rok v červnu a během nějž se odehrálo mnoho jednotlivých dostihů. Tento závod byl také největším setkáním šlechty v prostředí koňských závodů. Velkou pozornost tomuto poháru dávala také účast královské rodiny.

Královský areál bylo malé zatravněné prostředí se dvěma tribunami. Jedna z nich byla určena pro královskou rodinu, její služebnictvo a hosty, ta druhá pro vstup s lístky. Železné zábradlí dělilo královskou tribunu od prostoru Velké tribuny určené k sázkám. Nedaleko těchto prostor se nacházely obědové stany s občerstvením k dostání v průběhu celého dne. Během letních dní byly k dispozici i větráky. Nalevo od královského lože byl padok se závodníky,

---

¹⁸⁶ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1901, **15**(185). s. 114.

¹⁸⁷ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1899, **7**(82). s. 169.

¹⁸⁸ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1903, **22**(281). s. 306.

trenéry a žokeji. Ve zbylém prostředí areálu se pohybovali diváci, potulní prodejci a cikáni věštící budoucnost.¹⁸⁹

Důležitost události je velmi detailně popsána ve vydání z roku 1909. Ani ne tak informacemi o jednotlivých závodech, žokejích a koních jako o přítomnosti šlechty byl naplněn článek o Královském poháru v Ascotu. Za nejvýznamnější dny byly považovány ty, kdy byla jeho součástí královská rodina. Roku 1909 tomu tak bylo v den zahájení a v den Zlatého poháru (The Gold Cup), na rozdíl od roku 1902, kde k velkému zklamání diváků Jeho veličenstvo chybělo.¹⁹⁰ Příjezd panovníka na závodistiště byl velkou událostí, kterou očekávali všichni přítomní. Král s královnou přijížděli z Windsorského paláce v královském kočáře za doprovodu velkého potlesku přihlížejícího davu. O uvítání na úterním zahajovacím ceremoniálu se postaral vikomt Churchill a odvedl Jejich veličenstva do královské lože.

Součástí reportáže je výčet nesčetného množství významných osob, které se na závodistišti nacházeli. K výběru pouze zlomku z nich patřili princezna z Walesu, korunní princezna Švédska, vévodkyně z Westminsteru, Rakousko-Habsburský a Portugalský ministr, hrabě z Jersey, markýz a markýza z Downshiru a mnoho dalších. Téměř u každé z dam je zmíněna róba, kterou si pro zmíněnou událost vybrala, doplněná kloboukem s výrazným zdobením a slunečníky. Módě celkově je v reportáži přiděleno mnohem více prostoru než samotnému dění na závodech. Za zmínku stojí střeční vítězství královny klisny Princess de Galles, které vyvolalo v celém davu nadšení. Dalším dnem, kterého se královská rodina zúčastnila, byl čtvrtek, kdy se odehrával Zlatý pohár s do té doby nejpočetnějším počtem diváků. Závěrečným dnem Královského poháru byl pátek. (Obr.21)¹⁹¹

K dalším místům, kde se dostihy za přítomnosti šlechty odehrávaly, patří závody v Chesteru¹⁹², Puchestownu¹⁹³, Goodwoodu¹⁹⁴, v Newmarketu¹⁹⁵ a Kempton Parku¹⁹⁶. K vidění byly také parkurové závody či závody koňských spřežení například na Představení královské dublinské společnosti.¹⁹⁷

---

¹⁸⁹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1900, **10**(119). s. 52-54.

¹⁹⁰ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(224). s. 75.

¹⁹¹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **46**(589). s. 124-125.

¹⁹² *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **17**(218). s. 388.

¹⁹³ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **17**(216). s. 311.

¹⁹⁴ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **46**(595). s. 362-363.

¹⁹⁵ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1899, **7**(82). s. 163.

¹⁹⁶ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1913, **60**(773). s. 273.

¹⁹⁷ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(234). s. 493.

4.6.3 Lov

Lov byl pro šlechtu nejen prostředkem zábavy, ale jak již bylo řečeno dříve, zajišťoval i druhy masa, které pro běžný lid nebyly snadno dostupné. Základem pro možnost lovu bylo vlastnictví pozemku nebo alespoň loveckých průkazů, koní, psů a zbraní. Stejně jako se aristokracie zabývala šlechtěním psů, i u koní byl na aspekt dobré rodové linie brán velký zřetel. Důvodem ale nebyl jen vzhled (i když stejně jako u psů byly pro koně pořádány výstavy), ale hlavně předpoklady k jezdeckým schopnostem.

Lovu se účastnili jak muži, tak ženy za doprovodu často velkého počtu honáckých psů. Podle sezóny se lovila vysoká, zajíci, různé druhy ptactva a pořádaly se štvance na lišky, které patřily k nejoblíbenějším. Rubrika *Poznámky z lovů* (Hunting Notes) se věnovala nejvyhlášenějším prostorům pro lov, jednotlivým příběhům z nich a pozvánkám nebo informacím o nadcházejících lovech nebo změnách v těch pravidelných. Jako užitečné se šlechtě mohly jevit i poznatky o obsazenosti hotelů a restaurací v místech konání honů a seznamu osobností, které v nich přebývali nebo to měli v plánu. Pozornosti se také dostávalo výjimečným jezdcům a jezdkyním, mezi nimi například manželka ministerského předsedy, lady Asquithová.¹⁹⁸

Schopnostem jízdě na koni a základním předpokladům k lovu se děti se často učily na ponících, až později přecházely na koně. K naučení se či zlepšení jejich jezdeckých schopností sloužily jezdecké školy. Nové metody, které nahradily ježdění jen na podložce s jezdeckými botami s kovovou špičkou, umožnily používání sedla i třmenů. Dle Harbyho, autora článků do časopisu, je nutné děti naučit nejen jak koně ovládat, ale také jak jej osedlat, odsedlat, rozebrat a vyčistit jeho postroj. Harby se přiklání k myšlence učení bez sedla, které považuje za jediný způsob, jak opravdu koně poznat a pochopit jeho pohyby. Proti běžnému zvyku také doporučuje, aby každý jezdec sám otevíral a zavíral brány při vstupu na pozemky a neočekával tuto službu od někoho jiného. Varuje také před zlovykem poníků kopat do psů, za což je třeba je trestat. Autor také vyjadřuje svůj nesouhlas s vévodou z Beaufortu, jehož děti do sedmi let věku směly na hon až třikrát týdně. Dle jeho slov je potřeba počítat s únavou nejen koní ale i dětí a ideální věk na takovou zátěž je až od čtrnácti let.¹⁹⁹ Pro nejmenší děti bylo k dispozici dřevěné sedlo ve tvaru židličky s ochrannou zábranou proti pádu s koženou přezkou kolem pasu dítěte.

---

¹⁹⁸ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **41**(528) s. 302-303.

¹⁹⁹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(234). s. 385-386.

Harby také upozorňuje na pečlivé zvážení správného oděvu a bot, které by byly k jízdě na koni vhodné a byly prodyšné. Za velmi riskantní považuje také nasednutí do otevřeného vozidla na cestě domů bezprostředně po lovu, bez dostatečného vychladnutí a odpočinku, které mohlo způsobit vážné prochlazení.²⁰⁰

Ženy měly možnost výběru ze sedla pro posed s nohama k jedné straně nebo pánského sedla. Dle toho musely volit také oděv, který jim umožňoval pohodlnou a bezpečnou jízdu. Běžné šaty používané při jízdě na dámském sedle nebyly možné použít pro jízdu obkročmo. K té si ženy mohly zakoupit jezdecké kalhoty. Dalšími běžnými částmi oděvu byl kabát do pasu, rukavice a klobouk.

4.6.4 Sport

Rubrika věnovaná aktivnímu odpočinku byla v časopise pouze jedna. Její název byl *Sport a volný čas* (Sport and Pastimes). Ačkoli nebyla součástí každého vydání, její frekvence je poměrně častá a její rozsah vcelku obsáhlý. Grafické zpracování nadpisu se v průběhu let měnilo od výjevů z různých sportovních aktivit za použití perokresby až po fotografie z jednotlivých událostí.

Společnost se věnovala sportům jak letním, tak i zimním. Mezi ty nejpopulárnější patřil golf, kriket, pozemní hokej a tenis na travnaté ploše v letních měsících. V zimních měsících to bylo převážně bruslení a sánkování.

Oblibě sportů a aktivních volnočasových činností jistě napomohl i fakt, že na konci 19. století, roku 1896, byly v Athénách zahájeny moderní olympijské hry. Velká Británie je hostila o pouhých 8 let později v Londýně.²⁰¹ Zde je nutné podotknout, že zmínka o této události v mých vydáních žádná nebyla.

4.6.4.1 Golf

Golfová sezóna byla od jara do podzimu s občasnými turnaji i během zimních měsíců. Hřiště se lišila počtem odpališť (9 a 18 jamek) a některé z nich byly rozdělené na hřiště pro ženy a muže. Soutěže byly pořádané také pro smíšené dvojice, čtveřice a týmy. Jednotlivci i páry měli své domácí kluby a hřiště. Časopis se zaměřoval pouze na výsledky dam či smíšených skupin. Turnaje často zasahovaly až do několika dní, převážně v letních měsících.

---

²⁰⁰ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **53**(685). s. 367.

²⁰¹ MCCRONE, Kathleen E. *Sport and the Physical Emancipation of English Women: 1870-1914*. 1. New York, USA: Routledge, 1988. ISBN 978-1138777156. s.161.

Hlavním obsahem článků byly průběžné výsledky turnajů na jednotlivých hřištích, mezi něž spadaly například Culverden, Wimbledon nebo West Lancashire, kvalita jejich úpravy, počet jamek a celková délka.

Ceny byly kromě jednotlivých turnajů udělovány také dle souhrnných měsíčních výsledků a vyvrcholením sezóny bylo vyhlášení vítěze šampionátu. Inspirací pro britská golfová hřiště byly rezorty v kontinentální Evropě, kde se také některé z turnajů odehrávaly. Typické pro britské prostředí, které značně stěžovalo podmínky turnajů, bylo velice proměnlivé počasí s často silným větrem a deštěm. Oblečení žen se skládalo z dlouhé sukně s halenkou, prostého střihu i zdobení a klobouku, v chladnějších měsících doplněné o kabát kratšího střihu. Muži měli dlouhé oblekové kalhoty a sako, na hlavě sportovní bekovku. K běžné výbavě patřil „bag“ s patovacími a odpalovacími holemi, golfové míčky a „těčka“.²⁰²

4.6.4.2 Krokot

Dalším populárním sportem byl krokot. Hrál se v počtu dvou až čtyř hráčů, kteří byli ve dvou proti sobě stojících týmech. Cílem hry bylo přemístit dvě ze čtyřech hracích koulí (červená, žlutá, modrá, černá) patřící týmu skrz deset vyznačených bran k cílové tyči na travnatém hřišti. Hra se hodnotila pomocí bodového systému. Jediným vybavením hráče bylo dřevěné „kladivo“ s rovnými stranami válce na obou stranách ve většině případů hraným oběma rukama. Oblečení se nijak nelišilo od běžně nošeného. Hráči nejčastěji hráli tři zápasy, ze kterých vyšel vítěz nebo vítězný tým. Ten poté postupoval v herní struktuře vzhůru až vzešel jediný vítěz. Hra byla ve většině případů smíšená. Vyvrcholením sezóny byl každoročně se odehrávající zářijový Velký turnaj, na nějž navazovaly další, obvykle menší turnaje. Významné finálové zápasy, případně zápasy mezi významnými osobnostmi, byly v časopise do detailu popsány. Výhrou byly často kromě medailí a pohárů také peněžité odměny.²⁰³

4.6.4.3 Pozemní hokej

Největšímu prostoru se jednoznačně v rámci časopisu dostalo pozemnímu hokeji, a to se zaměřením pouze na ženské týmy, které se skládaly z jedenácti členek. Zápasy mezi jednotlivými týmy se odehrávaly na venkovních hřištích a trvaly hodinu a deset minut. Úkolem bylo pomocí dřevěných hokejek umístit míč do soupeřovy brány, která se svou velikostí nacházela na pomezí brány fotbalové a hokejové. Oblečení bylo jen drobně přizpůsobené. Ženy měly ke hře jednoduché blůzy a sukně, které byly svou délkou nad kotníky, aby alespoň z části

²⁰² *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902,??(???) s.18-19. – vydání 13.12.1902

²⁰³ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1901, **14**(178). s. 368-369.

umožňovaly lepší pohyb při jinak rychlém sportu. Týmy byly odlišeny barvou halenky nebo kravatou. Oproti ostatním sportům neměly ženy při pozemním hokeji klobouky a úprava jejich vlasů byla výrazně prostší.²⁰⁴

Ačkoli je pozornost věnována velkému počtu ženských zápasů, mezinárodním zápasům je dopřáno prostoru ještě o něco většího. Každé z hráček je vyčleněn odstavec s popisem její herní pozice, způsobu hry a předchozím zkušenostem.

4.6.4.4 Zimní sporty

Mezi zimními sporty se těšilo velkému zájmu bruslení. To běžnější pro širokou veřejnost sloužilo jako možnost zimního vyžití a společenského setkání. Zájemci o sportovní bruslení pořádali pod záštitou svých klubů různé soutěže a přehlídky. Pro zájemce, převážně se zaměřením na děti, byly k dispozici za poplatek (1 guinea pro děti do 14 let, 2 guiney pro každého staršího 14 let) lekce s lektorem. Vyvrcholením sportovního bruslení byl šampionát v krasobruslení vyhlášený samotným panovníkem.²⁰⁵

Dalším sportem, kterému byla věnována pozornost, bylo horolezení. Na tento sport je upozorňováno ale v poněkud jiném duchu než u všech ostatních aktivit. Autor knihy *True Tales of Mountain Adventure* Aubrey Le Blond upozorňuje na nebezpečí, které hrozí v horách. Poukazuje na skutečnost, že majetní lidé jezdí do hor i bez předchozích zkušeností jen z důvodů popularity destinace a pohybové aktivity. Upozorňuje, že ačkoli se podmínky v horách pro turisty a horolezce výrazně zlepšily, kvůli chybějícím zkušenostem a proměnlivému počasí patří úmrtí stále k ne zcela ojedinělým případům. Vyhledávanými horami byly Alpy, a to převážně vrcholky Zermatt nebo Mont Blanc.²⁰⁶ Ve vysokohorských střediscích bylo možné se zúčastnit skoků a jízdě na lyžích.²⁰⁷

4.6.4.5 Ostatní sporty

Pozornost byla také věnována sportovním utkáním v tenise na travnatém povrchu. Ten se hrál stejně jako většina výše zmíněných her, jak mezi stejným pohlavím, tak i ve smíšených dvojicích. Příspěvky o tenise sloužily ve většině případů jako sportovní výsledkové zpravodajství informující o proběhlých turnajích a šampionátech na určitých hřištích v Británii i zahraničí.²⁰⁸

---

²⁰⁴ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1910, **48**(618). s. 292-294.

²⁰⁵ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **16**(199). s. 166.

²⁰⁶ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1907, **38**(483). s. 4-5.

²⁰⁷ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1907, **48**(615). s. 148-149.

²⁰⁸ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **47**(610). s. 459-460.

Mezi další sporty patřilo rybaření, polo, lukostřelba, bruslení na kolečkových bruslích, badminton, plavání nebo regata. Oděv pro plavání se skládal z krátkých šatů nad kolena projmutých v pase, s krátkým rukávem a byl doplněn o volné kalhoty pod kolena. Používaným materiálem byl satén, galatea nebo serž a zdobení bylo adekvátní účelům použití. (Obr.22)²⁰⁹ Sportovní oděv doplňoval klobouk a pro větrnější dny byl ženami používaný jednoduchý kabát se zavazováním přes ramena.²¹⁰

Pro hráče jednotlivých sportů byly vydávány odborné knihy, na které *The Ladies' Field* upozorňoval a zároveň vydával jejich recenze. K takovým patří například kniha o kroketu *Croquet Annual* od Diany, která obsahovala nejen pravidla hry, ale pojednávala také o etiketě a taktice.²¹¹ Diana nabádaly ženy ke sportovním aktivitám, které jim měly zaručit lepší tělesnou konzistenci, pomoci jim vytvořit nový život a zaručit štěstí. Dle Diany byla fyzická slabost pouze nedostatkem tělesné výchovy a cvičení spíše než vrozenou neschopností. Snažila se také zasadit o pohodlnější a vhodnější oblečení v rámci sportování žen.²¹² Aktivní pohyb urozených dam se ale ne vždy setkával s veřejným souhlasem, na komentáře, které tvrdily, že sportovní činnost potlačuje ženskost, reagovala Diana velmi příkře a pomocí zdravotních argumentů tyto návrhy vyvracela.²¹³

Pozornost byla také věnována sportování dětí. Hlavní myšlenkou, jak již podotkla Diana, bylo posílení psychického a fyzického zdraví pomocí pravidelného, ale nepřehnaného cvičení. Sir Lauder Brunton uvádí, že dle slov nesporného odborníka je nejlepším cvičením pro vývoj mozku japonské džiu-džitsu. To má posílit nejen svaly těla, ale zlepšit rozhodování a vnímání jedince. Jednotlivé cviky jsou pak za pomoci fotografií se třemi dívkami ilustrovány v časopise z roku 1909.²¹⁴

4.6.5 Zahraničí

Velkou zálibou šlechty byly cesty do zahraničí. Kapitola *Cestovní kancelář* (Travel Bureau) se věnovala komentovanému výčtu jednotlivých destinací s popisem pozitiv a negativ. Zdůrazňovala také, pro jaké aktivity byla destinace vhodná a co od ní mohli cestovatelé očekávat. Její nejrozšířenější součástí byly odpovědi k zasláným dotazům. K nejoblíbenějším

---

²⁰⁹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(227). s. 214.

²¹⁰ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1903, **22**(281). s. 313.

²¹¹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1901, **14**(178). s. 369.

²¹² MCCRONE, Kathleen E. *Sport and the Physical Emancipation of English Women: 1870-1914*. 1. New York, USA: Routledge, 1988. ISBN 978-1138777156. s. 249-250.

²¹³ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(228) s. 269.

²¹⁴ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, ??(???) s. 78-79. – vydáno 11.12.1909

patřily resorty ve Francii, Německém království, Rakousku-Uhersku a Itálii. Dopisovatelé se tázali i na vzdálenější místa, např. Norsko, severní Afriku, Indii, Japonsko nebo Austrálii. Součástí jejich dotazů byly otázky na ubytování, průměrné teploty a počasí v době plánovaných návštěv, místní ceny a nabídku aktivit v okolí. Komentáře zmiňovaly i popis společnosti, která diskutované destinace navštěvovala.

Pro kratší výlety a dovolené byly mezi šlechtou oblíbené i britské resorty na pobřeží. Po staletí hojně navštěvované lázeňské město Bath, které se nachází zhruba 200 km západně od Londýna se těšilo velkému zájmu i na přelomu dvou století. Návštěvníkům nabízelo kolonády, rozlehlé parky, léčivé prameny a velké množství soukromých i veřejných lázní. Ze sportovního vyžití byl k dispozici golf, kriket, tenis a projížďky lodí na Avoně.²¹⁵

Nejčastější způsobem přepravy do vzdálenějších destinací byly vlaky, u kterých šlechta volila první třídu, která ve většině případů zaručovala nekuřácké prostory, jídelní a spací vozy. Časopis také informoval o nově vystavěných železničních sítích napříč Evropou, které umožňovaly snazší návštěvu nových míst. Koncem prvního desetiletí 20. století je možné povšimnout si změn i v rámci cestování. Šlechta, v jejímž prostředí byly již poměrně rozšířené automobily, vyžadovala během cestování jako součást ubytování i zastřešené garážové stání. To se v průběhu dalších let stalo velmi častou součástí nabídky hotelů.

Mezi jednotlivými resorty jsou zmíněny i oblíbené destinace královské rodiny. Stejně jako u všech ostatních aktivit, stávaly se tak pro šlechtu inspirací. Mezi zmíněné patřily například italská Riviera, francouzské Cannes nebo rakousko-uherské Mariánské lázně.

Čtenáři byli informováni o společenském dění ve světě skrz občasné články z rubriky *Společnost v zahraničí* (Society abroad), ty byly v některých případech přímo specifikované například na Berlín, Benátky nebo Řím. Jednotlivé krátké zprávy pojednávaly o evropských královských rodinách, významných politických představitelích, populárních spisovatelích či hudebnících. Informace se týkaly převážně místa pobytu, zdravotního stavu, společenských událostí či náplní dní jednotlivých členů.²¹⁶

Z názorné ukázky z roku 1909 je vidět shoda oblíbených destinací britské a anglické aristokracie „*QUEEN MARGHERITA will only be in Rome for Christmas, as the doctors have advised her to spend some weeks on the sunny Riviera. Her Majesty has fortunately entirely recovered from her long illness of last winter, but is better for her not to begin too soon the*

---

²¹⁵ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1910, ??(???) s. 5. – vydáno 18.6.1910

²¹⁶ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, 53(685). s. 369.

*active life of the capital. Therefore, she will spend a few weeks at Bordighiera which is a favourite resort of English society people“.*²¹⁷

4.6.6 Automobilismus a další způsoby přepravy

Počátky automobilové historie sahají do konce 19. století, kdy za vynálezy automobilu stojí němečtí inženýři Karl Benz a Gottlieb Daimler. Byl to právě Benz, který si 29. ledna roku 1886 nechal patentovat první benzínem poháněný motorový vůz pod názvem *Benz Patent Motorwagen*. Tímto vozem byla čtyřtákní tříkolka. Daimlerova firma DMG prodala své první auto se čtyřmi koly roku 1892 a o šest let později jako první na světě použila čtyřválcový motor. Anglie se na prvotním vývoji nepodílela, ale poté co Brit Frederick Simms potkal v Německu Daimlera, rozhodl se jeho auta do Anglie importovat. Automobil firmy Daimler je tak považován za první motorové vozidlo na území Velké Británie.

Auta se vyznačovala převážně klasickou koncepcí s motorem umístěným vpředu a pohonem zadních kol. Podvozek automobilu byl tvořen většinou žebřinovým rámem, na který byla přichycena karoserie. Její rám byl tvořen dřevěnou konstrukcí, která byla následně oplechována a nalakována.²¹⁸ Kola automobilů z tohoto období byla loukoťová s dutou pneumatikou, do které se vkládala gumová duše, která mohla být huštěna vzduchem dle potřeby.²¹⁹ Zajišťovala tak cestujícím komfortní jízdu. Auta měla, nejen v Británii, pravostranné řízení.

První zmínka o automobilu, v mnou získaných vydáních časopisu *The Ladies' Field*, se nachází v roce 1902. Ta nejedná o výhodách vozidel, ale naopak upozorňuje na jejich sílu, rychlost a neohleduplnost řidičů, kteří mohou způsobit vážně nehody nejen nárazem či vyklopením pasažérů, ale také například splašením koní. Upozornění se také vztahuje na změnu chování řidičů, kteří se z ohleduplných mužů na tanečním parketu a milého doprovodu ve společnosti stávají v automobilech sobeckými řidiči na silnicích a snaží se popírat míru nehodovosti vozidly způsobenými.²²⁰

---

²¹⁷ Dle překladu autorky, pokud nepřeloženo jinak: “Královna Margherita bude v Římě jen v období Vánoc, na radu doktorů bude trávit několik týdnů na slunečné Riviere. Její Veličenstvo se konečně plně uzdravilo z dlouhé nemoci předešlé zimy a je pro ni lepší nezačínat příliš brzy s aktivním životem hlavního města. Proto stráví několik týdnů v Bordighiere, které jsou nejoblíbenějším místem britské společnosti.“ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, 48(704) s. 108.

²¹⁸ PARISSIEN, Steven. *The life of the automobile: the complete history of the motor car*. New York: Thomas Dunne Books, St. Martin's Press, 2014. ISBN 978-1250040633. s. 8-15.

²¹⁹ Our 124-year old journey. *Dunlop Tires* [online]. [vid. .24.8.2018]. Dostupné z: <<https://www.dunloptires.com/en-US/company/tire-history>>

²²⁰ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, ??(???) s. 437. – vydáno 22.11.1902

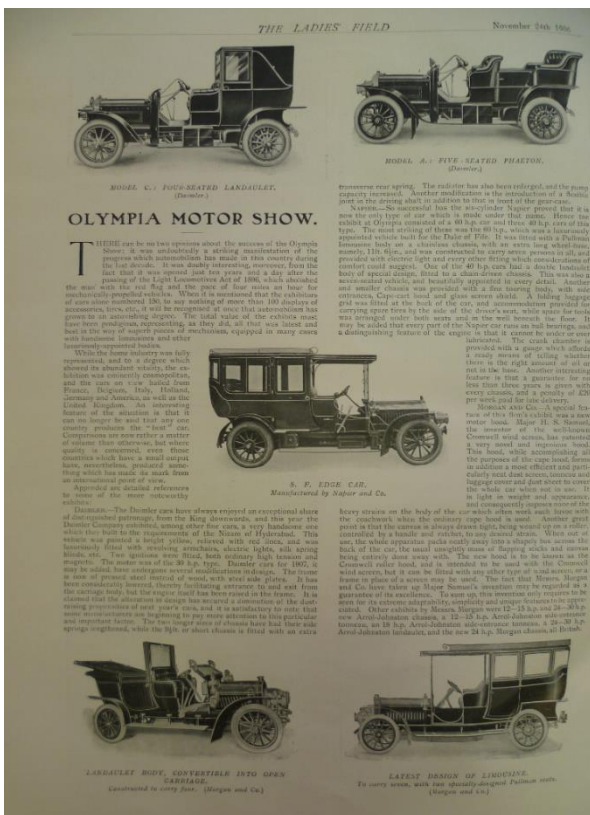
O pouhé tři roky později je v březnovém vydání článek zcela jiného ladění. Autor příspěvku se věnuje, na popud dotazů čtenářek, obtížnosti řízení vozidla. Poukazuje na to, že s neustálým vývojem je řízení snazší a žena, která umí jezdit na kole, by neměla mít problém

ani s řízením automobilu. Dodává však, že převaha mužů na silnicích a ženský nedostatek soudnosti může způsobit jisté problémy. Za nejobtížnější část autor považuje změnu rychlosti pomocí řadicí páky. V článku jsou také zmíněny ženy, které se řízení věnují aktivně a jsou v něm více než zručné, mezi nimi vévodkyně ze Sutherlandu, baronka Campbell von Laurentz nebo madam du Gast, aktivně se účastnící na části závodu mezi Paříží a Madridem.²²¹

Na výstavě *Olympia Motor Show* byly roku 1906 představeny nové modely vozů značek Sheffield-Simplex Company, Napier and Co., Morgan and Co. nebo na zakázku vytvořené auto značky Daimler pro princeznu z Walesu. Zobrazená auta jsou čtyř až sedmimístná, s výkonem až 28 koňských sil.²²²

Roku 1909, jak je Ch.L. Freestonem uvedeno, se na britských silnicích pohybovala auta již 13 let. Zájem o ně během těchto let výrazně vzrostl a mezi vyššími společenskými kruhy bylo téměř povinností automobil vlastnit, a to i bez opravdového zájmu o technický vývoj či jeho potřebu využití.²²³ Z článku z října roku 1910 je zřejmé, že se automobilismu věnoval také sám král Jiří V., který cestoval s rodinou a jehož pomoc při cizí nehodě je v článku hodnocena slovy „*Mercy becomes the throned Monarch better than his crown.*“²²⁴

Na výstavě *Olympia Motor Show* roku 1913 je vidět značný pokrok ve výkonu, který se u běžných osobních vozidel zvýšil až na 50 koňských sil a stejně tak nabídka druhů vozů a značek se poměrně výrazně oproti předešlým rokům rozšířila.²²⁵

Obrázek 8 Olympia Motorshow (Zdroj: The Ladies' Field, 1906)

²²¹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1905, 29(367) s. 137-138.

²²² *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1906, 35(454) s. chybějící údaj.

²²³ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, 48(615) s. 183.

²²⁴ Dle překladu autorky, pokud nepřeloženo jinak: „*Milosrdství sedí monarchovy na trůnu lépe, než jeho koruna.*“. *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1910, 51(656) s. chybějící údaj.

²²⁵ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1913, 63(818) s. 635.

Články se věnovaly nejen technickým pokrokům na vozidlech, ale také vhodnému oblečení pro motoristické výlety. Ty byly se stále se zvyšující tendencí i součástí reklamy. Při přepravě domácích mazlíčků nebyla reklamou opomíjena ani zvířata, kterým pro větší komfort byly navrženy jezdecké brýle.²²⁶ Ženám byly doporučované šály a šátky proti prochladnutí, dlouhé kabáty, v ideální případě s kapucí a rukavice. Ke konci prvního desetiletí se začalo objevovat použití vozidel pro účely taxi služby, pro snadnou dopravu lékařů či pro dobrodružné výpravy po celém světě.²²⁷

Postupně stále populárnější zábavou se stávaly také automobilové závody a závody motocyklů nejen na území Velké Británie, ale i v Evropě. Soutěže byly pořádány nejen v rychlostních disciplínách, ale také v co nejdelším dojezdu či v jejich schopnosti stoupat. Některé ze závodů, jako například Buncombe hill-climbe byl organizován Sommersetským automobilovým klubem, jiné byly sponzorovány firmami, jež měly nějakou spojitost s výrobou motorových strojů. K těm patřila například do roku 1907 firma Argyll. Příkladem závodu vozidel v zahraničí byl francouzský Coupe de la Presse o délce kolem 400 kilometrů, s maximální povolenou spotřebou do 19 litrů na 100 km bez možnosti dotankování. Závody pořádal také Automobilový svaz Křišťálového paláce pod záštitou královského klubu Royal Automobile Club. Každý ze závodů měl jasně stanovené podmínky pro možnost účastnit se. K těm patřilo počet sedadel ve vozidle, maximální počet koňských sil nebo rozvor. Vítěz většiny závodů byl dle jeho prestiže oceněn finanční odměnou.

K motorem poháněným dopravním prostředkům nepatřily v této době ale jen automobily. Snaha dopravit se co nejrychleji z jednoho místa na druhé se týkala také vody a vzdušného prostoru. V lodní dopravě a sportu bylo možné sledovat první pokusy s motorovými čluny. Ve vydání z roku 1907 se tak můžeme dočíst o závodu motorových plavidel. Jejím výhercem byla slečna Levittová, první žena řídící motorový člun ve veřejné soutěži, již po výhře blahopřál sám král Eduard VII. s královnou.²²⁸

V rámci pohybu ve vzdušném prostoru bylo od konce 18. století možné využít horkovzdušný balon, který kvůli své obtížné koordinovatelnosti a závislosti na počasí, sloužil spíše než jako dopravní prostředek jako určitá forma zábavy. V letech balónem byly pořádány i soutěže, které si ale díky své finanční zátěži mohli dovolit jen ti nejvýše postavení. Jejich počet byl ale redukován i mírou nebezpečí, kterou mnozí nehodlali riskovat.²²⁹

---

²²⁶ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, ??(???) s. 137-138. – vydáno 22.11.1902

²²⁷ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, 47(610). s. chybějící údaj.

²²⁸ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1907, 38(488). s. chybějící údaj.

²²⁹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1907, 38(483). s. 4-5.s. 7-9.

V časopise je také zaznamenán jeden z počátků motorového létání. Zpráva „*Greatly daring, M. Louis Blériot this morning crossed the Channel shortly after dawn on the airy structure to which he has pinned his faith.*“²³⁰ byla deníkem *the Daily Telegraph* telegraficky doručena z Doveru informující o právě dosaženém úspěchu. Milníkem zdolaným v červenci roku 1909 se stal přelet kanálu La Manche, který uskutečnil francouzský vynálezce a konstruktér Louis Blériot ve svém dva roky vyvíjeném monoplánu. Jeho cesta započala nedaleko francouzského Calais za podpory několika stovek přihlížejících. Po 38minutovém přeletu dorazil nedaleko britského Denveru, kde jeho přilet zaznamenal francouzský novinář. Po rozšíření informace se mu dostalo značného uznání jak na území Británie, tak Francie. Blériot tak navázal na úspěchy svého krajana Blancharda, který kanál přeletěl v horkovzdušném balonu.²³¹

4.7 Zvláštní příležitosti

4.7.1 Korunovace

Veškeré oslavy, které se týkaly královské rodiny, byly více než velkolepé. Byla na ně zaměřena pozornost nejen všech Britů včetně zemí kolonií, ale často se jim dostávalo pozornosti celého světa. Těmi na přípravu nejnáročnějšími byla korunovace králů a královské sňatky. V mnou zkoumaném období proběhly korunovace dvě, jedna krále Eduarda VII., kterou reflektuje časopis jen zobrazením domů, ve kterém budou umístěni královny hosté²³², ta druhá Jiřího V. Jeho korunovace proběhla 22. června roku 1911 a na počest této události bylo vydané speciální číslo *The Ladies' Field* 10. června 1911. Jeho provedení se liší titulní stranou, obsahem, rozsahem i provedením.

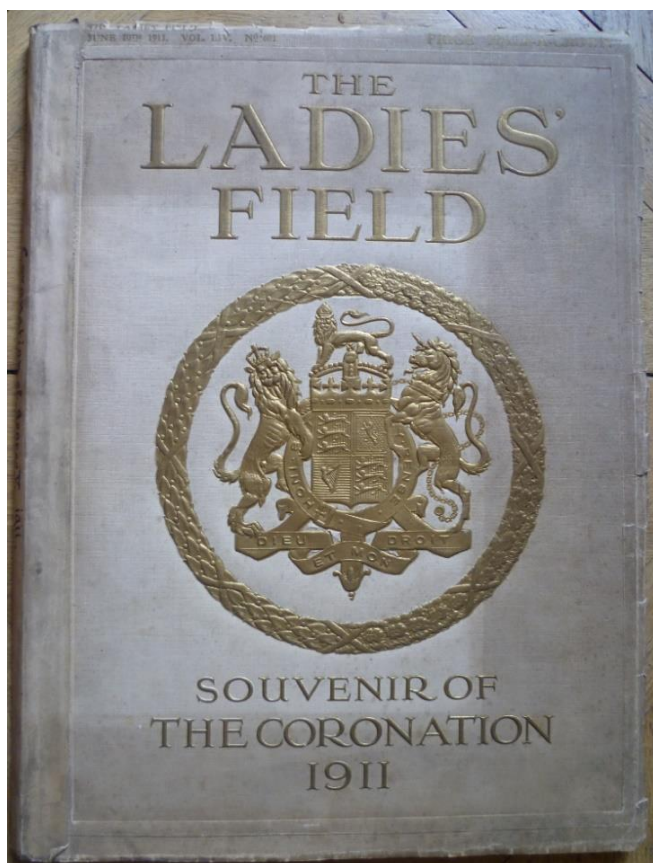
Ačkoli časopis jinak nemá pevné desky, jeho titulní strana je ze zpevněného jednobarevného papíru (původně zřejmě bílého), na kterém je zlatým písmem vtištěný název časopisu, název vydání *Souvenir ke korunovaci 1911 (Souvenir of the Coronation 1911)* a středu dominuje státní znak Spojeného království. Státní znak, se symboly království Anglie, Skotska a Irska, na jehož vrcholu se nachází symbol královské koruny a jednoocasého lva, je obtočen podvazkem s heslem Podvazkového řádu *HONI SOIT QUI MAL Y PENSE* (Zlo tomu, kdo

---

²³⁰ Dle překladu autorky, pokud nepřeloženo jinak: „*Velmi odvážný, pan Louis Blériot, překročil dnes ráno krátce po úsvitu Kanál (La Manche) ve své vzdušné konstrukci, ve kterou vložil svou víru.*“ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **46**(594). s. 326.

²³¹ Tamtéž.

²³² *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **17**(218). s. 426-427.

Obrázek 9 Titulní strana vydání ke korunovaci Jiřího V.
(Zdroj: *The Ladies' Field*, 1911)

o zlu smýšlí). Podvazek je držen jednoocasým lvem, symbolem Anglie a jednorožcem, symbolem Skotska. Ve spodu je umístěna stuha s heslem panovníka DIET ET MON DROIT (Bůh a mé právo). Celý znak se nachází ve florálním věnci.²³³ Na druhé titulní straně je portrét budoucího krále Jiřího V. a jeho manželky Marie z Tecku. Rámeček strany je vyhotoven v červené barvě, která je společná pro téměř celé speciální vydání.

Úvod čísla je věnován historickým korunám napříč královstvími, jejich fotografiím, popisům a datování. V další části je kresba a legenda o svatém Jiřím a drakovi s různými uměleckými

vyobrazeními například od Albrechta Durera nebo Donatella. Vyzdvihuje také úspěchy britského námořnictva a výjimečných postav od dob jeho založení jako odkaz působení Jiřího V. v jeho službách.

Další část se věnuje všem královým zástupcům v zámorí a jejich chotím (Great Britain Overseas). Připomenutí královské historie se nachází napříč celým korunovačním dílem. V díle o Georgiánské době můžeme vidět jejich příchod do Anglie a popis společenského života té doby. Na následujících čtyřech stranách můžeme vidět vždy dva obrázky pro každého z georgiánských králů (Jiří I. – Jiří IV.) malované v pestrých barvách a vždy zobrazující krále na společenské události.

V kolorovaných nákresech můžeme vidět představy společenských akcí, jež se odehrály v několika následujících dnech po korunovační ceremonii. Mezi zobrazenými je například korunovační zahradní slavnost, dostihy v Ascotu nebo aviatická pouť. Součástí korunovačního dílu byla i reklama. Na rozdíl od ostatních vydání byly i reklamy barevné ačkoli produkty nebo

²³³ Symbols of Monarchy. *British Monarchy Foundation* [online]. [vid. 5. 8. 2018]. Dostupné z: <<https://bmsf.org.uk/about-the-monarchy/the-monarchy/symbols-of-monarchy/>>

inzerující firmy se nelišily. Většinu z inzerovaných produktů tvořila večerní toaleta dam, dále také kosmetické a čisticí přípravky.

V další části věnující se korunovaci můžeme vidět výběr členů anglické vyšší šlechty, která se účastnila korunovace Jiřího IV. v jejich korunovačních róbách. Na barevných kresbách je také možné spatřit korunovační proces s králem Jiřím IV. usazeným na trůn svatého Eduarda arcibiskupem z Canterbury, korunovační banket a servírování prvního chodu.

Pozornost je věnována také králově ženě Marii, jejíž korunovace probíhala hned po korunovaci samotného krále. V článku *Její Veličenstvo královna Marie* (H.M. Queen Mary) autor prochází historií všech královen Marií v době britského království. Budoucí královně Marii z Tecku je věnováno několik stránek mapujících její dětství a její rodinu v době korunovace.

Jedna z kapitol je také věnována šlechtickým rodům, jejichž spojení s králem bylo dědičné a jež byly po léta v službách jeho veličenstva. K takovým patří vévodové z Norfolku, vévodové ze Somersetu, markýzové z Winchesteru, knížata z Loudounu a další. Tyto osoby měly i své jasně dané poslání během korunovace. Ke královým korunovačním hostům patřili zástupci zámožských dominií a zahraničních sil, z několika vybraných např. Jeho královské veličenstvo Duc d'Aosta (Itálie), Jeho imperiální veličenstvo arcivévoda Kari.-Franz-Josef (Rakousko-Uhersko) nebo pan John Hays Hammond (Spojené státy americké) a výčet dalších více než dvaceti hostů. Následujících dvacet stran je věnováno státním hymnám s notovým zápisem v čele s Britskou hymnou *Bůh chraň krále* (God Save the King)²³⁴.

Zbylé strany korunovačního díla jsou v běžném, černobílém provedení s velkým množstvím reklam, pravidelnými rubrikami (Animal Gossip, The Children's Field, Menage and Means) a několika články dotýkajícími se zahraniční politiky a šlechty. Tím je například článek o zahraničních ambasádách v Londýně. Poslední strana je zakončena barevnou reklamou na „Auto stovek králů“ (The Car of a Hundred Kings) firmy Daimler.²³⁵

4.7.2 Londýnská sezóna

Pro velké množství členů aristokratických rodin nebyl Londýn místem jejich hlavního bydliště. Těmi byla většinou venkovská sídla, která sloužila jejich pobytu mimo období

---

²³⁴ Pozn. Autorky – Dnešní podoba Britské hymny „*God Save the Queen*“ se svým textem neliší, pouze je upravena dle pohlaví monarchy v čele Spojeného království. Autor skladby není znám.

²³⁵ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, ??(???) – vydáno v červnu 1911

takzvané Londýnské sezóny. Její časové rozmezí není pevně stanoveno. Za její počátek lze považovat rozmezí mezi Vánoce a Velikonocemi a konec zhruba kolem poloviny léta.

Na toto časové období se členové šlechtických rodin a významné společenské osobnosti sjeli do Londýna, aby se zde aktivně účastnili na společenských událostech. Mezi ty patřily sportovní události jako byly výše zmíněné dostihy, sportovní zápasy či kulturní akce v podobě divadelních a hudebních představení, výstav a plesů. Současně se v této době otevíral parlament a začal čas významných politických jednání a hlasování. Tato doba byla ale také stěžejní pro mladé ženy, které byly v průběhu sezóny uváděny do společnosti a tím počala doba hledání jejich budoucího manžela.

Počátku vrcholu období sezóny předcházela tzv. *London's Demi season*, během které se neodehrávalo tolik celospolečenských událostí, a tak dávala prostor pro soukromější setkávání a menší slavnosti. Dříve běžné karetní večery byly nahrazeny večerními recepce často s doprovodnou hudbou. Mezi nejvyhlášenější patřily politické večírky lady Asquithové, pondělní večírky lady Mond v její rezidenci na Lowndes Square či velké nedělní večerní recepce o deváté u lady Fairbarn. Setkání se většinou skládalo ze společného stolování pro menší počet lidí, po kterém následovala divadelní představení či tanec.²³⁶

K Londýnské sezóně bylo časopisem *The Ladies' Field* vydáváno speciální číslo jehož součástí byly informace o proběhlých, ale převážně nastávajících událostech, ke kterým se upínaly zraky celé aristokratické společnosti. Důležitou informací, která jednotlivé články doprovázela byla účast královské rodiny či důležitých společenských osob.

Jednou ze sportovních událostí vztahující se k počátku Londýnské sezóny byl jachtařské závody na řece Temži. K nejvyhledávanějším závodům patřily ty spadající pod královský pohár (King's Cup) v nichž se soutěžilo v několika skupinách dle velikosti jachet (15 nebo 23 metrů). První ze soutěží v rámci královského poháru byla regata Royal Harwich.²³⁷ Po jachtařských závody následovaly dostihové závody v Ascotu.

Během hlavní sezóny bylo královnou pořádáno několik plesů pro debutantky nazývaných dle pořadí např. *První královnin dvůr* (Their Majesties' First Court), které začínaly spolu s počátkem sezóny. Jejich tradice se datuje k počátku 17. století a její podoba se od té doby nijak výrazně nezměnila. Dívky byly zvány královskou rodinou jmenovitě a jejich uvedení do společnosti obstarával člen rodiny či blízký rodinný přítel. Kodex oblékání pro neprovdané dívky byl jasně stanoven, každá z dívek musela být oděna v dlouhých bílých šatech (s možností odlišení se ve střihu, materiálu a zdobení), a v některých případech byly předepsány

---

²³⁶ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1911, 53(677). s. 16.

²³⁷ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1907, 38(483). s. 2-3.

bílé rukavičky sahající nad lokty a závoj. Královských bálů se účastnila i velká část královské rodiny. Reporty z jednotlivých plesů obsahovaly jména dívek a jejich doprovodu a popis jejich šatů. Velká pozornost byla věnována i výzdobě sálů a oblečení samotného dvora. V člancích chybí jakákoli zmínka o průběhu samotných plesů či délce jejich trvání. (Obr.23)²³⁸

Plesy a večírky byly často pořádány na počet přátel či rodinných členů a některé z nich se odehrávaly s určitou pravidelností. Mezi takové patřil ples v Airlington Street lady Salisbury pro její jedinou dceru či ples lady Rosabelle Erskine pro jedinou dceru lady Rosslyn na počest jejího vstupu do společnosti. Takové plesy patřily mezi nejváženějšími rodinami k poměrně častým, umožňovaly tak dívkám snazšího seznámení. Pozvánky a jejich přijetí či odmítnutí stanovovalo základy společenského života a dění během Londýnské sezóny. Byly psané samotnými hostitelkami a rozesílány na základě knihy hostů z předchozích společenských akcí. Nejoblíbenější, ale zároveň také nejdražší zábavou byly hudební koncerty, které si mohli dovolit jen ti nejmajetnější. Zájem o politicky laděné večírky byl dle článku z roku 1909 na ústupu. Oblíbené večere, jejichž začátek se posouval ke stále pozdějším večerním hodinám, byly výrazně zkráceny, a tak se jejich průběh odehrával obvykle mezi 9 a 10 hodinou večerní. Následné moderní bály tak začínaly kolem 22.30, což je dříve, než tomu bylo v předchozí době běžné.²³⁹

Všechny události odehrávající se během Londýnské sezóny dávaly možnost k sebezprezentaci a reprezentaci své rodiny. Důraz na „správné“ oblékání, setkávání s lidmi, vhodné a populární společenské kulturní události udávaly postavení, tak důležité pro danou společnost.

4.7.3 Svatební oznámení

Svatbám ve vlivných britských kruzích byla věnována celá kapitola časopisu *The Ladies' Field*. Její název byl v počátečních letech *V království panen* (In Hymen's Realms)²⁴⁰, který později nahradil název *Nynější svatby* (Recent Weddings)²⁴¹.

Informace v této kapitole se sestávají z výčtu svateb, které se odehrály v několika posledních týdnech. Každý z odstavců je nadepsán jménem ženicha a nevěsty za svobodna. Velkou část ze zmíněných sňatků také doplňují portrétní fotografie svatebčanů. Poté následuje velmi obsáhlý popis svatební ceremonie. První zmínka je o místě konání obřadu, kterým byl ve

---

²³⁸ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **17**(219). s. 453.

²³⁹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1909, ??(???) s.3.– vydáno 15.5.1909

²⁴⁰ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1901, **15**(185). s. 226.

²⁴¹ *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1910, **48**(618). s. 542.

většině zkoumaných případech kostel. Další popis přiblížil informace o svatebčanech, jejich původu či společenském postavení. Důraz na vzhled jednotlivých hostů svatební ceremonie i místa obřadu je zcela zřejmý dle detailních popisů. Svatební šaty dívek byly většinou ušité z bílého saténu, jež zdobily diamanty, perly a krajky. Součástí šatů byl ve většině případů také svatební závoj. Ten byl umístěn pomocí hřebíků k účesu nevěsty nebo byl připevněn na květinovou čelenku. Dívku k oltáři vedl otec, či blízký, často společensky významně postavený rodinný přítel.

Součástí každé svatby bylo i předání svatebního daru ženicha nevěště. Ten se skládal z květiny a drobného osobního daru, kterým mohla být kniha nebo šperk, často nošený přímo při svatební ceremonii. U reportů z velkých svatebních obřadů můžeme najít i seznam hostů, který jmenuje nejváženější členy. Takovým obřadem je například svatba lady Randolph Churchill a George Cornwallis-West. Mezi výběrem ze seznamu hostů můžeme najít několik šlechtických rodin – vévodu Marlborough, který vedl R. Churchill k oltáři, s manželkou, markýze z Londonderry, vévodkyni z Roxburghe a dále pak velvyslance Spojených států, portugalského ministra a mnohé další. Za zmínku stojí i 300 svatebních darů, které novomanželé obdrželi. Mezi nimi například tiara z diamantů a perel. Posledními informacemi, které článek sděloval bylo místo recepce a cílová destinace líbánek, jež směřovaly v mnohých případech do zahraničí. (Obr.24) ²⁴²

Rok	Celkový počet sňatků *	Počet sňatků s Američany	Počet sňatků s ostatními cizinci**
1899	19	0	2
1900	15	1	0
1901	6	1	0
1902	31	1	2
1903	6	0	3
1904	3	0	0
1905	10	0	0
1906	31	0	4
1907	7	0	1
1908	0	0	0
1909	35	0	1
1910	43	0	1
1911	9	0	1
1912	7	0	1
1913	11	0	1

*Z dostupných vydání *The Ladies' Field* mezi lety (1899 - 1913)

**Mezi zeměmi: Nový Zéland, Belgie, Itálie, Kanada, Rusko

²⁴² *The Ladies' Field*. Strand: George Newnes, Limited, 1900, **10**(126) s.421.

Výše zpracovaná tabulka vypovídá o celkovém počtu uskutečněných svateb v časopisu *The Ladies' Field* v průběhu let 1899 až 1913. Data z roku 1908 chybí z důvodu neúplnosti a nedostatku materiálů z daného roku. Celkový počet napříč zkoumanými roky činí 233 v časopise zmíněných svateb, z nichž pouze ve dvaceti z nich byla zmínka o sňatku mezi Britkou a příslušníkem cizí země (USA, Nový Zéland, Belgie, Itálie, Kanada, Rusko).

Z dvaceti výše zmíněných mužů jen tři pocházeli ze Spojených států amerických, což tvoří pouze necelých 7 procent z celkového objemu svateb. Tato čísla tak zcela nepotvrzují ani nevyvrací tezi Kennetha O. Morgana to tom, že britská aristokracie množila své statky za pomoci sňatků z rozumu převážně s novou majetnou aristokracií ze Spojených států.²⁴³

---

²⁴³ MORGAN, Kenneth O., Martin KOVÁŘ a Josef POLIŠENSKÝ. *Dějiny Británie*. 2., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-432-9. s. 211.

Závěr

Cílem této diplomové práce s názvem „*Každodenní život britské aristokracie před první světovou válkou*“ je ilustrovat běžný život britské šlechty pohledem časopisu *The Ladies' Field* mezi lety 1899 a 1913 s důrazem na ženy, jimž byl časopis věnován. Výtisky deníků byly sesbírané v archivech České republiky. Použitou metodikou byla kritická komparace odborné literatury.

Během studia mého hlavního zdroje, časopisu *The Ladies' Field*, jsem se potýkala s nemožností získat některá vydání, která by mohla být užitečná pro vytvoření celkového obrazu mnou zkoumaného období. Je také nutné podotknout, že některá dostupná čísla nebyla kompletní. Chybějící stránky nebo jejich části mohou teoreticky obsahovat lehce odlišná fakta, než jsou zmíněna v mé diplomové práci. Zastoupení počtu výtisků z jednotlivých let tak není díky jejich různé dostupnosti zcela vyvážené. Z pohledu počtu mnou použitých vydání je tak z daleka nejobsáhlejším rokem je rok 1902.

Práce je rozdělena do dvou částí. Úvodní část stručně nastiňuje druhou polovinu devatenáctého a počátek dvacátého století z politického a kulturního hlediska, pro vytvoření kompletního obrazu předválečné doby. Druhá, výzkumná část se věnuje jednotlivým kapitolám a tématům časopisu napříč zkoumanými roky a zobrazuje tak svět aristokratické společnosti, převážně žen, pohledem časopisu na tuto skupinu orientovaného.

Z mé práce jasně vyplývá několik závěrů. Majetkové postavení dané společnosti bylo nadřazené průměrné populaci. Tento fakt je možné sledovat ve článcích, které se ve svém obsahu věnují pokynům pro služebnictvo či se zabývají problémy, které mohou nastat při jejich výběru nebo zaměstnávání. Tomuto faktu nasvědčuje také způsob bydlení a množství volného času. Reklama zahrnující oblečení, šperky, kosmetiku, fotoaparáty a automobily poukazuje na velmi dobré finanční zabezpečení cílové skupiny, již byl *The Ladies' Field* určen.

Časopis se téměř v žádné své části nedotýká politických témat ani nijak nereflektuje jiné aktuální dění ve společnosti. Jeho pozornost je upnutá na dění úzkého okruhu lidí a jimi oblíbené volnočasové aktivity. Lze tedy vyvozovat, že problematika aktuálního dění nebyla hlavním předmětem zájmu zkoumané skupiny. Naopak pod drobnohledem byly aktivity královské rodiny a důležitých představitelů britské a světové šlechty.

Zajímavým úkazem, který lze z práce vypožorovat, je snaha o udržení tradic typických pro prostředí aristokracie. Těmi byly plesy debutantek nebo pravidly jasně stanovená korunovace králů, popřípadě královen. Těchto tradičních událostí se příchod moderní doby

téměř nedotkl. Na druhou stranu to byla ale šlechta, která se díky svým financím a volnému času do značné míry zasadila o rozvoj moderní kultury, módy, techniky a nových sportovních aktivit.

Časopis *The Ladies' Field* se svou strukturou i obsahem částečně podobá dnešním bulvárním časopisům. Na rozdíl od nich se ale výrazně liší ve výtvarném zpracování jednotlivých kapitol i volbou jazyka. Zaměření čistě na dámské publikum odpovídá tendencím své doby a dává tak mnohem více prostoru ženským zájmům a aktivitám.

Resumé

This diploma thesis named “*The Everyday life of the British Aristocracy Before the First World War*” sets its main goal to illustrate the everyday life of British aristocracy through the view of the magazine *The Ladies’ Field* between years 1899 and 1913. The focus is on women to whom is the magazine dedicated. The magazine was collected in different archives in the Czech Republic. The critical comparison of scholarly literature was the methodology used to create this thesis.

During studying of the main used source, magazine *The Ladies’ Field*, I faced difficulties with unreachable volumes that might be useful for completing the whole picture of the examined era. Also, some of the available volumes were not complete. Missing pages or their parts might have shown slightly different ideas which are not mentioned in my work above. The representation of used numbers of the magazine in the matter of years is, regarding to their availability, not equal. From the most used volumes point of view is the most comprehensive year by far the year of 1902.

The diploma thesis is divided into two parts. The introduction part provides the brief idea of the second half of the nineteenth and the first years of the twentieth century from the political and cultural point of view to make the picture of the pre-war era complete. The second, investigative part is dedicated to separate chapters and topics through examined years and shows the world of the aristocratic society, women mostly, in a view of the magazine especially oriented on the particular group.

The work has resulted in several conclusions. The financial situation of the mentioned society was superior to the average population. This fact is possible to see in the articles, in which are servants and instructions to them discussed. It also reflects the difficulties in the servants’ selection and employment. The amount of the free time and the way of living also support statement mentioned above. Clothes, jewelry, cosmetics, cameras and motor-cars advertised in *The Ladies’ Field* represent the financial security of the target group.

The magazine neither pay any attention to the politic situation nor reflects any actual happenings in the society. Its focus is set on events of a narrow circle of people and their favorite free time activities. On one hand it can be deduced that the issue of current events was not the main topic of interest of the examined group. On the other hand, the activities of royal family and important personas of British and world society attracted a lot of interest.

Interesting phenomenon, which we can deduce from the work, is the effort spent on keeping the typical aristocratic traditions. For instance, the debutantes' balls or by the rules strictly set coronation of the king or queen. The arrival of modern times has hardly changed any of these traditional occasions. On the contrary, the aristocracy has helped, thanks to their finance and free time, to the development of modern culture, fashion, technics and new sport activities.

The Ladies' Field magazine is by its structure and content partly similar to the nowadays tabloids. In contrast to the tabloids it considerably differs in its graphical form of particular chapters and choice of language. Focusing exclusively on women audience follows the tendency of its time and provides more space to the women interests and activities.

***The Ladies' Field* - seznam výtisků nacházejících se na území ČR**

Primární použití:

1899

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1899, **7**(82).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1899, **8**(92).

1900

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1900, **9**(109).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1900, **9**(116).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1900, **10**(119).

1901

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1901, **14**(178).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1901, **15**(185).

1902

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **16**(199).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **17**(216).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **17**(218).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **17**(219).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(224).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(228).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(234).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(226).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(227).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **19**(678).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **20**(250).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **28**(233).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, ??(??).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, ??(??) – 29.11.1902

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, ??(??) – vydáno 13.12.1902

1903

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1903, ??(???)– vydáno 21.11.1903

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1903, **22**(281).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1903, **23**(288).

1905

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1905, ??(???) – vydáno 29.4.1905

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1905, **29**(367).

1906

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1906, **34**(443).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1906, **34**(814).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1906, **35**(454).

1907

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1907, **38**(483).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1907, **38**(488).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1907, **48**(615).

1909

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, ??(???) – vydáno 11.12.1909

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, ??(???)– vydáno 15.5.1909

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **46**(589).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **46**(595).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **48**(615).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **48**(704).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **45**(573).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **46**(594).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **47**(610).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **47**(69).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **48**(612).

1910

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1910, **48**(618).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1910, **48**(619).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1910, ??(???) – vydáno 18.6.1910

1911

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **52**(676).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **53**(677).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **53**(678).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **53**(685).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1911, **60**(712).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1911, ??(???) – vydáno v červnu 1911

1913

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1913, **60**(773).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1913, **63**(818).

Sekundární použití:

1899

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1899, **7**(88).

1900

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1900, **8**(95).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1900, **8**(104).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1900, **9**(115).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1900, **10**(126).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1900, **11**(132).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1900, **11**(137).

1902

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **16**(200).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **16**(201).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **16**(202).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **16**(203).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **16**(204).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **16**(205).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **16**(207).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **16**(208).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **16**(209).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **17**(212).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **17**(213).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **17**(214).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **17**(215).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **17**(217).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(223).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, ??(???) – vydáno 5.7.1902

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(230).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **18**(232).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **19**(235).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **19**(236).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **19**(238).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, **19**(240).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, ??(???) – vydáno 25.10.1902

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, ??(???) – vydáno 1.11.1902

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, ??(???) – vydáno 8.11.1902

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1902, ??(???) – vydáno 20.12.1902

1903

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1903, **22**(282).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1903, **22**(283).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1903, **24**(300).

1904

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1904, **27**(346).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1904, **27**(350).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1904, **28**(353).

1905

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1905, **29**(376).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1905, **30**(378).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1905, **31**(401).

1906

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1906, **33**(419).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1906, **34**(436).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1906, **35**(447).

1907

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1907, ??(???) – vydáno 27.7.1907

1908

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1908, **41**(521).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1908, **41**(532).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1908, **41**(533).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1908, **43**(549).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1908, **43**(553).

1909

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **45**(574).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **45**(576).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **45**(585).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **46**(590).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **48**(614).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **48**(616).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1909, **48**(617).

1910

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1910, **48**(624).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1910, **50**(635).

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1910, ??(??) s. 5. – vydáno 18.6.1910

1912

The Ladies' Field. Strand: George Newnes, Limited, 1912, **52**(740).

Soupis pramenů a literatury (mimo The Ladies' Field)

Primární

INWOOD, Stephen. *Historie Londýna*. Praha: BB art, 2003. ISBN 80-725-7017-6.

JUDD, Denis. *Impérium: britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*. Praha: BB art, 1999. ISBN 80-725-7046-3.

MORGAN, Kenneth O., Martin KOVÁŘ a Josef POLIŠENSKÝ. *Dějiny Británie*. 2., dopl. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN 978-80-7106-432-9.

SKŘIVAN, Aleš, Roman KODET a Ivo T. BUDIL. *Kapitoly z dějin 19. století: Úvod do výuky moderních dějin I*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2013. ISBN 978-80-261-0208-3.

Sekundární

Aristocracy (n). *Etymonline*. [online]. [vid. 15. 6. 2018]. Dostupné z: <<https://www.etymonline.com/word/aristocracy>>

Arts and Crafts Movement. *Artmuseum* [online]. [vid. 14. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.artmuseum.cz/smery_list.php?smer_id=143>

Brighton and Hove from the dawn of the cinema. *Brighton film* [online]. [vid. 14. 6. 2018]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20150811070923/http://brightonfilm.com/brighton_chronology.htm>

BROOMFIELD, Andrea. *Food and cooking in Victorian England: a history*. Westport, Conn.: Praeger Publishers, c2007. ISBN 978-027-5987-084.

BURKE, Bernard. *A Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage of the British Empire*. 30. London: Bookseller to the Queen and the Prince of Wales, 1868.

BURKE, John. *A Genealogical and Heraldic Dictionary of the Peerage and Baronetage of the British Empire*. 6. London: Henry Colburn, 1839.

CANNADINE, David. *The decline and fall of the British aristocracy*. 1. the United States: the Vintage Books, 1999. ISBN 0-375-70368-3.

England USA: First Experiences. *The Belle Epoque in Europe* [online]. [vid. 14. 6. 2018].
Dostupné z: <http://www.la-belle-epoque.de/cinema/cine_e_e.html>

European discovery and the colonisation of Australia. Culture and declaration – [online]. [vid. 9. 6. 2018].
Dostupné z: <<https://web.archive.org/web/20110216230554/http://www.cultureandrecreation.gov.au/articles/australianhistory/>>

Ford Madox Brown. *Artmuseum.cz* [online]. [vid. 14. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=186>

GILBERT, Felix a David Clay LARGE. *Konec evropské éry: dějiny Evropy 1890-1990*. Praha: Mladá fronta, 2003. ISBN 80-204-0887-8.

Goodreads [online]. [vid. 12. 8. 2018]. Dostupné z: <<https://www.goodreads.com/work/quotes/1733232-winston-churchill-as-i-knew-him>>

HIBBERT, Christopher. *Londýn: životopis města*. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998. Dějiny měst. ISBN 80-710-6214-6.

History settlement and development. *Encyclopaedia of New Zealand. - Te Ara. - 1966* [online]. [vid. 9. 6. 2018]. Dostupné z: <<https://teara.govt.nz/en/1966/history-settlement-and-development>>

HOLLAND, Evangeline. *Edwardian England: a guide to everyday life, 1900-1914*. 2. Plum Bun Publishing, 2014. ISBN 978-149-4969-684.

HOLLAND, Evangeline. *Pocket Guide to Edwardian England*. USA: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2012. ISBN 9781478113447.

JACKSON, Kate. *George Newnes and the new journalism in Britain, 1880-1910: culture and profit*. Burlington, USA: Ashgate, c2001. ISBN 07-546-0317-2.

JOHNSON, Paul. *Dějiny anglického národa*. Voznice: Leda, 2012. ISBN 978-80-7335-309-4.

JULLIAN, Philippe. a Diana. VREELAND. *La Belle Epoque: an essay*. 1. New York: Metropolitan Museum of Art, c1982. ISBN 08-709-9329-1.

Liberty Stile/Art Nouveau. *The Belle Epoque in Europe* [online]. [vid. 14. 6. 2018]. Dostupné z: <<http://www.la-belle-epoque.de/artnouve.html>>

LODGE, Edmund. *The Peerage and Baronetage of the British Empire as at Present Existing: Arranged and Printed from the Personal Communications of the Nobility*. 38. London: Hurst and Blackett, 1869.

MCCRONE, Kathleen E. *Sport and the Physical Emancipation of English Women: 1870-1914*. 1. New York, USA: Routledge, 1988. ISBN 978-1138777156.

Our 124-year old journey. *Dunlop Tires* [online]. [vid. .24.8.2018]. Dostupné z: <<https://www.dunloptires.com/en-US/company/tire-history>>

PARISSIEN, Steven. *The life of the automobile: the complete history of the motor car*. New York: Thomas Dunne Books, St. Martin's Press, 2014. ISBN 978-1250040633.

PROKOP, Vladimír. *Literatura 19. a počátků 20. století: (od romantiků po buřiče)*. Sokolov: O.K.-Soft, 2006. ISBN 978-0-00-000002-6.

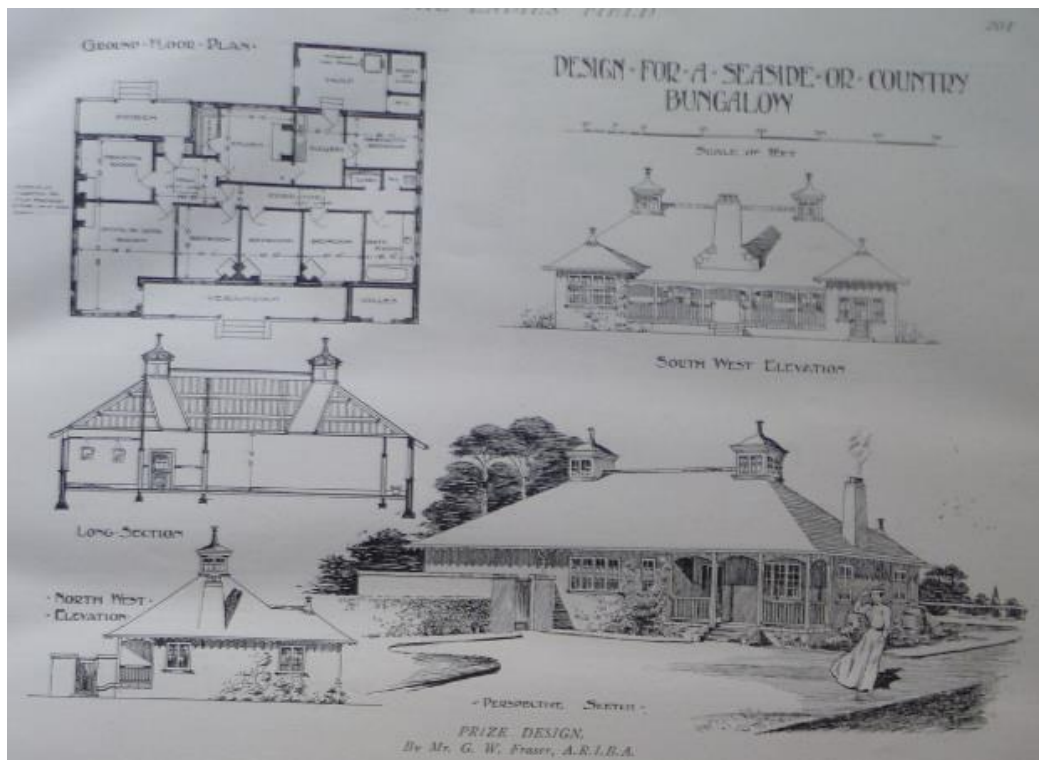
PROKOP, Vladimír. *Přehled světové literatury 20. století. 2. upravené vydání*. Sokolov: O.K.-Soft, 2006. ISBN 80-270-2984-8.

Symbols of Monarchy. *British Monarchy Foundation* [online]. [vid. 5. 8. 2018]. Dostupné z: <<https://bmsf.org.uk/about-the-monarchy/the-monarchy/symbols-of-monarchy/>>

The Belle Epoque in Europe – [online]. [vid. 12. 6. 2018]. Dostupné z: <<http://www.la-belle-epoque.de/beintroe.html>>

The Primrose League. *British Empire* [online]. [vid. 5. 4. 2018]. Dostupné z: <<https://www.britishempire.co.uk/article/primroseleague.htm>>

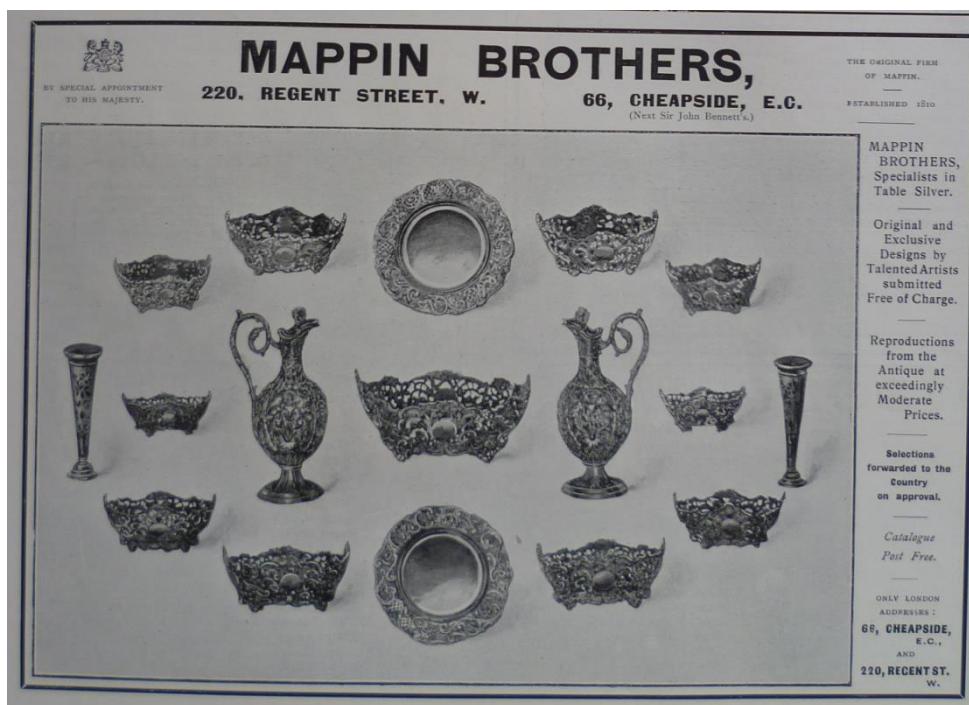
Přílohy:

Obrázek 10 Architektura a půdorys venkovského sídla
(Zdroj: The Ladies' Field, 1899)

Obrázek 11 Ukázka moderního designu pokoje, Liberty's
(Zdroj: The Ladies' Field, 1911)

Obrázek 13 Dekorativní nádobí
(Zdroj: The Ladies' Field, 1902)

Obrázek 12 Večerní róby
(Zdroj: The Ladies' Field, 1900)

Obrázek 14 Sukně Hobble
(Zdroj: The Ladies' Field, 1913)

Obrázek 15 Reklama - Kabáty, kolekce 1913
(Zdroj: The Ladies' Field, 1913)

Obrázek 16 Detailní obraz náhrdelníku
(Zdroj: The Ladies' Field, 1901)

MRS. LAWRENCE

(England's Leading Hygienic Specialist).
Patronized by Royalty.

**The Celebrated
RADIA
PLASTERS,
10/6 Set.**

ROSAMOND CREAM. Concentrated juice of rare herbs, gives new life to the Skin, **10/6** and **5/6** jar.

LORINE. Unrivalled Stimulating Muscle Tonic, invaluable for Thin or Wrinkling Skins, **7/6** and **15/6**

CREAM WASH. A liquid cream. Nourishes the Skin, making it look lovely directly (no powder), **10/6**

CREAM LATHER, instead of soap or sachets, the only safe way of cleansing the skin, **3/-** and **6/6** jar.

THE BEAUTIFUL-EYE TREATMENT.

MRS. LAWRENCE'S latest success is for eyes that are losing the first freshness. A few treatments stop the lines from forming, and the eyes, instead of dwindling through weakness and neglect, become large and clear.

Her wonderful **JAPANESE SAP** is used exclusively in these treatments to tighten the delicate skin on the **eyelids and underneath the eyes.**

BOOK OF ADVICE FREE. Tele.: 5459 Westminster.

41, SLOANE STREET, S.W.

THE CHIN BRACE.
15/6
Larger Brace, taking in throat and lines round ears,
£1 1s. 6d.

REDUCING FLUID.
6/- and **4/-** extra.

Obrázek 17 Reklama - Kosmetické produkty
(Zdroj: The Ladies' Field, 1910)

November 20th, 1909.

THE LADIES' FIELD
Largest Firm of Wigmakers.

Lichtenfeld
Bros., Ltd.
No more dusty Hair when Motoring

12, GT. CASTLE ST., OXFORD CIRCUS.
300, REGENT ST. (Near Queen's Hall).
93, GT. PORTLAND ST. (Near Nelson Hotel).
80, REGENT ST. (QUADRANT), W.
LATEST INVENTION

LICHTENFELD'S COIL CHIGNON.

No. 140.

COILS of HAIR on PATENTED HAIR FOUNDATION FOR HIGH OR LOW DRESSING.
Single Strand £2 10 0
Double Strand £4 4 0

ILLUSTRATED CATALOGUE POST FREE. GOODS SENT ON APPROVAL.

Illustrations Copyright.
Competent Artist will be sent to any address for the purpose of advising ladies in the choice of Artificial Hairwork.

LICHTENFELD'S MOTOR COIFFURE ATTACHMENT.
Price from £2 2 0

This attachment, being specially designed by Messrs. Lichtenfeld, can be obtained ONLY at either of their addresses, as above.

FOR DAILY USE,
FOR PRESENT STYLE.

In sets of three, 42/-

THE LICHTENFELD COMBS, 15/- each.

LICHTENFELD'S Non-crush Underparting
A boon for ladies with thin hair, enabling them to dress the Hair in the present fashion.
Price from 42/-

Transformations ... .. Price from £6 6 0
Complete Wigs ... .. " " £3 3 0

N.B.—Every article is executed under Messrs. Lichtenfeld's personal supervision.

Obrázek 18 Reklama - Tupé a přičesky
(Zdroj: The Ladies' Field, 1909)

Obrázek 19 Dívčí oděvy
(Zdroj: The Ladies' Field, 1909)

Obrázek 20 Kennel Gossip - Výběr výherců psí výstavy
(Zdroj: The Ladies' Field, 1909)

Obrázek 21 Dění na dostizích v Ascotu
(Zdroj: The Ladies' Field, 1909)

Obrázek 22 Plavecký úbor
 (Zdroj: The Ladies' Field, 1902)

Obrázek 23 Debutantky a jejich doprovod
 (Zdroj: The Ladies' Field, 1902)

Obrázek 24 V království panen - kapitola a o svatbách
(Zdroj: The Ladies' Field, 1900)